

**OLİMPİK MERKEZLERDE YER ALAN
SPORCULARIN VE ANTRENÖRLERİN SPORDA
DEĞER VE DEĞERLER SİSTEMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ**

Metin YILMAZ

Doktora Tezi

Elazığ – 2023

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**OLİMPİK MERKEZLERDE YER ALAN SPORCULARIN
VE ANTRENÖRLERİN SPORDA DEĞER VE DEĞERLER
SİSTEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Doktora Tezi

Metin YILMAZ

Danışman

Prof. Dr. Yüksel SAVUCU

Elazığ – 2023

ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Mesut AKSAKAL

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tez Doktora Tezi standartlarına uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Serdar ORHAN

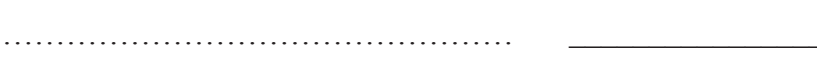
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Başkanı

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yüksel SAVUCU _____

Danışman

Doktora Sınavı Jüri Üyeleri

Handwriting practice lines consisting of six rows. Each row has a dotted midline and solid top and bottom lines.

ETİK BEYAN

Kendime ait çalışmalar ile bu tez çalışmasını gerçekleştirdiğimi, çalışmaların planlanmasından, bulgularının elde edilmesine ve yazım aşamasına kadar tüm aşamalarında etiğe aykırı davranışım olmadığını, bu tezdeki tüm bilgileri ve verileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışması içinde yer alan ancak bu tez çalışmasının bulguları arasında yer almayan verilere, bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Adı Soyadı:

Tarih:

İmza:

TEŞEKKÜR

Eğitim sürecimde ve tezimin başlangıcından tamamlanmasına kadar bütün süreçlerinde bana yön veren, bilgi ve deneyimlerinden her zaman yararlandığım ve öğrencisi olmaktan onur duyduğum danışman hocam Prof. Dr. Yüksel SAVUCU'ya teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu süreç içerisinde tez izleme komitesinde yer alan ve desteklerini esirgemeyen kıymetli hocalarım Doç. Dr. Eyüp BOZKURT ve Doç. Dr. Yunus Emre KARAKAYA'ya doktora sürecimdeki değerli katkılarından dolayı teşekkür etmek istiyorum.

Uzun ve zorlu tez sürecinin bitmesi konusunda desteğini esirgemeyen Fırat Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü Arş. Gör. Dr. Yunus GÜRAL ve Doç.Dr. Nurhan HALİSDEMİR hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın planlanmasında ve verilerin toplanması sürecinde gerekli desteği sağlayan Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim, Koordinasyon ve Araştırma Genel Müdürlüğü'nün tüm çalışanlarına ve Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde görev yapmakta olan birim koordinatörlerimize teşekkür ediyorum.

Olimpik merkezlerde gerçekleştirdiğimiz bu araştırmanın veri toplama sürecinde değerli vakitlerini ayıran ve düşüncelerini rahatlıkla ifade eden tüm olimpik sporcularımıza ve antrenörlerimize şükranlarımı sunuyorum.

Son olarak maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan aileme, dostlarıma ve tüm hocalarıma teşekkür ediyor ve bu yorucu süreçteki anlayışları için kendilerinin affına sığınıyorum.

Metin YILMAZ

Elazığ, Temmuz 2023

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	II
ETİK BEYAN	III
TEŞEKKÜR	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	X
1. ÖZET	1
2. ABSTRACT	3
3. GİRİŞ	5
3.1. Değer Kavramı	10
3.2. Değerlerin Özellikleri	17
3.3. Değerlerin Sınıflandırılması	19
3.3.1. Rokeach Sınıflandırması	19
3.3.2. Schwartz Sınıflandırılması	20
3.3.3. Spranger Sınıflandırması	20
3.3.4. Nelson Sınıflandırması	21
3.3.5. Diğer Sınıflandırma Örnekleri	21
3.4. Değerlerin Önemi	22
3.5. Değerler Eğitimi	26
3.6. Değerler Eğitiminde Yaklaşımlar	31
3.6.1. Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı	31
3.6.2. Değer Analizi Yaklaşımı	32
3.6.3. Eylem/Davranış Öğrenme Yaklaşımı	33
3.6.4. Değer Gerçekleştirme	33
3.6.5. Değer Açıklama Yaklaşımı	34
3.6.6. Karakter Eğitimi Yaklaşımı	35
3.6.7. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı ve Adil Topluluk Okulları	36
3.7. Sportif Değerler	36
3.7.1. Spor Bilimi	36
3.7.2. Spor Kültürü	38

3.7.3. Sporda Ahlak ve Değer	42
3.7.3.1. Spor Değerleri	47
3.7.3.2. Paralimpik Değerler	48
3.7.4. Sporda Etik Dışı Faktörler	49
3.7.4.1. Doping	51
3.7.4.2. Sporda Sapkın Davranış	51
3.7.5. Spor Yoluyla Değerler Eğitimi	53
3.7.6. Sporda Değerler ve Motivasyon	54
3.7.6.1. Spor İçin Sosyal Değerler	56
3.7.6.2. Spor ve Ahlaki Değerler	59
3.8. Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri	60
3.8.1. Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin Yasal Dayanağı	61
3.8.2. Olimpik Merkezlerin Mevcut Durumu	62
4. GEREÇ ve YÖNTEM	63
4.1. Araştırmanın Modeli	63
4.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	64
4.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları	64
4.3.1 Kişisel Bilgi Formu	64
4.3.2 Alt Yapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	65
4.3.3 Alt Yapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	66
4.3.4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	67
4.4. Nicel Verilerin İstatistiksel Analizi	69
4.5. Nitel Verilerin İstatistiksel Analizi	70
5. BULGULAR	71
6. TARTIŞMA	102
7. KAYNAKLAR	115
8. EKLER	126
9. ÖZGEÇMİŞ	133

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Spora Özgü Değerler Sistemi	56
Tablo 2.	YSVQ ve YSVQ-II Ölçeği Normallik Analizi	69
Tablo 3.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Demografik Özellikleri	71
Tablo 4.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Olimpik Branşlara Göre Dağılımı	73
Tablo 5.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması	74
Tablo 6.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşması	74
Tablo 7.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Olimpik Branşında Milli Sporcu Olma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	75
Tablo 8.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması	76
Tablo 9.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	77
Tablo 10.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre Farklılaşması	78
Tablo 11.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması	79
Tablo 12.	Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının TOHM’da Bulunma Sürelerine Göre Farklılaşması	80

Tablo 13. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Elde Ettikleri Derece Değişkenine Göre Farklılaşması	81
Tablo 14. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Değer Ortalamaları	82
Tablo 15. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II Alt Boyutları Değer Ortalamaları	82
Tablo 16. Olimpik Merkezlerde Görev Yapan Antrenörlerin Demografik Özellikleri	83
Tablo 17. Sporcularınızın Beceri ve Tekniklerini Sergilemelerinde Olimpik Merkezlerin Etkililiği Ne Ölçüdedir? Lütfen Açıklayınız Sorusuna Yönelik Yanıtlar	85
Tablo 18. Olimpik Merkezler Bünyesinde Sporcularınızın Gelişimlerine Yönelik İmkânlar Nelerdir? Lütfen Açıklayınız Sorusuna Yönelik Yanıtlar	90
Tablo 19. Sporcularınızın Spor Yaparken En Önemli Gördükleri Değerler Sizce Nelerdir? Lütfen Açıklayınız Sorusuna Yönelik Yanıtlar	94
Tablo 20. Olimpik Merkezlerin Sporcularınızın Hangi Değerlerine Katkıda Bulunduğunu Düşünüyorsunuz? Lütfen Açıklayınız Sorusuna Yönelik Yanıtlar	98

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Schwartz on motivasyonel değer türü arasındaki ilişkinin teorik modeli	16
Şekil 2.	Sporda sapkın davranışların nedenleri	52
Şekil 3.	Sporda sapkın davranışların sonuçları	53
Şekil 4.	Olimpik merkezlerin etkililiğine yönelik kod matrisi	86
Şekil 5.	Sporcuların beceri ve tekniklerini sergilemelerinde olimpik merkezlerin etkililiği	89
Şekil 6.	Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların gelişimlerine yönelik kod matrisi	90
Şekil 7.	Olimpik sporcuların gelişimlerine yönelik imkânlar	93
Şekil 8.	Spora özgü değerlere ait kod matrisi	94
Şekil 9.	Olimpiyat hazırlık merkezlerinde yer alan sporcuların sportif değerleri	97
Şekil 10.	Olimpik merkezlerin sportif değerlere katkısına yönelik kod matrisi	99
Şekil 11.	Olimpik merkezlerin etkinliği ve sportif değerlere yönelik kelime bulutu	101

KISALTMALAR LİSTESİ

GSB	: Gençlik ve Spor Bakanlığı
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
IPC	: Uluslararası Paralimpik Komitesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TOHM	: Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri
YSVQ	: Youth Sport Values Questionnaire
YSVQ-II	: Youth Sport Values Questionnaire-II

1. ÖZET

Bu araştırma olimpiyat oyunlarına sporcu yetiştirmek amacıyla kurulan ve olimpiik merkezlerde yer alan, olimpiyat oyunlarına katılması muhtemel sporcuların spordaki değeri sistemlerini ve önceliklerini sporcu ve antrenör görüşleriyle incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini; olimpiik merkezler bünyesinde olimpiyat oyunları hedefiyle hazırlıklarını sürdüren farklı olimpiik branşlarda yer alan sporcular ve antrenörler oluşturmuştur. Araştırmada karma yöntem araştırma desenlerinden “açıklayıcı sıralı desen” kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmındaki örneklemini; olimpiik merkezler bünyesinde farklı olimpiik branşlarda çalışmalarını sürdüren ve basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle ulaşılan 409 sporcu, nitel kısmındaki örneklemini ise olimpiik merkezlerde görev yapmakta olan 15 antrenör oluşturmuştur.

Sporcuların değeri önceliklerini belirlemek amacıyla araştırmanın nicel boyutunda Lee, Whitehead ve Balchin tarafından geliştirilen ve Gürpınar ve ark. (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerliliği yapılan likert tipi “Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği” ve yine olimpiik sporcuların çok maddeli ölçekler ile değeri gruplaşmalarını belirlemek amacıyla Lee, Whitehead, Ntoumanis ve Hatzigeorgiadis tarafından geliştirilen ve Gürpınar ve ark. (2019) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerliliği yapılan likert tipi “Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II” formu kullanılmıştır. Araştırmanın nitel aşamasında ise olimpiik merkezlerde görev yapan farklı olimpiik branşlara sahip 15 antrenöre yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular yöneltilmiş, olimpiyat hazırlık merkezlerinin mevcut durumu ve olimpiik sporcuların spordaki değeri öncelikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın nicel bulguları değerlendirilirken istatistiksel analizler için lisanslı SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Farklı olimpiik branşlarda yer alan sporcuların demografik bilgilerini ve değeri sisteminlerini belirlemek üzere frekans ve yüzde dağılımlarından, ölçeklerin incelenmesinde ise ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere basıklık ve çarpıklık değeri incelenmiş ve sporcuların tanımlayıcı özelliklerine göre ölçekler düzeyindeki farklılaşmaların belirlenmesinde ise t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Post-Hoc analizlerinden faydalanılmıştır. Araştırmanın nitel bulguları değerlendirilirken içerik analizinden faydalanılmıştır. Olimpiik merkezlerdeki antrenörlerle çevrimiçi ortamda

bire bir görüşmeler gerçekleştirilmiş ve araştırmayla ilgili katılımcılar bilgilendirilmiştir. Görüşme formundan elde edilen nitel bulguların değerlendirilmesi aşamasında lisanslı MAXQDA 2020 programından yararlanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen nicel bulgulara göre olimpik merkezlerde yer alan sporcular açısından *sportmenlik* ve *kazanmak* değerlerinin en yüksek önceliğe sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca değer gruplaşmaları açısından sporcuların en fazla *yetkinlik değerlerini* önemsedikleri belirlenmiştir. Araştırmanın nitel bulgularına bakıldığında da olimpik merkezlerdeki sporcuların spor yaparken en fazla önem verdikleri değerlerin *sportmenlik*, *hoşgörü* ve *kazanmak* şeklinde olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan olimpik sporcuların spor yaparken en çok önem verdikleri değerlerin iyi sportmenlik sergilemek ve kazanmak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sporcuların değer gruplaşmalarına bakıldığında ise yetkinlik değerlerine, ahlaki değerler ve statü değerlerinden daha çok önem verdikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Olimpik Sporcular, Antrenör, Sporda Değerler

2. ABSTRACT

THE OPINIONS OF THE ATHLETES AND THE COACHES IN OLYMPIC CENTERS ON THE VALUE AND SYSTEM OF VALUES IN SPORTS

This research aimed to examine the value systems and priorities of the athletes, who are likely to participate in the Olympic games, and are located in the Olympic centers, which were established to train athletes for the Olympic Games, with the views of the athletes and coaches. The universe of the research; Athletes and coaches from different Olympic branches, who continue their preparations with the aim of Olympic games, have formed within the body of the Olympic centers. In the research, "explanatory sequential design", one of the mixed method research designs, was used. The sample in the quantitative part of the research; 409 athletes working in different Olympic branches within the Olympic centers and reached by simple random sampling method, and the sample in the qualitative part consisted of 15 trainers working in the Olympic centers.

Developed by Lee, Whitehead and Balchin in the quantitative dimension of the research in order to determine the value priorities of the athletes. Gurpinar et al. (2018) Likert type "Values in Infrastructure Sports", adapted to Turkish and validated and reliable. Developed by Lee, Whitehead, Ntoumanis, and Hatzigeorgiadis in order to determine the value groupings of Olympic athletes with multi-item scales. Gürpinar et al. (2019) was adapted into Turkish, and the Likert-type "Values in Infrastructure Sports-II" form was used.

While evaluating the quantitative findings of the research, licensed SPSS 25.0 package program was used for statistical analysis. Frequency and percentage distributions were used to determine the demographic information and value systems of the athletes in different Olympic branches, and mean and standard deviation statistics were used in the analysis of the scales. Kurtosis and skewness values were examined to determine whether the research variables showed a normal distribution, and t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and Post-Hoc analyzes were used to determine the differences in the scales according to the descriptive characteristics of the athletes. Content analysis was used while evaluating the qualitative findings of the research. Online one-on-one interviews were conducted with the trainers at the

Olympic centers and the participants were informed about the research. The licensed MAXQDA 2020 program was used in the evaluation of the qualitative findings obtained from the interview form.

According to the quantitative findings obtained from the research, it has been seen that sportsmanship and winning values have the highest priority for the athletes in the Olympic centers. In addition, in terms of value groupings, it has been determined that the athletes care the most about the competency values. Looking at the qualitative findings of the study, it was seen that the values that the athletes in the Olympic centers attach the most importance to when doing sports are sportsmanship, tolerance and winning.

It has been concluded that the values that the Olympic athletes in the research give the most importance while doing sports are to exhibit good sportsmanship and to win. When the value groupings of the athletes are examined, it is seen that they give more importance to competence values than moral values and status values.

Keywords: Olympic Athletes, Coach, Sports Values

3. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın gerekçesini ortaya koyan problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları ve sayıtları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Problem Durumu

Bireylerin davranışlarına öncülük eden ve davranışlarını yönlendiren ölçütler olarak genel yaşam tarzını ve yönünü belirlemesi açısından değerler önemli bir yere sahiptir. Değerler, toplumun kabul ettiği en iyi, en yararlı ve en doğru olan davranış kuralları olarak ifade edilirler. Toplumsal yapıyı oluşturan tüm kurumların (aile, eğitim, din, siyaset, hukuk ve spor gibi) kendine ait değerlere sahip olduğu bilinmektedir. Değerlerin benimsenmesi, uygulanması ve aktarılması aşamasında bu kurumlara önemli görevler düşmektedir (1).

Toplumlar kültürel değerlerini gelecek kuşaklara aktarmayı amaçlarlar. Değerlerini yeni kuşaklara yalnızca eğitim yoluyla aktarabileceklerinden dolayı toplumların eğitime önem vermeleri gelişmeleri açısından önem arz eder. Eğitimle birlikte gelecek nesillere kültürel değerlerin yanı sıra çağımızın gelişmiş olan değerleri, teknolojisi ve bilgi birikimi de aktarılabilir (2).

Birey sosyal bir varlık olarak içerisinde bulunduğu toplumun sosyal ve kültürel koşullarına uyum sağlar ve yaşadığı topluma uygun kişilik özellikleri geliştirir. Bu uyum ve kişilik geliştirme süreci, toplumun veya bireyin sahip olduğu kültürünün, inançlarının, bilgi ve becerilerinin ve değerlerinin nesilden nesile aktarılması eğitim yoluyla olur. Günümüzde eğitim, insanların yeterince donanım ve iyi bir karaktere sahip olmalarını hedeflerken, içerisinde doğup büyüdüğü toplumun değer yargılarını da kabul etmelerini önemsemektedir (3).

Değerlerin bireye kazandırılması aile ile başlayan ardından okul ve sosyal çevreyle devam eden bir aktarımla gerçekleşmektedir (4). Değerlerin en önemli özelliği, insanların ve grupların bazı değerlere diğerlerinden daha fazla önem vermeleri ve böylece öznel olarak sıralanmış hiyerarşik değer sistemlerini oluşturmalarıdır. İnsanların aynı anda birçok şeye değer verebildikleri ifade edilmektedir. Dolayısıyla bireylerin sahip oldukları tüm değerleri bilmekten çok onlar için en önemli ve en çekici olan değerleri belirlemek oldukça önem arz etmektedir. Bu önem sıralamasının insanların değer sistemlerini ortaya koyduğu ifade edilmektedir (5).

Değerler ve değerler eğitiminin her geçen gün öneminin artması yaşadığı toplumla bağıını koparmayan, ulusal ve evrensel değerlere bağlı bireylerin yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Değerler eğitimi her alanda olduğu gibi son yıllarda beden eğitimi ve spor alanında da üzerinde dikkatle durulan bir konu haline gelmiştir. Spor değerleri, uluslararası sözleşmelerde kabul edilen ve spor alanının temel ve özgün bir normu olarak kabul edilmektedir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin yeniden düzenlediği Spor Etiği Kuralları ile ilgili Bakanlar Komitesi tavsiye kararlarında spor etiğinin sadece bir davranış değil bir düşünme yolu olarak da ifade edildiği görülmektedir. Bu kararlar hükümetlere, spor etiği kurallarının beden eğitimi ve spor müfredatında belirtilen ilkeler dâhilinde okul veya okul dışı eğitimden sorumlu yetkilileri teşvik etme anlamında yükümlülük getirmektedir (6).

Alanyazın incelendiğinde beden eğitimi ve sporun değerler üzerindeki rolü konusunda çalışmaların sınırlı olduğu, uluslararası alanyazında ve farklı kültürlerde ise spor ortamında sporcuların değer önceliklerini ortaya koyan araştırmalara rastlanıldığı görülmektedir. Bu araştırmadaki problemin oluş nedeni; olimpik

merkezlerde farklı olimpik branşlarda çalışmalarını sürdüren ve olimpiyat oyunlarına katılması muhtemel sporcuların spor ortamındaki değer sistemlerini ve değer önceliklerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; olimpiyat oyunlarına sporcu yetiştirmek amacıyla kurulan ve olimpik merkezlerde yer alan, olimpiyat oyunlarına katılması muhtemel sporcuların spordaki değer sistemlerini ve önceliklerini sporcu ve antrenör görüşleriyle incelemeyi amaçlamıştır.

Nicel Bölüme Ait Alt Amaçlar

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde yer alan sporcuların;

- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*cinsiyet*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*medeni durum*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*milli sporcu olma durumu*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*yaş*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*öğrenim durumu*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*yaşadığı yer*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*aylık gelir durumu*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*olimpik merkezlerde bulunma süresi*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*olimpik merkezler bünyesinde elde edilen derece*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları “*aylık gelir durumu*” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları açısından “*spor yaparken değer öncelikleri*” ne düzeydedir?

Nitel Bölüme Ait Alt Amaçlar

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde yer alan antrenörlerin görüşleri doğrultusunda;

- Olimpik merkezlerin sporcuların beceri ve tekniklerini seğilemelerindeki etkinliği ne ölçüdedir?
- Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların gelişimlerine yönelik imkânlar ne düzeydedir?
- Olimpik sporcuların spor ortamında en fazla önem verdikleri değerler nelerdir?
- Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri olimpik sporcuların değerlerine ne ölçüde katkıda bulunmaktadır?

Araştırmanın Önemi

Ülkemizdeki yetenekli ve başarılı sporcuların belirli kriterler dâhilinde seçilerek yetiştirildiği ve olimpiyat oyunlarına katılması muhtemel sporcuların performanslarının geliştirilmesi, eğitim, sosyal ve kişisel yönden gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri kurulmuş ve performans sporcularının uluslararası platformda ülke sporuna katkı sunmaları hedeflenmiştir. Bu kapsamda, olimpiik merkezlerde yer alan farklı olimpiik branşlardaki sporcuların ve antrenörlerinin spor yaparken önemli gördükleri tutum ve davranışların belirlenmesi ve sporcuların spor ortamındaki değer önceliklerinin ortaya konulması açısından bu araştırmanın alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Araştırma sonuçları Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde hayata geçirilen ve bu önemli proje ile ülke sporuna ve sporcusuna katkı sunulması noktasında faaliyetlerini sürdürmekte olan Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri'ndeki sporcuların gelişimlerine yönelik öneriler sunması açısından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında olimpiik merkezleri temsil ettiği varsayılan ve örneklem grubu 19 farklı ilde yer alan Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri ile sınırlıdır.
- Olimpiyat Hazırlık Merkezleri bünyesinde çalışmalarını sürdüren farklı olimpiik branşlardaki 409 sporcu ve 15 antrenör ile sınırlandırılmıştır.
- “*Alt Yapı Sporlarında Değerler Ölçeği*” (YSVQ I ve II) ile araştırmacılar tarafından oluşturulan ve 4 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sınırlı tutulmuştur.

Araştırmanın Sayıtları

- Araştırmada yer alan örneklem grubunun araştırmanın evrenini temsil edebilecek nitelikte ve yeterlilikte olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmanın ilk aşamasında olimpik sporcuların *Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri*'ni, araştırmanın ikinci aşamasında ise olimpik merkezlerdeki antrenörlerin yarı yapılandırılmış görüşme formunu samimi ve objektif bir şekilde cevapladıkları varsayılmaktadır.
- Araştırmanın amaç ve hedeflerine uygun olarak kullanılan ölçeklere ve görüşme formundaki sorulara verilen yanıtların katılımcıların gerçek düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.

3.1. Değer Kavramı

Değerler genellikle günlük hayatta çok az bağlantısı olan yüce idealler olarak düşünülmektedir. Yine de, bu durumda, özel olarak spor ve genel olarak hayat hakkında sahip olunan değerler, çocukların atletik ve kişisel gelişimlerinin tüm yönlerinde hayati bir rol oynamaktadır.

“Değer” ifadesi kavram olarak ilk kez Polonyalı bilim adamı Florian Witold Znaniecki tarafından sosyal bilimlerde kullanılmıştır. Latince “*değerli olmak*” veya “*güçlü olmak*” anlamına gelen “*valere*” kelimesinden türemiştir (7). Bu kavram “iyi”, “güzel” ve “doğru” sözcükleriyle ifade edilmektedir (8). Değer, sosyal kurumların işleyişinde veya bireylerin yaşamında yol gösterici ilkeler olarak hizmet eden, önemi değişen mevcut durumların ötesinde arzulanan amaç olarak tanımlanabilir (9).

Değerler: “bir kişinin ilke ve davranış standartları; kişinin neyin önemli olduğuna ilişkin yargısı” şeklinde düşünebiliriz. Bu nedenle, sahip olunan ve çocukların spora katılımı konusunda benimsediği değerler, önceliklerini ve hedeflerini

etkilemektedir. Atletik ve kişisel yaşamlarının yönünü belirlemede yol işaretleri olarak işlev görmektedir. Başka bir ifadeyle, çocukların genç sporcular olarak benimsediği değerler, hayatlarının hemen her alanını etkilemektedir.

Atanan değerler, *"belirli bir bağlamda bir birey veya grup için bir nesnenin ifade edilen göreceli önemini veya değerini"* ifade ederken, tutulan değerler *"neyin arzu edildiğine, işlerin nasıl olması gerektiğine dair idealler"* olmak ve kişinin dünyayla nasıl etkileşime girmesi gerektiği” ve *“arzu edilen davranış biçimleri”* olarak tanımlanır. Atanan değerler, tutulan değerlerle karşılaştırıldığında gerçek davranışları daha iyi şekillendirebilir. Ancak tutulan değerler ve sosyalleşme süreçleri, bilgi ve algı ve bağlamsal faktörler gibi diğer dış güçlerden etkilenmektedir (10).

Yukarıdaki sınıflandırmalar, Ziliotti'nin (11) dışsal (araçsal veya araçsal olmayan) ve içsel değerlerini yansıtmaktadır. Bununla birlikte, bir nihai değer, araçsal bir değerden daha üstün olduğu, çünkü öncekinin istenen bir son durum olduğu fikri yanlıştır. Bir amaç (terminal) veya bir amaca giden araç (araçsal) olmanın dışında, bir değer her ikisi de olabilir. Örneğin, bir kişi için nihai değer ve bir başkası için araçsal olabilir. Dorsey için (12) *"araçsal değer genellikle belirsiz terimlerle karakterize edilir"* ve *"artık bir dışsal değer biçimi olarak sınıflandırılmaz."* Baard için (13) *"tüm araçlar araçsal değere sahip değildir"* ve *"bazıları yalnızca araçsaldır, diğerleri ise gerekli nedenler oldukları ölçüde içsel veya nihai değerleri yansıtır."* Schwartz'ın (14) belirttiği gibi, her türlü güdüsel ilgi, araçsal (tercih edilen davranış biçimi) veya nihai (varoluşun son durumu) olarak etiketlenmek yerine *“hedefler”* olarak adlandırılmaktadır.

Değerler, ulaşılması gereken hedefler olarak kavramsallaştırılırsa, değerleri tanımlamaya yönelik bu faydacı yaklaşım, değerlerin gerçek doğasını dikkate

almadığı için olumlu olmayan değerlerin peşine düşmeye izin vermektedir. Ahlak söz konusu olduğunda, okullarda ve üniversitelerde yetiştirilen tüm insani değerler olumlu olmalıdır. Örneğin, geniş anlamda “*başarılı, güçlü ya da zengin olmak için güç ve zenginlik hırsına sahip olmak*” (15) olarak tanımlanan “*hırs*” kavramı, bağlantılı olduğunda insan ilkelerini çiğneyebileceği için ahlaki bir değer olarak kabul edilmeyebilir.

Lennick ve Kiel (16); ahlaki zekanın dört boyutuna dayalı olarak geliştirilen ilkeligi belirtmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir:

Dürüstlük, “*ilkeler, değerler ve inançlarla tutarlı hareket etmek*”, “*doğruyu söylemek*” anlamına gelir. “*Doğru olanı savunmak*” ve “*sözleri tutmak*”;

Sorumluluk, “*kişisel sorumluluk almak*”, “*hataları ve başarısızlıkları kabul etmek*” ve “*başkalarına hizmet etme sorumluluğunu benimsemek*” anlamına gelir;

Bağışlama, “*kişinin kendi hatalarını bırakması*” ve “*başkalarının hatalarını bırakması*” anlamına gelir;

Şefkat, “*aktif olarak başkalarını önemsemek*” anlamına gelir. Ayrıca, “insan onuruna saygı duyan, başkalarının refahını önemseyen, bireysel çıkarları ve sosyal sorumlulukları bütünleştiren, dürüstlük sergileyen, ahlaki seçimler üzerinde düşünen ve çatışmanın barışçıl çözümünü arayan” ahlaki bir kişinin benzer bir özellik listesini tanıttı

Değerler, çocukların spora katılımları hakkında nasıl düşündüklerini etkilemektedir (17). Örneğin, kazanmaktan çok, çaba ve eğlencenin önemi aktarılsa çocuklar yarışmalara yaklaşırken bu değerlere odaklanacaktır. Aksine, çocuklar kazanmak ve en iyisi olmak gibi değerlere sahip olduğunuz inanırlarsa, yaklaşan yarışmalar hakkında çok farklı düşünebilirler.

Buna karşılık, genç sporcularınızın benimsediği değerlerden kaynaklanan düşünce, spora katıldıklarında belirli duygusal tepkilere yol açabilir (18). Yukarıdaki örneklere devam edecek olursak, çocuklar vurgunun çaba ve eğlence olduğunu bilerek kararlılık ve heyecan gibi duyguları muhtemelen yaşayabileceklerdir. Tersine sonuçların ve kazanmanın değerleri, endişe, şüphe ve bu değerlere uygun yaşamama korkusunu içerirse çok farklı bir duygusal tepki üretebilir (17).

Temel İnsani Değerler; İnsani temel değerlere odaklandığımızda hayatımızda bizim için neyin önemli olduğunu düşünürüz (örneğin, güvenlik, bağımsızlık, bilgelik, başarı, nezaket, zevk). Her insan farklı derecelerde önem taşıyan sayısız değere sahiptir. Belirli bir değer bir kişi için çok önemliyken bir başkası için önemsiz olabilir. Temel değerleri kavramsallaştırmanın en yararlı yolu konusunda fikir birliği 1950'li yıllardan itibaren kademeli olarak gelişim sağlamıştır. Birçok teorisyen ve araştırmacının yazılarında örtük olarak yer alan temel değerler anlayışının temel özelliklerini şöyle özetleyebiliriz (18-20):

- Değerler inançlardır: Ancak bunlar nesnel, soğuk fikirler değil, ayrılmaz bir şekilde duygulara bağlı inançlardır (21).
- Değerler motive edici bir yapıdır: İnsanların ulaşmaya çalıştıkları arzu edilen hedeflere atıfta bulunurlar.
- Değerler belirli eylemleri ve durumları aşar: Soyut hedeflerdir. Değerlerin soyut doğası, onları genellikle belirli eylemlere, nesnelere veya durumlara atıfta bulunan normlar ve tutumlar gibi kavramlardan ayırmaktadır.
- Değerler, eylemlerin, politikaların, insanların ve olayların seçimine veya değerlendirilmesine rehberlik etmektedir. Yani, değerler standartlar veya kriterler olarak hizmet etmektedirler.

- Değerler, birbirleri açısından önem sırasına göre sıralanmaktadır. İnsanların değerleri, onları bireyler olarak karakterize eden sıralı bir değer öncelikleri sistemi oluşturmaktadır. Değerlerin bu hiyerarşik özelliği, onları normlardan ve tutumlardan da ayırmaktadır.

Değerler insanların yaşamlarında yol gösterici ilkeler olarak hizmet eden, önemi değişen, arzu edilen, durum-ötesi hedefler olarak tanımlanırlar. Yukarıdaki beş özellik, tüm değerler için ortaktır. Değerler arasında ayırım yapan önemli içerik yönü, ifade ettikleri motivasyonel hedefin türüdür. Gruplar ve bireyler, kendileri için önemli olan hedeflere ulaşma yolunda diğerleriyle koordinasyon sağlamak için, bu gereksinimleri bilişsel olarak hakkında iletişim kurdukları belirli değerler olarak temsil ederler (22). Motivasyon açısından farklı, geniş ve on temel değer, insanlık durumunun üç evrensel gerekliliğinden türetilmektedir (23, 24): Bunlar “*biyolojik organizmalar olarak bireylerin ihtiyaçları, koordineli sosyal etkileşimin gereklilikleri ve grupların hayatta kalma ve refah ihtiyaçlarıdır*”.

On temel değer, dünyadaki kültürlerde tanınan tüm temel değerleri içermesi amaçlanmaktadır. Bu on değer, daha önceki değer teorilerinde, farklı kültürlerden değer anketlerinde ve değerlere ilişkin dini ve felsefi tartışmalarda bulunan farklı içerik kategorilerini kapsamaktadır. Farklı kültürlerden belirli değerler listelerinde bulunan hemen hemen tüm öğeleri, motivasyon açısından farklı olan bu on temel değerden birinde sınıflandırmak mümkündür (25).

Schwartz (26) on temel değer türevlerini detaylandırmıştır. Örneğin, etkileşim ve grubun hayatta kalması ön koşullarından bir uygunluk değeri türetilmiştir. Etkileşimin sorunsuz ilerlemesi ve grupların kendilerini idame ettirebilmeleri için bireylerin dürtüleri dizginlemesi ve başkalarını incitebilecek eylemleri engellemesi

gerekmektedir. Bir öz-yönelim değeri, organizmanın ustalık ihtiyaçlarından ve özerklik ve bağımsızlığın etkileşim gerekliliklerinden türetilmiştir.

Taylor (27), on temel değerin her birini merkezi motivasyon hedefini tanımlayarak karakterize etmek mümkündür:

- **Kendini Yönlendirme:** Bağımsız düşünce ve eylem; seçmek, yaratmak, keşfetmek.

- **Uyarım:** Hayatta heyecan, yenilik ve meydan okuma.

- **Hazcılık:** Zevk ve kendisi için duyusal tatmin.

- **Başarı:** Sosyal standartlara göre yeterlilik göstererek kişisel başarı.

- **Güç:** Sosyal statü ve prestij, insanlar ve kaynaklar üzerinde kontrol veya hakimiyet.

- **Güvenlik:** Toplumun, ilişkilerin ve benliğin güvenliği, uyumu ve istikrarı.

- **Uygunluk:** Başkalarını üzecek veya onlara zarar verecek ve sosyal beklentileri veya normları ihlal edebilecek eylemlerin, eğilimlerin ve dürtülerin kısıtlanması.

- **Gelenek.** Geleneksel kültür veya dinin benliğe sağladığı gelenek ve fikirlerle saygı, bağlılık ve kabul.

- **Yardımseverlik:** Kişinin sık sık kişisel temas halinde olduğu kişilerin (grup içi) refahını korumak ve geliştirmek.

- **Evrenselcilik:** Tüm insanların refahı ve doğa için anlayış, takdir, hoşgörü ve koruma.

Değerler Teorisi, motive edici olarak farklı on temel değeri tanımlamanın yanı sıra değerlerin yapısal bir yönünü, yani aralarındaki dinamik ilişkileri de açıklamaktadır. Herhangi bir değer peşinde koşan eylemlerin, diğer değerlerin peşinde

On temel değer arasındaki çatışmalar ve uyumlar, bütünleşik bir değerler yapısını ortaya çıkarmaktadır. Bu yapıyı birbirine dik iki boyutla özetlemek mümkündür:

•**Kendini geliştirme ve kendini aşma:** Bu boyutta, güç ve başarı değerleri, evrenselcilik ve iyilikseverlik değerlerine karşı çıkmaktadır. Birincisinin ikisi de kişisel çıkarların peşinde koşmayı vurgularken, sonrakilerin her ikisi de başkalarının refahı ve çıkarları için endişe duymayı içermektedir.

•**Değişime açıklık ve muhafazakarlık:** Bu boyutta, öz-yönetim ve teşvik değerleri, güvenlik, uygunluk ve gelenek değerlerine karşı çıkmaktadır. Her ikisi de bağımsız eylemi, düşüncüyü ve duyguyu ve yeni deneyime hazır olmayı vurgularken, sonrakilerin tümü kendini kısıtlama, düzen ve değişime karşı direnci vurgulamaktadır.

3.2. Değerlerin Özellikleri

İnsan sosyal bir varlıktır ve doğası gereği toplumdaki kural ve normlara bağlıdır. İnsanlar yaşadıkları çevrenin inanç, tutum, alışkanlık ve değerlerinden etkilenirler. Çoğu zaman toplum içindeki kural ve normlara zorunlu olarak uymak zorundadırlar. Bu kural ve normlara uymadıklarında ceza, dışlama veya çeşitli yaptırımlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Ancak bazen sosyal kuralları önemserler ve isteyerek ve severek uygularlar. Bu anlamda değerler toplumsal düzen için önemlidir ve toplum içindeki sosyal etkileşimle kazanılmaktadırlar (30, 31).

Değerler, bir sosyal grubun üyelerinin güçlü bir duygusal bağ ile özel amaç ve eylemlere yönelik bir standart oluşturmasıyla ortaya çıkan soyut ve genelleştirilmiş davranış ilkeleridir (32). Değerler, entelektüel ve davranışsal süreçlerin altında yatan ve bireyin belirli durumlarda arzulanan son durumla ilgili sürekli davranışlarına rehberlik eden inançlardır (33).

Değerler kültürel normlarla ilişkili olmalarına rağmen normlardan daha evrensel ve soyuttur (34). Bir yandan değerlerin bireysel tutumları ve bilişsel süreçleri etkilediği kabul edilirken diğer yandan kültürel kalıpları da yansıttığı belirtilmektedir (35, 36). Değer öncelikleri ise insanların davranışsal kararlarını ve tutumlarını tahmin etmede ve anlamada önemli bir role sahiptir (37). Değerler, durum ve koşullardan bağımsız olarak tutum ve davranışlara yön veren üst düzey yapılardır (36) ve tıpkı ihtiyaçlarda olduğu gibi davranışları motive edebilirler (38). Schwartz ve Bilsky (39) değerlerin özelliklerini şu şekilde ifade etmiştir:

- Değerler kavramlar veya inançlardır.
- Değerler, arzu edilen nihai durumlar veya davranışlarla ilgilidir.
- Değerler belirli durumları aşarlar.
- Değerler, davranış ve olayların seçimine veya değerlendirilmesine rehberlik ederler.
- Değerler göreceli öneme göre sıralanırlar.

Birçok bilim insanı değer kavramının varlığını, oluşumunu ve özelliklerini inceleyerek “*Değer Hipotezleri*” geliştirmiştir. İlk değer varsayımını ortaya atan Allport ve ark. (40) değer altı boyuttan oluşan bir sistem olduğunu ve her sistemde insanların bireysel farklılıklarına göre değerlerin olduğunu ifade etmiştir. Bu değerler insanların yaşam biçimlerini etkilemekte, onlara yol göstermekte ve yaşama amaçlarını belirlemektedir. Daha sonra Graves (41) bir hipotez geliştirerek insan yaşamını yedi hiyerarşik aşamaya ayırmış ve her düzeyde varoluşçu bir yaklaşımla değerlerin köklerini incelemiştir.

3.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Rokeach (33) değer hipotezinde değerleri araçsal ve amaçsal olmak üzere iki boyuta ayırmış ve her boyutun altında on sekiz değeri gruplandırmıştır. Bu değerler ilişkisi için de bir ölçek geliştirmiştir. Schwartz (42) hipotezinde tüm sosyal yapılar için geçerli olan ve insanların temel ihtiyaçlarını karşılayan 10 temel değer belirlemiştir. Bu değerler için de bir ölçme aracı geliştirmiştir. Değerler üzerine en son hipotezi öne süren Hofstede (43) zihnin yazılımı olan zihinsel bir programla değerlerin ölçüldüğü bir yöntem geliştirmiştir. Zihinsel programı “evrensel”, “kolektif” ve “bireysel” olmak üzere üç kısma ayırarak incelemiştir.

3.3.1. Rokeach Sınıflandırması

Paylaşılan değerlerle ilgili olarak Rokeach'ın tipolojisi belki de en popüler olanıdır. Rokeach, uluslar arasındaki örneklerin analizine dayanarak değerleri iki türe ayırmıştır: Bunlar; (1) “*arzu edilen davranış tarzlarıyla ilgili araçsal değerler*” ve (2) “*varoluşun arzu edilen son durumlarıyla ilgili nihai değerler*”.

Bu sınıflandırma sistemi, sosyal psikolog Milton Rokeach tarafından yapılan ve nihai değerler ve araçsal değerler olmak üzere iki değer seti içeren bir liste öneren bir anketin sonucuna dayanıyordu: Nihai Değerler, varoluşun arzu edilen nihai durumlarına atıfta bulunur; Bir kişinin yaşamı boyunca ulaşmak istediği hedefler ve farklı kültürlerdeki farklı insan grupları arasında farklılık gösterebilir. Araçsal Değerler, tercih edilen davranış biçimlerine atıfta bulunur. Bunlar tercih edilen davranış biçimleri veya nihai değerlere ulaşmanın araçlarıdır (33).

Hırs, hayal gücü, neşe, temizlik, bağışlayıcılık, sevgi, nezaket, dürüstlük, sorumluluk, ihtisas, itaat ve özdenetim gibi araçsal değerler çoğunlukla kişisel niteliktedir ve büyük ölçüde filozofların özel olarak tanımladıkları şeylerde

bulunmaktadır. Tersine, rahat bir yaşam, heyecan verici bir yaşam, eşitlik, özgürlük, ulusal güvenlik, zevk, kendine saygı, bilgelik, mutluluk, gerçek dostluk ve sosyal tanınma gibi nihai değerler, doğası gereği çoğunlukla sosyal veya kolektiftir (33).

Rokeach (33) değerleri; bir kişinin davranışlarının veya bir durumun sonuçlarının birey veya toplum için kabul edilebilir olup olmadığını belirleyen kalıcı inançlar olarak ifade etmiştir.

3.3.2. Schwartz Sınıflandırılması

Schwartz (42) değerleri üç evrensel ihtiyacın bilişsel temsilcileri olarak kavramsallaştırmıştır. Bu ihtiyaçlar, bireylerin biyolojik ihtiyaçları, sosyal etkileşimleri düzenlemeye ilişkin ihtiyaçlar ve grup ya da toplum olarak sorumlulukları yerine getirmeye yönelik ihtiyaçlardır. Her grup ve birey, davranışlarını açıklamak, gerekçelendirmek ve aralarında koordinasyonu sağlamak için ilgili ihtiyaçların bilişsel temsilcileri olan 56 evrensel değeri ortaya koymuştur. Schwartz'ın temel varsayımı, psikolojik uygulamalar ve sosyal sonuçlar açısından her bir değer ile onu takip eden diğer değer arasında çelişki olmaması gerektiğidir (44).

Schwartz bu 56 değeri 10 ana değer (güç, başarı, hazcılık, teşvik, özyönetim, evrenselcilik, iyilikseverlik, gelenekçilik, uygunluk ve güvenlik) altında toplamış ve değerleri 4 farklı boyutta (*kendini geliştirme, kendini aşma, değişime açıklık ve muhafazakârlık*) değerlendirmiştir. Tüm uyum ve zıtlıklara göre konumlandırılan 10 değer tipini dairesel bir düzenleme ile ifade etmiştir (42). Daha sonra, Schwartz ve ark. (45) bu hipotezi temel alarak *Portre Değerleri Anketi*'ni geliştirmiştir.

3.3.3. Spranger Sınıflandırması

Spranger değerleri altı temel değer grubunda toplamıştır: Estetik, teorik (veya ilmi), iktisadi, siyasî, sosyal ve dinî değerler. Bunlar insan hayatının belli-başlı varlık

sahaları olduğuna göre, herkes kendi hayatında bunlara şu veya bu derecede bir kıymet verir veya bunlar karşısında belli bir tavır almaktadır (46). Güngör bu değer kategorilerinden bahsederken ahlâki değerleri de katar, bu konu ile ilgili: "Biz araştırmamızda klasik değer sıralamasına sadık kalarak bunlara bir de ahlâkî değer boyutu ekledik" ifadesini kullanmaktadır.

3.3.4. Nelson Sınıflandırması

Nelson da değerleri “*bireysel değerler*”, “*grup değerleri*” ve “*sosyal değerler*” olmak üzere üç grupta ele almaktadır. Buna göre bireysel değerler; seçim yapmada ve satın alınan ürünlerde, hobilerde olduğu gibi diğer kişisel tercihlerle ilişkilidir (47, 48). Grup değerleri; belirli bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan değerlerdir. Bu grup; aile, kulüp, dini ya da politik bir grup olabilir (25). Sosyal değerler ise adalet, saygı, farklılık, eşitlik gibi değerlerdir ve bireyin mevcut toplumsal yapı içerisinde varlığını devam ettirmesine yarar sağlamaktadır (48).

3.3.5. Diğer Sınıflandırma Örnekleri

Son zamanlarda değerlere yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesi konusunda birçok çalışmanın yapıldığı bilinmektedir. Çalışmaların özellikle eğitim kurumları ile öğretmen ve öğrenciler üzerinde yoğunlaştığı da görülmektedir. Densford (46) eğitim sistemini veya eğitim kurumlarını toplumun değerlerini yansıtan önemli bir araç olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle ülkeler eğitim sistemlerinde kendi kültürlerini yansıtan değerlerin yanı sıra evrensel değerleri de öğretmektedir. Örneğin, Türk Yükseköğretim Kurumlarının amaçları arasında “*Toplumun çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tutan, ailesini, vatanını ve milletini seven (Madde 3), Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen, bunları davranış biçimi haline getiren (Madde*

4), *özgür ve bilimsel düşünce gücüne ve geniş dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı* (Madde 5)” maddeleri yer almaktadır (47).

Burada hem evrensel değerler hem de ülkeye özgü değerler vurgulanmaktadır. Yükseköğretim kurumlarının amaç ve değerleri doğrultusunda yürütülen eğitim programları ile öğrencilere bilgi, beceri, davranış ve değerler kazandırılmaktadır. Değerler konusunda üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmalar incelendiğinde öğrenci güvenliği, yardımseverlik ve evrenselcilik gibi değerlerin (48-50) üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Gümüş (51) yapmış olduğu araştırmasında Amerika'daki üniversite öğrencilerinde kendini yönlendirme, yardımseverlik ve evrensel değerlerin yüksek olduğunu; Türkiye'de üniversite öğrencilerinde iyilikseverlik, evrenselcilik ve öz-yönetim değerlerini yüksek bulmuştur. Zavalı (52) ise; seçmeli değerler eğitimi dersi alan üniversite öğrencilerinin değer önceliklerini şu şekilde ifade etmiştir; “*dini, ahlaki, sosyal, siyasi, estetik, teorik-bilimsel ve ekonomik değerler*”.

3.4. Değerlerin Önemi

İnsani değerler, başlangıcından bu yana sosyal bilimlerde merkezi bir kavram olmuştur. İnsani değerler, toplumda hayati bir rol oynar. Çünkü onların daha iyi bir yaşam sürmek için insanların temeli olduğu vurgulanmaktadır. Bütün dinlerin kutsal kitaplarının iyi yaşam değerlerini içerdiğine inanılmaktadır. Değerlerin önemi, uluslararası meclislerdeki tartışmalarda, araştırmaya “*değerden bağımsız*” yaklaşımları eleştiren çalışmalarda veya yaşam kalitesi ve bireysel tatmin tartışmalarında olsun, küresel ve ulusal sorunlarla ilgili olarak sıklıkla dile getirilmektedir (53). Bu nedenle, değerler özellikle kültürel gelişim meselelerinde önemli kabul edilir ve kültürel mirasın korunmasına yönelik endişelerin merkezinde yer alırlar. İnsani değerlerin öneminin insanın çocukluk döneminden itibaren

görüldüğünü belirtmek gerekmektedir. Okul öncesi, insani değerlere ilişkin bilgilerin temellerinin atıldığı ilk aşama ya da dönemdir. Çünkü hayatın değerleri hakkında bilgi toplumda bulunan sürekli bir süreçtir. Ancak ilk bilgiler sadece ergenlik döneminde başlayan ve biten daha erken dönemlerde kazanılmaz ve aynı zamanda kişiliğe de devam eder. Bundan sonra bu değerler üzerinde değişiklikler olabilir ancak temel değerler geliştirilmiştir. Çocuğun yanlış davranışını değiştirmek, yeni bir davranış geliştirmeye çalışmaktan daha zordur. Değerler eğitiminin yanlış gelişimini önlemek için çocuğun kişiliğinin planlı ve sistemli bir süreç içinde geliştirilmesi kritik öneme sahiptir.

Bireyin ve toplumun yaşamında insani değerleri etkileyen farklı faktörler vardır. Değerler eğitimi aileden başlar ve okullarda eğitimcilerin yardımıyla süreklilik kazanır (54). Bu nedenle aileler, öğretmenler ve eğitim programları değerler eğitimi için çok önemlidir. Aileler ilk bilgi kaynağıdır, bu nedenle çocukların onları model olarak gördükleri düşünüldüğünden ailelerin davranış ve tutumlarına dikkat etmeleri gerekmektedir. Aile ve öğretmen işbirliği çok önemlidir çünkü çocukları en çok etkileyen şey öğretmenin sınıfta yaptıklarıdır. Bunun yanı sıra eğitim programları da bu işbirliğine göre yeniden düzenlenmelidir (55). Yine bu dönemde seminer, konferans gibi eğitim faaliyetleri ile aileler bu programların düzenlenmesinde aktif rol alabilirler. Böylece aileler, eğitimciler ve eğitim programları arasında etkili bir uyum sağlanabilir. Değerin “*dünyada neyin iyi, arzu edilir ve önemli olduğuna*” ilişkin bir teori olduğunu belirtmek mümkündür (56).

Dolayısıyla insani değerler toplumda önemli bir yere sahiptir. Değerler, bireylerin yaşam ideallerini, tercihlerini, önceliklerini, ilkelerini ve bilişsel davranışlarını tanımlayan bilişsel yapılardır. Değerler, toplumu bir arada tutan

bireylerin bakış açıları etrafında şekillenen unsurları şekillendiren etkili kültürel unsurlardır. Bir toplumda bireylerin bu değerleri koruması ya da yok sayması doğrultusunda, değerler zamanla kaybolacak ya da aktararak uzun yıllar devam ettirilecektir (53).

Bu değerlerin sürdürülmesi ve kalıcı olması, bireylerin genel olarak kabul görmelerine ve içselleştirmelerine bağlıdır. Ancak kültürler arasında farklılık gösteren değerlerin yanı sıra evrensel ve etik olan ve tüm kültürlerde kabul gören değerler olgusu vardır (54).

Doğruluk, saygı, nezaket, iyilikseverlik, sabır, hoşgörü, barış, demokrasi vb. değerlerin tüm dünyada evrensel insani değerler olması beklenmektedir. Bu insani değerler olmadan insan toplumunun uzun süre ayakta kalamayacağı evrensel olarak kabul edilen bir görüştür. İnsanlar bilgiyi beş duyu organıyla alır ve doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü insani değerler sayesinde ayırt ederler. Bilgiye kolayca ulaşabiliyoruz, ancak insani değerler uygulanmadan dönüşüm yavaş olmakta ve işte bu noktada ekolojik sorunlar, ahlaki sorunlar, küresel ısınma vb. küresel sorunlara çözüm getirmede insani değerler önemli rol oynamaktadır (54).

Bu mevcut küresel insan toplumunda neredeyse sadece moral bozucu değerleri görüyoruz. Bu değerlerin bozulmasının gerçek sebebinin ne olabileceği sorulması gereken önemli bir sorudur. Filolojiye göre etik kelimesi, karakter anlamına gelen Latince "*Ethos*" kelimesinden türemiştir. Bu bir ahlaki değer meselesidir. Bu şekilde etik, insanoğlunun karakterinin, faaliyet alışkanlıklarının veya davranışlarının bilimidir (50).

“Ahlaki” kelimesi, gelenekler veya uygulama anlamına gelen Latince '*mores*' kelimesinin bir türevidir. Bu şekilde etik, kelimenin tam anlamıyla gelenek veya

uygulama bilimi anlamına gelmektedir. Etik, insan davranışlarının bilimidir. Alışkanlıklar ve davranışlar, insan karakterinin kalıcı özellikleriyle ilişkilidir. Davranış, karakterin aynasıdır. Dolayısıyla etik, karakter veya alışkanlık bilimidir. İnsan alışkanlıklarını, karakterini ve gönüllü tespitlerini değerlendirir ve bunların uygun olup olmadığını tartışır. Burada sosyal ve ahlaki değerlerin herhangi bir topluluğun kolektif yaşamının temel unsurları olduğu belirtilmelidir. Ahlaki değerler, doğru ya da yanlış, iyi ya da kötü kararlar verdiğimiz temellerden biridir. Her toplum kendine ait bazı sosyal ve ahlaki değerler geliştirir ve sahiplenir. Sosyal ve kültürel bir grup olmadan bir topluluğun hiçbir değeri veya standardı olamaz (48).

Bir sosyal grup, ortak bir kimliği paylaşan ve davranışla ilgili bazı ortak beklentiler temelinde birbirleriyle düzenli olarak etkileşime giren bir grup insandır. Aynı sosyal ve kültürel gruba ait olan insanlar birbirleriyle özdeşleşirler, birbirlerinden belirli düşünce ve davranış biçimlerine uymalarını beklerler ve onları diğer insan gruplarından ayıran etnik, kültürel, sosyal ve ahlaki sınırları tanırlar. "Bir araya gelme ve ait olma ihtiyacımızla, bize normlarımızı, uygulamalarımızı ve değerlerimizi, yani tüm yaşam biçimimizi veren zengin ve çeşitli bir grup yaşamı oluştururlar" (57).

Böylece toplum, bir insan grubunun sosyal ve ahlaki yaşamının temeli olarak kabul edilebilir. Dahası, sosyal değerler, belirli bir kültür veya insan grubu içinde paylaşılan belirli nitelikler ve inançlardır. Bu özellikler dini, ekonomik, politik, eğitimsel, tarihi vb. olabilir. Gerçekten de sosyal ve ahlaki değerler, herhangi bir topluluğun kolektif yaşamının temel unsurlarıdır. Sosyal değerler, bir bireyin sosyal varoluşunda değerli olduğunu düşündüğü şeylerdir. Bunlar, kişinin günlük bir işlev olarak çalıştığı veya anlaşıldığı standartlardır. Bir toplumun üyesi olan insanın akıl sahibi bir hayvan olduğu bilinen bir gerçektir. Bu basit gerçek, etik için bir tür temel

sağlar ve ahlak felsefesi tarihinin çoğu, insanın her iki yönüne de adalet sağlama girişimlerini bir yanda akılcılık, diğer yanda hayvan doğası olarak içermektedir (58).

Yani insan önce hayvandır, sonra rasyoneldir. Geleneksel olarak "*etik*" veya "*ahlak felsefesi*" olarak bilinen felsefe alanı, insani değerlerin doğasına, nasıl yaşamamız gerektiğine ve toplumda neyin doğru davranışı oluşturduğuna dair bir anlayışa ulaşma girişimidir (59).

Değerler, güdülenmiş davranışların tamamı olmasa da çoğunu etkilemektedir. Değer teorisi, değer-davranış ilişkilerinin analizini, tahminini ve açıklamasını zenginleştiren on değerlik sistemi davranışla ilişkilendirmek için bir çerçeve sağlamaktadır. Davranışın, rekabet eden değerler arasında bir değiş tokuşu gerektirdiğini açıkça ortaya koyuyor (60). Hemen hemen her davranışın bazı değerleri ifade etmek, saklamak veya elde etmek için olumlu etkileri vardır, ancak yapısal çember boyunca karşıt konumlardaki değerler için olumsuz etkileri vardır. İnsanlar karşıt değerlerini dengeleyecek şekilde davranma eğilimindedir (61). Daha düşük öncelik değerlerine karşı daha yüksek teşvik eden alternatifleri seçerler. Sonuç olarak, herhangi bir özel davranış ile on değer arasındaki pozitif ve negatif ilişkilerin sırası, değer çemberinin sırasını takip etme eğilimindedir. Belirli bir nesnenin değeri, belirli bir zaman ve durumdaki gerekliliğine bağlıdır. Bu nedenle, belirli bir nesnenin değeri, belirli bir kişinin ihtiyaçlarını karşılama kalitesine bağlıdır (62).

3.5. Değerler Eğitimi

Eğitim, bireyin davranışlarında arzu edilen değişiklikleri kendi yaşantıları yoluyla gerçekleştirme sürecidir (63). Bu süreçte sosyalleşme ve kültürel sürekliliğin korunması iki önemli eğitimsel amaç ve işlevdir (64). Eğitimin planlı ve programlı bir şekilde yürütüldüğü okullarda bu süreç değerler eğitimi ile sağlanır. Sosyal bilimler

alanında en önemli psikolojik değişkenlerden biri olarak kabul edilen (65) ve insan davranışlarını açıklamada temel öneme sahip olduğu belirtilen (66) değerler çeşitli şekillerde ifade edilmektedir. Davranışa rehberlik eden ilkeler ve temel inançlar, iyi veya arzu edilir olarak kabul edilen belirli eylemlerin standartları veya bireylerin bir tutum veya davranışı tercih ederken kullandıkları ve onlara yardımcı olan genel ilkeler olarak yollardır (67).

Değerler geçmişte toplum içinde yaşayarak kazanılsa da günümüzde toplumsal yapının değişmesi sonucu değerler eğitime örgün eğitimde daha fazla yer verilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu kapsamda eğitimin değerlerine uygun okul programları oluşturulmalıdır. Değerler eğitimi, eğitimcilerin örnek kişilik ve niteliklere sahip olmasına dikkat edilerek, doğru ortam yaratılarak etkili bir şekilde verilmelidir. Değerler eğitiminde rol model olmanın en önemli faktör olduğu belirtilmektedir (68). Değerler eğitime derslerde yeterince yer verilmemesinin nedeni akademik başarı kaygısı, derslerin içeriği ve müfredatın yoğunluğudur. Ancak son yıllarda okullarda değerler eğitime önem vermeye, teorik derslerde ve ilgili etkinliklerde tartışılmaya başlanmıştır.

Değerler eğitimi, öğrencilerin toplumsal yaşamın temelini oluşturan ulusal, sosyal, manevi, kültürel ve ahlaki değerlerden yardımlaşma, hoşgörü, dayanışma, vatanseverlik, misafirperverlik, temizlik, nezaket, dürüstlük, paylaşma, duyarlılık, sevgi gibi değerlere doğru öğrenci yeterliliklerini artırmayı içermektedir. Saygı duymak ve bunların öğrenci davranışlarına yansımaları sağlamak değerler eğitiminin özelliklerindendir. Bu özellikler, bireylere önce kendilerini sonra başkalarını tanıma fırsatı buldukları deneyimler sayesinde kazandırılabilir. Bunun en güzel örneklerinden biri beden eğitimi ve spordur. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin yer aldığı bir

ortamda birey, kendi yeteneklerini tanımayı, başkalarının yeteneklerini tanımayı, yenilgiyi kabullenmeyi ve takdir etmeyi, eşit koşullarda rekabet etmeyi, başkalarına yardım etmeyi, kurallara uymayı, zaman ve emek kullanmayı en iyi şekilde öğrenmektedir (69). Bireyin kendisinde taşıdığı ve sporla ortaya koyarak geliştirdiği özellikler günlük yaşama da yansımaktadır. Başka bir deyişle, hayatınızın diğer alanlarını da etkiler. Bu kapsamda beden eğitimi ve spor etkinliklerinin değerler eğitimi için önemli araçlar olduğu ifade edilebilir.

Toplumların eğitim hedefleri, çağın gerektirdiği becerilerle donatılmış, milli, etik ve evrensel değerleri benimsemiş, içinde yaşadığı topluma uyumlu, ahlaklı bireyler yetiştirmektir. Bu doğrultuda geçmişten günümüze spor, beden eğitimi ve fiziksel aktiviteye dayalı ortamların değerlerin kazandırılmasında önemli bir araç olduğu birçok kez ifade edilmiştir. Wandzilak ve ark. (70) sportmenlik, fair play, dürüstlük gibi değerlerin fiziksel ve sportif etkinliklerden yararlanılarak kazandırılmasının uzun yıllardır beden eğitimi öğretmen ve antrenörlerinin temel hedeflerinden birini oluşturduğunu belirtmektedir. Shields ve Bredemeier (71) toplumun değer yönelimlerinin bir yansıması olan sporun, kültürel değerlerin sembolize edildiği, toplumun temel değerlerinin birçoğunun gençler tarafından öğrenildiği ve deneyimlendiği bir ortam olduğunu ifade etmektedir. Beden eğitimi, hareket etmeyi öğrenme ve hareketlerle öğrenme olarak tanımlanmaktadır (72).

Değerler toplumu yakından ilgilendiren olgulardır dolayısıyla toplum üzerimde önemli bir etkiye sahiptirler. Böylesine etkili ve önemli kavramların eğitimi de oldukça önemlidir. Bir ülkenin önem verdiği ve eğitim programları içerisinde de kabul görmüş değerleri; o ülkenin başta eğitim sistemini olmak üzere eğitim amaçlarını, vizyonunu ve misyonunu da tayin etmektedir (73). Değerler, bireyin ve

toplumun daha iyi ve güzel olabilmesi için oluşturulmuştur. Değerler çocuklara okullarda verilen planlı eğitimle aktarılabildiği gibi plansız olarak gizil öğrenme sonucu da öğretilenmektedir (74). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), “*Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir.*” Maddesiyle değer eğitiminin bir program dâhilinde okullarda örtük şekilde verildiğini belirtmiştir. Aynı zamanda “*Karşılaşılan kimi sorunlar karşısında harekete geçme kabiliyetimizi sağlayan güç kaynağı değerlerin öğretimin perspektifini oluşturan ilkeler toplamı*” olduğunu da belirtmiştir.

Bacanlı ve Dombaycı’ya (75) göre “Değer eğitimi ve değerler eğitimi kavramlarının farklı anlamları vardır. Değer eğitimi birtakım değerlerin kişiye aktarılmasını ifade ederken değerler eğitimi ise kişinin değerlerinin farkına varmasını ve özgür bir biçimde benimseyebilmesini ifade etmektedir.” Buradan çıkarılabilecek sonuç ise değerün üstün nitelikler bütünü olduğu, eğitiminin ise kişinin bu değerleri fark edip benimsemesi için yapılan çalışmalardır. Moğul (76) değerler eğitimi “*Birey ve topluma istendik davranış kazandırmanın temel olarak alındığı eğitimde başı iletişim ve değer aktarımı çekmektedir. Değerler eğitimi dediğimiz bu süreçte karakter gelişimi ve evrensel erdemlerin aktarımı başat rol oynamaktadır*” şeklinde ifade etmektedir.

Çağlayan (77) değerlerin işlevini “Kişiye özgü etkinlik ve imkânların kişinin yararına olacak şekilde kullanılabilecek seviyeye gelmesini sağlamak; kişinin duygu, fikir ve davranışlarını ortaya çıkarıp yaşamına biçim ve yön vermesine imkân tanımaktır. Değer eğitimi birey, aile ve topluma saygınlık kazandırır.” sözleriyle açıklamıştır. Bu bağlamda değer eğitiminin önemi tüm dünyada kabul görmüşken

özellikle çeşitli değer çatışmalarının yaşandığı toplumlarda bu eğitim bir kat daha fazla önem arz etmektedir.

Değer eğitiminde başvurulabilecek ilk yer eğitim kurumlarıdır. Eğitim ailede ya da çeşitli kurumlarda da verilebilir ancak okullarda verilen eğitimin planlı ve bir program dâhilinde olması etkililik açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu konuda Dönmez ve Yazıcı (78) *“Benimsendikten sonra terk edilmesi oldukça zor olan, kalıcılığı yüksek değerlerin eğitimi planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilmelidir”* görüşünü ifade etmektedir. Güven (79) ise *“Değerlerin yozlaşıp önemini kaybetmemesi için değer eğitiminde okullardan faydalanılması gerektiğinin altını çizmiş; kalıcılık sağlanması, etkili bir eğitim sağlanabilmesi içinse öğretmenlerin konuya hâkim olmaları gerektiğini”* dile getirmiştir.

Yapılan inceleme, açıklama ve tanımlamalardan yola çıkılarak Yılmaz’ın (80) tespit etmiş olduğu değer ve değer eğitimine yönelik bazı temel özellikler aşağıda sıralanmıştır.

- İyi ya da kötü olsun değer sahibi olmayan insan yoktur.
- Değerler aile ve okul gibi ortamlarda öğrenilir, genetik değildir doğuştan gelmezler.
- Değerler yaşayarak yani model alınarak ve içselleştirilerek öğrenilirler.
- Toplumsal ve kişisel onaylara ve tüm çevresel etmenlere göre biçimlenirler.
- Mantık, his ve davranış üçgeninde ortaya çıkarlar. Mantıkla kabul edip kalple benimsenen değerler davranış şeklinde ortaya konulur.
- Değerler ve davranışlar arasında tutarlılık olmalıdır.

Değerler ve değer eğitimine verilen önem günümüzde daha çok artmıştır. Bunun başlıca nedeni toplum içinde artan karmaşa ortamının ancak değerlere olan

bağlılıkla çözülebileceğine olan inanç olabilir. Kişilerin değerlerini kaybetmeye başlamasıyla ortaya çıkan sorunlar, yeniden kazanmalarıyla çözümlenebilir. Bu sebeple hem öğretim programları hem de örtük programla çeşitli değerlerin aktarımı gerçekleştirilebilir (80).

3.6. Değerler Eğitiminde Yaklaşımlar

Bireylere değerler eğitiminin kazandırılmasında kullanılan birbirinden farklı birçok yaklaşım olduğu bilinmektedir. Farklı yöntem ve tekniklerin bir arada kullanılmasıyla değerler eğitiminde daha etkili sonuçlar almak mümkündür. Doğanay (81) değerler eğitiminin temelini evrensel değerler tarafından oluşturulduğu esas alırsa da bu eğitimin hangi şekilde hangi boyutlarda neye yer verilerek yapılacağı noktasında farklı fikirlerin olduğunu dile getirmiştir. Değerler eğitimi çok boyutlu bir yapıya sahiptir dolayısıyla kullanılan yaklaşımlar da değerler eğitiminde izlenen yollara göre çeşitlilik göstermektedir. Bu bölümde en çok bilinen yaklaşımların genel özelliklerine kısaca değinilecektir.

3.6.1. Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı

Bu değer yaklaşımı otorite unsurunun kurallara itaat etmesi çerçevesinde şekillenmiştir. Doğrudan öğretim yaklaşımında değerlerle ilgili temel bilgiler verilir ve sonrasında ise detaya geçilir (82). Tümdengelimci bir anlayışla değerlerle ilgili örnekler de verilerek değerini iyice anlaşılması sağlanır. Son olarak da verilen değerle ilgili sorular sorulur. Bu yaklaşımda sezdirme yoktur, bilgi direkt olarak verilir ve doğrudan öğretim yaklaşımıyla ilgili bilgi kazandırmada etkili olmasına karşın beceri kazandırma ve alışkanlığa dönüştürme noktasında aynı etkiye sahip olmadığı dile getirilmiştir (83).

Değerlerin doğrudan öğretimi yaklaşımında birtakım ahlaki değerlerin verilerek çocukların davranışlarında değişiklik oluşturma hedeflendiği için öğrencilere genel bilgi verme, onlarda bir fikir oluşturma adına öğretmenler tarafından kullanılabilecek bir yaklaşımdır. Değerleri telkin etme de denilen bu yaklaşım türünde bazı akademik etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin değerlerin farkına varması sağlanırken uyulması gereken bazı noktalar da bulunmaktadır. Ekşi ve Katılmış'a (82) göre bunları kısaca değerleri belirleme, değer seviyesini belirleme, davranış amaçlarını belirleme, uygun yöntem seçme, seçilen yöntemi uygulama ve sonuçları değerlendirme olarak belirtmek mümkündür.

3.6.2. Değer Analizi Yaklaşımı

Bu değer yaklaşımında öğrenciler yaşanmış ya da yaşanması muhtemel bir olayla karşı karşıya getirilir ve ahlaki kararlar alma becerisi sorgulanır. Beceri kazandırmak adına öğretmenler öğrencilere yönlendirici birtakım sorular sorar ve öğrencilerden deneyim ve duygularını açıklamaları istenir.

Değer analizi yöntemi çok tercih edilen bir yöntemdir ancak doğrudan öğretim yaklaşımıyla benzer tarafları bulunmaktadır. İki yaklaşımda da aktif konumda öğrenci değil öğretmen bulunmaktadır. Bu sebeple öğrencileri sürece katma noktasında sorunlar yaşanabilmektedir. Bu duruma engel olmak adına Aydın (83) dikkat edilmesi gerekli bazı noktalara değinmiştir. Bunlar; öğretmenin sürekli olarak öğrencisinin ilgisini takip etmesi gerektiği, zamanı verimli kullanmak adına küçük gruplar şeklinde uygulanması, dikkat dağınıklığı oluşmaması için aralarda özetlemelerin yapılmasının uygun olması ve zaman ve konu adına yeterli içerik sağlanmadığı sürece kullanılmaması gerektiğidir.

3.6.3. Eylem/Davranış Öğrenme Yaklaşımı

Bu öğrenme yaklaşımında kişi kendinden beklenen davranışı sergilediğinde ödüllendirilir ve böylece istenen değer kişiye benimsetilmeye çalışılır. Aktepe ve Tahiroğlu'na (84) göre eylem/davranış öğrenme yaklaşımı, kişinin toplumla etkileşimi esnasında sunulan seçenekleri değerlendirip kendine has değer yargıları oluşturacağını öngören bir yaklaşımdır.

Önceden belirlenen değerler ödülle pekiştirilerek benimsetilmeye çalışılırken kişinin çevresinin değiştirilip yeniden düzenlenmesiyle olumlu davranışlar sergilenmesi sağlanabilir.

3.6.4. Değer Gerçekleştirme

Bu değer yaklaşımında kişinin değerlerinin, duyguları ve fikirlerinin, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olması amaçlanmıştır. Öğretmenler bu yaklaşımı kullanırken öğrencinin değerlerini oluşturması, yaşamını anlamlandırması ve çeşitli yaşam becerileri geliştirmesi noktasında öğrenciye rehberlik etmelidir.

Değer gerçekleştirme yaklaşımın felsefesini oluşturan beceri alanlarından (85)

Kendini tanımak; kişinin kendini tanıması inanç, duygu, düşünce, güç ve zayıflığının farkında olmasıdır.

Öz güven; kişinin kendini kabul ve takdir etmesidir. Çünkü kişinin kendi hakkındaki duygu ve düşünceleri başkaları hakkında besleyeceği duygu ve düşünceleri de etkileyecektir.

Hedef koyma becerisi; kişinin benimsediği değerler açısından kendine gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler koymasındır bu hem kendi yaşamına hem de topluma faydalı olmasını sağlayacaktır.

Düşünme becerileri; kişinin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisinin geliştirilmesi hem değerleri belirleyip benimsemesi hem de kolay manipüle edilmemesi açısından oldukça önemlidir.

Karar verme becerileri; kişinin alternatifler karşısında seçici davranabilmesidir. Bu kişinin değerlerini oluşturma konusunda da dikkatli ve özenli olmasını sağlayacaktır. İletişim becerileri; kişinin değer oluşturma aşamasında başkalarıyla iletişim içerisinde olması, onları dinlemesi ve duygularının farkında olması açısından önemlidir.

Sosyal beceriler; kişinin toplum içerisinde nasıl davranacağını, nasıl konuşacağını ve kimlerle arkadaşlık kuracağına kadar pek çok konuda iletişim becerilerinden daha geniş bir alanı kapsayan beceriler bütünüdür (82). Kişinin değerlerini oluşturmada bilgi sahibi olmanın önemi yadsınamaz bir gerçektir. Akademik ve dünyevi bilgi de metafizik bilgi de bu açıdan değerlidir. Değerlerin oluşturulması ve korunmasında bilimsel bilgi yanında inançsal bilgiye de ihtiyaç duyulmaktadır (83).

Değer gerçekleştirme yaklaşımı genel olarak kişinin değeri nasıl elde ettiğini yani yaşam becerilerini temel almış olsa da o değerin ne olduğu da çok önemlidir. Bu sebeple öğretmenler öğrencilerinden hangi değeri niçin seçtiğini belirtmelerini istemeli ve bu değerleri değerlendirip yaşamlarına ne şekilde yansıttıkları bilgisini de değerler eğitimi esnasında ele almalıdır.

3.6.5. Değer Açıklama Yaklaşımı

Telkine dayalı yaklaşımın artık etkili bulunmamasından kaynaklı ortaya çıkan bu yaklaşımın temel düşüncesine göre bireyleri etkileyen çevresel faktörler gün geçtikçe artmaktadır. Bu durum kendi değerlerinin farkında olmayan birçok gencin bir

modele sarılması ve değerleri benimseme aşamasında çeşitli çelişkiler yaşamasına sebep olmaktadır.

Değer açıklama yaklaşımı birçok seçenek arasında bireyin neye ne kadar değer vereceği noktasında zgr olabilmesidir. Akbaş (86) bu konuda gençlere değer çatışmaları yaşayıp seçim yapmak zorunda bırakıldıklarında kendi değerleri üzerinde düşünmelerini ve bu değerleri açığa kavuşturmalarını tavsiye etmektedir.

Sağlam'a (87) göre değerleri kişinin özeli olarak görüp değer tercihlerinde kişiye müdahale etmemek değer açıklama yaklaşımının olumsuz tarafı olarak görülmekte toplumsal süreçlere yer vermediği sebep gösterilerek eleştirilebilmektedir.

3.6.6. Karakter Eğitimi Yaklaşımı

Bireylerin iyiye kötüden ayırt edip doğruyu bilmeleri, onu içselleştirip davranışa dönüştürebilmelerini amaçlayan karakter eğitimi yaklaşımında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır. Bunlar aşağıdaki gibidir (88):

- Duygu ve düşüncelerle birlikte davranışları da içeren bir bütünü oluşturan karakter eğitimi; temel ahlaki değerlerin teşvik edilip iyi karakterlerin temeli görülmesini öngörür.
- Etkili karakter eğitiminde eğitimin her basamağında temel değerler teşvik edilip kapsamlı bir şekilde işlenir. Öğrenci merkeze alınarak onlara başarı firsatı tanınmalıdır. Karakter gelişimi için öğrencilere karşı ahlaki aksiyon firsatları yaratılmalı i motivasyonlarını sağlamaları için yardımcı olunmalıdır.
- Okul insancıl bir kurum olmalı, karakter eğitiminde velileri ve çevresel olanaklarla iş birliği için de olmalı ve sorumluluk paylaşmalıdır.

- Karakter eğitiminin değerlendirme aşaması için okul karakteri, okul personeli ve öğrencilerin iyi karakter gösterme başarıları birlikte değerlendirilmelidir.

3.6.7. Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı ve Adil Topluluk Okulları

Ahlaki muhakeme yaklaşımı Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramına dayanmaktadır. Kişilerin ve toplumun ahlaki gelişimlerini destekleyerek “*adil topluluk okulları*” kurmayı amaçlayan Kohlberg öğrencilerde ahlaki ikilem oluşturacak örnek olaylar vererek onların ahlaki değer yargılarını ortaya çıkarmak istemiştir. Sağlam’a (87) göre bu yaklaşımda okul, demokratik yaşam ilkelerinin öğrencilere öğretilip uygulandığı alanlar olarak kurgulanmakta ve kişinin toplumsal ilişkilerde aktif rol alıp demokratik okul süreçlerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Adil topluluk okullarında öğretmen sınıfta küçük gruplar oluşturur bu gruplara örnek olaylar sunar ve öğrencilerin bu olaylar karşısında yapılabilecek en doğru davranışın ne olduğu tartışmalarını sağlar. Bireyler kendi tecrübe ve düzeylerine göre sorunlara çözümler bulurlar. Değerlendirmeler yaparken kullandıkları dayanaklar bizlere onların ahlaki gelişimleri hakkında çeşitli bilgiler sunar (86).

3.7. Sportif Değerler

3.7.1. Spor Bilimi

Spor bilimi toplu bir bilimdir. Manevi, sosyal, fiziksel, tıbbi ve bilimsel olduğu kadar didaktik-metodik görüş ve perspektifleri birleştirmektedir. Son yıllarda spor bilimlerinin teorik ve sosyal bilimlere atıfta bulunan ayrı ayrı dalları daha önemli hale gelmiştir. Bunlar daha çok toplumsal değişim süreçleri, spor sistemi ve bireysel sporlar ile bağlantılı olarak spor olgusu ve şimdiye kadar yapılanlar ile ilgilidir. Önce spor motivasyonlarını, ardından atletik davranış ve spor deneyimini, sporun farklılaşmasını,

sporun sosyal ve bireysel etkilerini araştırıyorlar ve bu durum fair-play, şiddet ve yabancı düşmanlığına kadar uzanmaktadır (89). Bu kuşkusuz kabul edilmeye değer olsa da spor sisteminin işleyişinde ve kulüplerin faaliyetlerinin genel sosyal gelişmelere uyarlanması önemli olabilecek spor kulüpleri hakkında çok az araştırma bulunmaktadır. Bazen topluluklardaki, kulüplerdeki ve derneklerdeki spor yetkilileri, spor biliminin sonuçlarını ve önerilerini kabul etmeye pek istekli olmamaktadır (90).

Ayrıca, yaşam tarzı ve boş zaman üzerine de çok az sistematik araştırma vardır. Çünkü çoğu insan için spor, boş zaman ve yaşam tarzı kavramlarıyla ilişkilendirilmektedir (91). En iyi sonuçları elde etmek için kişinin rakiplerini (özellikle diğer boş zaman aktiviteleri) ve mevcut koşulları (özellikle yaşam tarzı değişiklikleri) bilmesi esastır. Sporun doping, adaletsizlik, şiddet, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık gibi karanlık taraflarıyla ilgilenen çok az spor bilimcisi vardır. Spor bilimi, sporun güncel konularını ve sorunlarını ele almadıkça bir anlam ifade etmemektedir. Spor, spor kulüpleri ve spor dernekleri, spor biliminin olanaklarından vazgeçerse kimseye fayda sağlayamazlar (92).

Beden eğitimi kişinin ihtiyaçlarına göre yapılır. Hareket, bir insanın en temel ihtiyacı olarak kabul edilir ve yaşamının fiziksel aktiviteye bağlı olduğuna inanılır. Durgun bir yaşamda beden eğitiminin daha önemli hale geldiği aşıkardır. Genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi tüm organizmayı kapsamaktadır. Beden eğitimi etkinlikleri bireylerin büyüme ve gelişmelerinde önemlidir. İnsanlar doğaları gereği beden eğitimi hedeflerine ulaşırken hareketlerini bir araç olarak kullanırlar (93).

Beden eğitimi etkinliklerinin özelleştirildiği spor etkinlikleri, üst düzeyde yapıldığında psikolojik, fizyolojik, teknik ve estetik özellikler gerektiren, katı kuralları olan, çeşitli branşlarda yapılan müsabaka temelli etkinliklerdir. Yarışmak ve kazanmak beden eğitiminin amaçları kadar spor etkinliklerinin de en önemli amaçları arasındadır (94). Beden eğitimi ve spor eğitiminin temel amacı, öğrencilere yaşamlarında kullanabilecekleri hareketlilik becerileri kazandırmak, sağlıklı ve fit beceriler ve düşünme becerileri geliştirmek ve onları bir üst sınıfa hazırlamaktır (95).

Değerler, evrensel olarak yaşamın tüm yönlerini kontrol eden ilkeler olarak kabul edildiğinden, beden eğitimi ve spora katılımı yönlendirmelidir. Öğrenmeye disiplinler arası bir yaklaşımı benimsemek, öğrencilerin gerçek hayatta çeşitli konuların nasıl iç içe geçtiğini anlamalarında rol oynamaktadır. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri için heyecan verici olanaklar sağlamanın yanı sıra öğrenmeye disiplinler arası bir yaklaşımın benimsenmesinde etkili olabilir (96).

Fiziksel kültür ve spor, öğrencileri, kulüp faaliyetlerinin geliştirilmesi yoluyla (öğrencileri ilgi alanlarına göre birleştirerek) konuya karşı değer tutumlarının geliştirilmesiyle yakından ilgili olan sağlıklı bir yaşam tarzı düzenleme ihtiyacı konusunda eğitir ve yaratıcı faaliyetlerinin aktivasyonuna katkıda bulunmaktadır. Bu, öğrenci varlığının birleştirilmesine katkıda bulunan, toplu fiziksel kültür etkinliklerinin (spor akşamları, toplu yarışmalar) organizasyonuna katılan öğrenci çevresinden gönüllüleri çeken bir fiziksel kültür alanının (bedensel kültür altyapısı) oluşturulmasını sağlamaktadır (97).

3.7.2. Spor Kültürü

Spor kültürünün değerlerini oluşturan spor, her zaman güçlü bir sosyal olgu ve başarılı bir sosyalleşme aracı olmuştur. Bu, hem bilimsel veriler hem de birçok seçkin

sporunun hayatından örneklerle kanıtlanmıştır. Modern gençliğin, sporcuların sosyolojik araştırmalarına göre, onların kamusal yaşamı ve genel olarak dünyayı anlamaları üzerinde önemli bir etkiye sahip olan şeyin spor olduğu ortaya çıkmaktadır (98). Spor aktivitesinin doğru organizasyonu ile çocukların ve gençlerin sosyal aktivitelerini ve sağlıklı yaşam tarzlarını ve stillerini oluşturma'nın ciddi ve etkili bir aracı haline getirilebilir (97). Bununla birlikte, çoğu zaman kaotik form çeşitliliğine sahip olan modern beden eğitimi sistemi, çocukların ve gençlerin büyük bir kısmını çeşitli egzersizlere katılmaya çekememiştir (98).

Sporcular için, her şeyden önce mikro grup (takım) ve spor kurumunun görüşüne göre bir yönelim karakteristiktir. Sporcuların değer yönelimlerindeki olumsuz eğilimler, büyük ölçüde, mesleki faaliyetinin amacı bir spor ve teknik sonuç üretmek olan koçun geliştirmeye zorlandığı sosyal ve psikolojik atmosferden kaynaklanmaktadır (97).

Sporcular arasında beşte biri, sporda amacın araçları haklı çıkardığına inanmaktadır. Sporcuların %29,7'si, takımın rekabette zafer kazanması için rekabet kurallarını, "fair play" kurallarını çiğneme fırsatını kullandığını belirtmektedir. Sporla ilgisi olmayan bir durumda, ankete katılan sporcuların yalnızca %25'inden azı kendilerine dürüst olmayan bir eylemde bulunma konusunda karar verme fırsatı tanımadıklarını ifade etmektedirler. Sporcuların manevi alanında, grup davranışı normları hâkimdir. Bu nedenle, sosyolojik verilerden, okul çocuklarının ve öğrencilerin ezici çoğunluğunun spor yapmak istediği, ancak arzularının organizasyonel, yönetsel, programatik ve metodolojik kusurlar ve sporun gelişimi için etkili bir araç olarak hafife alınması nedeniyle yapay olarak kısıtlandığı bilinmektedir (99).

Spor size bir hedefe ulaşmak için makul fedakârlıklar yapmayı öğretmektedir. Genç sporcuların spor alanında öğrendikleri dersler, onlara hayatta yardımcı olma eğilimindedir. Sporcuların çoğu, sporun onları insan olabilecek bir insan yaptığını iddia etmektedir (96). Spor sayesinde, modern yaşamın ilkesi gerçekleştirilir. Bu, herhangi bir faaliyette başarıya ulaşmanın, her şeyden önce kişisel niteliklere bağlı olduğu anlamına gelmektedir. Bunlar; hırs, inisiyatif, sıkı çalışma, sabır, güçlü iradeli nitelikler ve kişinin yeteneklerinin ölçülü bir değerlendirmesidir (98). Bu nitelikler, her şeyden önce spor aktivitelerinde başarılı bir şekilde geliştirilebilir. Bununla birlikte, sporda kişilik sosyalleşmesinin etkinliği büyük ölçüde bir kişinin spor kültürünün hangi değerlerine hâkim olduğuna, spor eğitimi sürecinin nasıl düzenlendiğine bağlıdır (99).

Spor, değer potansiyeli hem toplumun hem de bireyin gelişiminin ilerlemesini sağladığından, sosyal açıdan önemli bir fenomen haline gelmiştir. Sporu genel kültürün bir parçası olarak ele alırsak, değerlerinin yapısındaki en önemli üç bileşeni ayırt edebiliriz: (99)

- Genel Kültür
- Sosyo-Psikolojik
- Kişisel

Spor kültürünün değerlerinin genel kültürel bileşeni, sosyal alanın yasal, ekonomik, politik, bilgi ve eğitim alanlarının sosyal süreçlerinden oluşmaktadır. Spor kültürünün değerlerinin sosyo-psikolojik bileşeni, halkın bilinç düzeyi, kamuoyu, ilgi alanları, güdeleri, değer yönelimleri ve ayrıca spor alanında kurulan ilişkilerin düzeyi antrenör ve spor paydaşları tarafından sağlanmaktadır. Spor kültürünün değer potansiyelinin özel bileşeni, sporun fiziksel gelişme, sosyalleşme, sağlık oluşumu,

kendini gerçekleştirme ve yüksek bir sonuç, zafer elde ederek bir bireyin toplumdaki sosyal prestijini artırmada insan ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinde ifade edilmektedir. Bu değerler grubuna, sporun gelişimi ve eğitimi yoluyla hâkim olunabilir. Genel olarak, spor kültürü değerlerinin gelişimi ancak bir kişinin spor alanındaki faaliyetlerini organize etme sürecinde mümkündür (97).

Tarih boyunca insanların oynadığı oyunlar, onların temel değerlerini anlamamıza yardımcı olmuştur. Olimpiyat Oyunları, eski Yunanlıların biçimin ve insan vücudunun güzelliğine olan takdirinden doğmuştur (98). Romalıların kan sporu, fethetmeye dayalı bir toplumun doğal bir sonucudur.

Sporun büyük değeri, bize kazanmak ile mükemmellik için çabalamak arasındaki farkı, daha iyi ama çok daha zor başarıyı tanımayı öğretmesidir. Daha da önemlisi, spor bize başarısızlıkla nasıl başa çıkacağımızı, kaybettiğimizde ayağa kalkıp tekrar denemeyi öğretir. Hayatta kazandığımızdan daha fazlasını kaybettiğimiz için en değerli ders budur (99)

Spor, genel olarak toplumda olumlu değerleri teşvik etmek için de kullanılmaktadır. Sporcular, bu değerleri saha içinde ve dışında sergileyerek, özellikle gençler için olumlu rol modeller haline gelmektedirler (100).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) üç Olimpik değeri şu şekilde tanımlamaktadır (101).

- **Mükemmellik:** sporda ve hayatta elinden gelenin en iyisini yapmaktır. Bu, sadece kazanmakla değil, yer almak ve gelişmek için çabalamakla ilgilidir.

- **Arkadaşlık:** Sporu tüm insanlar, seyirciler ve genel olarak paydaşlar arasında hoşgörü ve anlayış geliştirmek için kullanmak.

- **Saygı:** Kendini, başkalarını ve daha geniş çevreyi dikkate almak. Spor kurallarına ve onları koruyan yetkililere saygı duymayı içerir.

Çocukların spordan öğrendiği değerler hayatlarını şekillendirmektedir. Spor denilince akla gelen ilk şey muhtemelen değerler değildir. Ancak farkında olsanız da olmasanız da, çocuklarınıza spor deneyimlerinin bir parçası olarak aşıladığınız değerler, kısa vadede ve genel olarak yaşamlarının yanı sıra spor yaşamlarının her alanında büyük bir etkiye sahiptir. Genç sporculara aktarılan değerler, spora katılımlarının tamamını görmelerini de sağlamaktadır (102).

Sonuç olarak, çocukların tatmin edici ve eğlenceli bir spor deneyimi, sporla ömür boyu sürecektir pozitif ve sağlıklı bir ilişki, başarılı ve mutlu bir yaşam sürmelerini sağlayacağına inandığınız değerleri aşılama konusunda dikkatli, değer odaklı bir yaşama sahip olunmalıdır.

3.7.3. Sporda Ahlak ve Değer

Sporun profesyonelleşmesi ve ticarileşmesi, katılım yerine kazanma ihtiyacını vurgulamaktadır. Sportmenlik ve rekabetçiliğin bu birleşimi, değerler ve işlevsellik arasında bir çatışma yaratmıştır (103). Böylece, katılımın ve oyunun kurallarına uymanın önemine karşı kazanma arzusu ve ihtiyacı ile ilgili ahlaki bir ikilem veya Jones ve David Howe'un (104) önerdiği gibi, adalet ve liyakat arasındaki bir yarışma ortaya çıkmaktadır.

Sosyal öğrenme kuramına göre davranış değişikliği, diğer anlamlı bireylerin davranışsal taklidi ile birlikte pekiştirme ve cezalandırmanın bir ürünüdür. Bu nedenle, genç sporcular arasında ahlaki standartların içselleştirilmesinin incelenmesi önem taşımaktadır. Whitehead ve Goncalves (105) Ayrıca, yarışma-oyun bağlamı ile hayatın kendisi arasında yapılan ayırım da ele alınmalıdır. Shields ve Bredemeier'e (106) göre,

bazı yarışmaların kuralları genellikle spor dışındaki yaşamdan daha fazla benmerkezciliğe ve ahlaki esnekliğe izin vermektedir. Yani çevresel bağlam etik tutumları ve davranışları etkilemektedir. Bu nedenle genç sporcular arasındaki etik algılar iki açıdan incelenmelidir. Birincisi, değerleri ve bunların davranışsal ifadelerini belirlemek, ikincisi ise kişisel ve çevresel farklı değişkenlerin bu algıların oluşumu üzerindeki etkileridir (107). Örneğin bunlar diğer bireylerin varlığı veya ödüller ve cezalar olmaktadır. Hem çevresel etkiler hem de davranışla ilgili bir yön, sporun yapıldığı kültürdür (108). Whitehead ve Goncalves (105) tarafından yapılan bir araştırma, farklı ülkelerde farklı spor değerlerinin bulunabileceğini göstermiştir. Demografik özelliklerin de benimsenen değerler üzerinde etkisi olabilir. Bu, sporla ilişkili değerlerin artan yaşla birlikte daha az önemli hale geldiğini ortaya koymaktadır. Lee ve ark. (108) ise araştırmalarında daha yaşlı sporcuların genç sporculardan daha fazla hile kabul ettiklerini bildirmiştir.

Spor türü bireysel veya takım olarak genç sporcuların etik tutumları üzerindeki etkilere odaklanmaktadır. Bu, her iki spor türünde de yapısal özelliklerinin sporcuların çevresini ve dolayısıyla etik algılarını da etkilediği anlayışına dayanmaktadır. Takım sporcuları ile bireysel sporcular arasındaki farkın bir örneği, Boardley ve ark. . sporcuların performans arttırıcı ilaçların kullanımına ilişkin algıları hakkındaki araştırmasında görülebilmektedir. Takımın kazanma sorumluluğunu paylaşması nedeniyle, bir takımın parçası olan sporcuların rekabet avantajı elde etmek için uyuşturucu kullanmanın olası faydaları konusunda daha hoşgörülü bir yaklaşım geliştirdikleri ifade edilmiştir. Bunun nedeni, bir sporcunun kazandığı kural dışı avantajın oyunun sonucu üzerinde nispeten marjinal bir etkiye sahip olmasıyla alakalıdır. Bu değerlendirme, Woolf ve Mazanov'un (109) yaptığı bir araştırmaya da

yansıdığıdır. Ancak, farklı müsabaka seviyelerindeki sporcular arasında doping konusunda farklılık bulunurken, bireysel ve takım sporlarında yer alan sporcuların algılarında farklılık bulunmamıştır. Ayrıca başka bir çalışmada, bireysel ve takım sporlarından genç sporcular arasında spor değerleri sıralaması açısından bir fark bulunmadığı belirtilmiştir (108). Gençlik sporlarında etik kararlar konusunda ise takım sporları ve bireysel sporlardan sporcular arasında üç kategoriden ikisinde farklılık olduğu tespit edilmiştir (108). Takım sporlarına katılan genç sporcular “hile yapmayı kabul etme” ve “oyun adamlığını kabul etme” puanlarında daha yüksek puan alırken, “kazanmayı orantılı tutmada” bireysel sporculardan farklı değildi. Etik algı açısından takım ve bireysel sporlar arasındaki fark, farklı alanlardaki antrenörlerin farklı yaklaşımlarından ve kişisel gelişime karşı sportif başarıyı vurgulamalarından kaynaklanıyor olabilir (110). Bir takımdaki sporcuların ahlaki muhakemesi, hem takımın ahlaki ikliminden (107) hem de bireylerin davranışsal normlarını yönlendiren takım performansına karşı ustalığa yöneliminden büyük ölçüde etkilenir (109). Doğal olarak sporun ahlaki algısının büyük bir kısmı rekabete dayalıdır (110, 111). Bu nedenle, ahlaki-etik bir farklılık, bireysel rakip veya rakip takım hakkındaki farklı algıların sonucu olabilir. Vallerand ve ark. (112) takım sporcularının, bireysel bir spordaki sporculara göre rakipleri hakkında daha az endişe ifade etme eğiliminde olduklarını bulmuşlardır. Ayrıca, Calmeiro ve ark. (113) takım sporlarından sporcuların, bireysel sporlardan sporculardan daha düşük seviyelerde ahlaki muhakeme sergilediğini belirtmişlerdir. Araştırmacıların sunduğu açıklamalardan biri de takım sporlarında rakiple doğrudan karşılaşma nedeniyle kendini geliştirmenin rakibin yeteneklerini bozmasının yanı sıra zafere katkı sağladığı konusundadır. Bunun

bir başka açıklaması, kolektif ahlaki sorumluluk ve bireysel sporcunun takım içindeki rolünün azaltılması olabilir (114).

Sporcuların spordaki ahlak ve değerler sistemi tartışılırken, gençlerin temel ahlak konusundaki bireysel farklılıkları da dikkate alınmalıdır. Çocukların ve ergenlerin ahlak gelişimini etkileyen merkezi bir faktör aile ortamıdır ve bu konuda özellikle ebeveynler en önemli rolü oynamaktadır (115).

Sosyalleşme süreçleri yoluyla ebeveynler, kültürlerine uyum ile uyumlu alışkanlıklar, ahlaki bilgilerini şekillendiren ve inşa eden değerler ve normlar kazandırır (116). Çocukla en çok zaman geçiren ve onlara en yakın olan birincil bakıcılar ve yetiştiriciler olarak, ebeveynler normalde çocuğun ahlaki gelişiminde rolü çok önemli olan ana sosyalleştirme araçları olarak hizmet ederler. Ebeveynler, çocuklarıyla olan duygusal ilişkileri ve ahlaki değerleri aşılarken onları eğitme ve disipline etme sorumlulukları nedeniyle ahlaki gelişim bağlamında da merkezi konumdadırlar (115, 117). Ahlaki değerleri hem bilişsel hem de duygusal bileşenler aracılığıyla aktarırlar (115). Ailenin sosyal etkileşimlerinin ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin temelini oluştururlar. Spor bağlamında, sosyalleşmenin rolü, bir sporcunun duyularının, ideallerinin ve değerlerinin yönlerini anlamada anahtardır (118). Aile ve genç sporcuların spor kültürünün değerlerini ve normlarını öğrenme süreci ile ilgili olarak çocukların deneyimleri motivasyonel, bilişsel ve duygusal tepkilere maruz kalmalarına göre şekillendirilebilir (119). Aile etkileri aynı zamanda genç sporcuların pozitif değerleri ve tatmini benimsemelerini ve stres zamanlarında spora ve fiziksel aktiviteye yaklaşımlarını ve tavırlarını da etkilemektedir (118). Bu konuda yapılan bir çalışmada Danioni ve arkadaşları (120) ebeveynleri sporda temel değerleri onaylayan ergen sporcuların yeterlilik değerlerine (örneğin, beceriler ve

başarılar) ve ahlaki değerlere (örneğin, yükümlülükler ve adalete uygun yaşama) büyük önem verdiklerini, ancak çok az önem atfettiklerini göstermiştir. Başka bir ifadeyle, ergen sporcular sportmenliğe oyun adamlığından daha fazla değer veriyordu. Bununla birlikte, aileler ve ebeveynler, çocuklarını sosyalleştirme biçimlerine göre farklılık göstermiştir. Bu, geniş bir araştırma grubuna göre, çocukların ahlaki, davranışsal ve duygusal gelişimindeki çeşitli farklılıklarla ilişkili olabilir (121, 122). Her iki ebeveyn de çocuklarının spor aktivitesinde önemli bir rol oynamakla birlikte, çocukların sporla ilgili sosyalleşmesi yoluyla değerlerin ve normların aktarılmasında cinsiyetlerin oynadıkları rollerde farklılıklar elde etmiştir (123). Bu bağlamda, sosyalleşme teorisyenleri ve araştırmacıları, aile içinde çocuklarda ahlaki içselleştirmeyi etkileyen ve daha sonra çocukların daha geniş kişilik ve duygusal özelliklerinin gelişimini etkilediği varsayılan farklı ebeveyn davranışları, uygulamaları ve tarzlarına odaklanmışlardır. Ebeveynlik, çocuk yetiştirmeye yönelik istikrarlı ve kalıcı tutum ve davranışları içeren geniş bir yapıdır (115), özünü ve türlerini tanımlamak için alanyazında teorik olarak yaygın kullanılan terminoloji ebeveynlik stilleridir (116). Ebeveynlik stilleri kavramı, çocuğa karşı farklı tutum ve davranışlarla karakterize edilen ve bir evlilik iklimi biçimi oluşturan belirli ebeveynlik türlerini ifade etmektedir (124).

Alanyazında otoriter, hoşgörülü (veya izin verici) ve otoriter olmak üzere üç farklı ebeveynlik tarzı bilinmektedir (125). Genellikle kullandıkları uygulamalara ve çocuklarını yetiştirirken uyguladıkları kontrol türüne göre farklılık göstermektedir. Yetkili ebeveynler, sürekli olarak sıcaklık ve duygusal destek ve yakınlık sağlayarak davranışsal kontrolü birleştirmektedir (116, 125). Tutarlı sınırlar ve kurallar koyarken ve özerkliği teşvik ederken, yavrularının sosyalleşmesini muhakeme, müzakere ve

ortak karar alma üzerine kurarlar (116, 124). Otoriter ebeveynler, müzakereden kaçınırken, cezayı kullanırken ve duygusal bir mesafeyi korurken, çocuk üzerinde katı ve müdahaleci bir kontrol uyguladıkları için fark edilmiş bir ebeveyn otoritesi türü sergilemektedir. Son olarak hoşgörülü ebeveynler gevşek kontrol uygulama, cezadan kaçınma ve duygusal yakınlığı sürdürme eğilimindedirler (116).

3.7.3.1. Spor Değerleri

Sporun rekabetçi doğası göz önüne alındığında, kazanmanın sağlıklı bir değer olduğu kabul görmese de, bazı araştırmacılar onun sağlıklı bir spor değeri olarak kabul edilmesini tartışmaktadır. Bir spor değerinin sağlıklı olup olmadığına karar verirken dikkate alınabilecek diğer kriterler, çocukların bu değerini yerine getirmesi üzerinde kontrole sahip olup olmadığı ve toplumun genel olarak yüksek bir değere sahip olup olmayacağıdır. Sporcuların spor faaliyetlerine girerken hangi değerleri aşlamak istediklerini belirlemeniz, çocukların spora katılımlarından ne elde etmelerini istediğinize dayanmalıdır. Bu kriterleri kendimize rehber edinerek, sporcuların kendilerini spora kaptırırken ve spor deneyimleri düşünüldüğünde değerleri şu şekilde belirtmek mümkündür (90):

- Dürüstlük
- Bağlılık
- İş ahlakı
- Kişisel mükemmellik arayışı
- Spor sevgisi
- Eğlence
- Kendine ve başkalarına saygı
- İyi bir spor olmak

- Tevazu
- Takım çalışması
- Sabır
- Dayanıklılık
- En iyi çaba
- Başarısızlığı kucaklamak
- Dengeli yaşam
- Fiziksel sağlık

3.7.3.2. Paralimpik Değerler

Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) dört Paralimpik değeri tanımlamaktadır. Bu değerler aşağıdaki gibidir (101):

Cesaret: Koşullarının üzerine çıkan ve gerçek değerini gösterme.

Kararlılık: Yapmaya karar verdikleri şeyi başarmak için sınırları zorlama.

İlham: Olumlu bir rol model olmak, başarılarını başkalarına yol göstermek için kullanmak.

Eşitlik: Farklılıkları ne olursa olsun insanların eşit değere sahip olduğunu kabul etmek ve önyargı ve ayrımcılığın üstesinden gelmek için harekete geçmek.

Birçok spor ve spor etkinliğinin bir dizi değeri vardır. Okullar ve toplu spor grupları, genellikle bunları kendi değer kümelerini geliştirmek için ilham kaynağı olarak kullanmaktadır. Gençleri, bu değerleri sadece spora değil okulun, işin ve hayatın her alanına uygulamaya teşvik etmektedirler. Örneğin, okul oyunları ile bağlantılı olarak, gençler altı değer aracılığıyla kişisel mükemmelliğe ulaşırlar. Bu değerler aşağıdaki gibidir (102):

- Dürüstlük,
- Takım Çalışması,
- Saygı,
- Kendine İnanç,
- Tutku,
- Kararlılık.

3.7.4. Sporda Etik Dışı Faktörler

Spor, insanların onu adil kılmak için yazılı ve yazılı olmayan kurallara uymasını gerektirir. İnsanların saygı, adalet ve güvenliği sağlamaları için sorumlu davranmalarını bekler ve bu şekilde toplumsal değerleri teşvik eder (126).

Çağdaş sosyal eğilimler ve zorluklar, sosyal yaşam ve çalışmanın belirli alanlarında sıklıkla değer sistemlerine, etik ilkelere ve ahlaki değerlere zarar verir ve bunun spor üzerinde de doğrudan etkileri vardır. Saldırganlığın toplumdaki bireylerin bir özelliği olarak gelişip gelişmeyeceği, içinde bulunulan toplumsal koşullara, toplumun şiddet içeren davranışlara verdiği tepkiye, çocukların ve gençlerin yetiştirilme biçimine bağlıdır (126). Sporcular, sporseverler ve diğer katılımcılar arasındaki saldırganlık ve şiddet sadece çağdaş sporlarda mevcut değildir, bu özellikler spor tarihi boyunca da bilinmektedir.

Araçsal saldırganlık çoğunlukla kontrol edilmektedir. Olumlu değerleri gerçekleştirme amacı taşır ve bu nedenle sporda arzu edilen bir davranış biçimini temsil eder. Öte yandan, olumlu gerçekleştirmeler bağlamında olmayan kontrolsüz ve saldırgan davranışlar, çoğu zaman bir şiddet kaynağı ve kural olarak otantik spor değerlerine uymayan amaçları gerçekleştirmenin ana aracı haline gelir (127).

Sporun ticarileştirilmesi ve sporda başarıyı en üst düzeye çıkarma dürtüsü, sporda yolsuzluk, doping işleri, rakiplere yönelik sportmenlik dışı davranışlar, antrenörler ve kulüp yönetim kurulu üyeleri tarafından sporculara yönelik kötü muamele ve suistimal, ayrımcılık ve benzerleri için bir alan yaratmaktadır. İhlal edilen etik ilkelerin listesi oldukça uzun olup, bu sadece sporda etik ve etik açısından resmi eğitim eksikliğini göstermektedir. Bu eğitim öncelikle çocuklar ve genç sporcularla pedagojik ve eğitici çalışmalar yoluyla geliştirilmelidir (128).

Sporda, aynı veya benzer etnik ilkelerden sapmaya diğer sosyal alanlardan daha fazla izin verilmektedir. Çağdaş toplumun önemli bir unsuru olan spor, her bireyin kişiliğinin gelişmesine yardımcı olmak ve onu yüceltmek yerine, günümüzde çoğu zaman çeşitli amaçlara ulaşmak için araçların seçilmediği acımasız bir alanı özetlemektedir. Dolayısıyla genç sporcuların gelişiminde antrenörün rolü oldukça büyüktür. Bununla birlikte, çoğu zaman koçlar, sporcuları etkili bir araç ve kendi terfilerinin yanı sıra sosyal olarak ilgili hedeflere ulaşma veya zafere ulaşma ve kar elde etme aracı olarak görmektedirler (127).

Mobbing, işyerinde bireyin kişisel ve mesleki bütünlüğünü tehlikeye atmak ve onurunu zedelemek amacıyla sözlü, fiziksel ve/veya psikolojik tacize, kötü muameleye itibar, onur ve aşağılamaya maruz kaldığı aktif veya pasif bir davranış biçimini ifade etmektedir (128). Daha uzun bir süre boyunca düşmanca ve etik olmayan iletişim, çeşitli psikolojik, psikosomatik, duygusal, sosyal, profesyonel ve diğer sorunlara neden olmaktadır. Mobbing, ister iş ister spor olsun örgütlerde cinsel ve fiziksel istismara yol açabilen psikolojik ve ahlaki aşağılama ile bağlantılı olsa da, benzer davranış biçimlerinin sporda da olduğu varsayılmaktadır.

Aşağılama, cezalandırma, kötü muamele ve taciz ve ayrıca mobbingin en önemli biçimleri konusunda çok fazla veri ve araştırma olmamasına rağmen (129) bu davranış sporda yoktur. Bu davranış biçimleri ebeveynler ve kulüp yönetimi tarafından gizlenebilir ve desteklenebilir. İşyerinde giderek artan bir sosyal fenomen olarak Sırbistan'da mobbing araştırması son on yılda yaygın hale gelmiştir. En sık araştırma konuları, mobbingin koşulları ve durumunu iyileştirmeye yönelik girişimler (127) ve mobbingin belirli sosyal faaliyetlerde ortaya çıkışını araştırmaya yöneliktir (128). Bu araştırmada, istatistiksel verilerin nitel ve nicel analizlerini kullanarak spor organizasyonlarında veya kulüplerinde etik olmayan davranış biçimlerini (mobbing) belirlemek, daha kapsamlı araştırmak ve tanımlamak, cinsiyet ve yaş kategorisine göre sıklıklarını kırmak amaçlanmıştır.

3.7.4.1. Doping

Sporda doping, anabolik steroidler gibi yasa dışı veya performans arttırıcı ilaçlar almak anlamına gelmektedir. Doping adaleti baltalar ve sporcuların sağlığını riske atmaktadır. Sporda dopingle mücadele için katı önlemler olsa da, uyuşturucudan arınmış olduklarından emin olmak her sporcunun sorumluluğundadır. Bireyler vücutlarına giren her madde için kişisel sorumluluk almak zorundadır. Sonuç olarak, anti-doping iyi sportmenliğe bağlıdır (118).

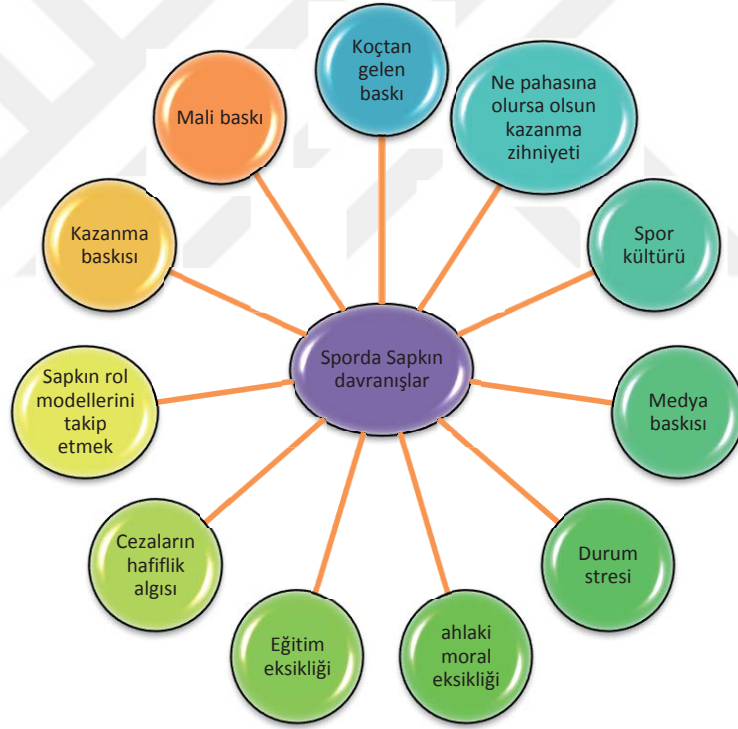
3.7.4.2. Sporda Sapkın Davranış

Sporda yasadışı uyuşturucu kullanmak, şike yapmak ve şiddet içeren davranışlarda bulunmak, spor ortamında sapkın davranışlar olarak kabul edilmektedir (128).

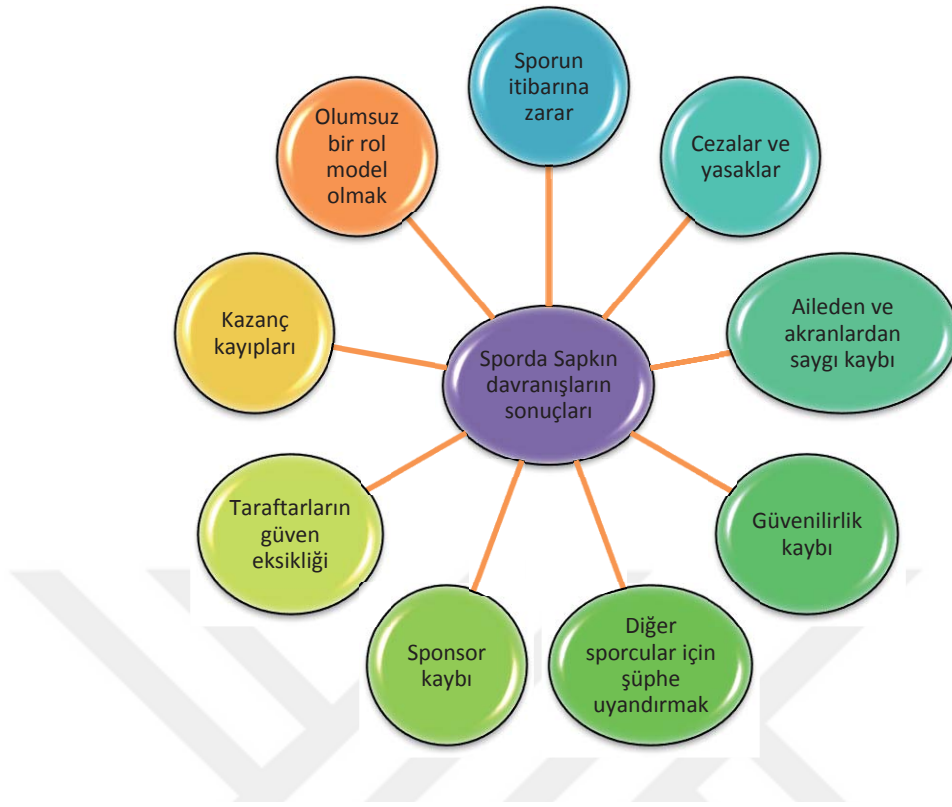
Sapkın davranışların ciddi sonuçları olabilir. Sporcular belki de bu sebeplerden bazıları nedeniyle sapkın bir şekilde hareket etmekten caydırılır (128).

Spor, değerleri öğrenmek için evrensel bir çerçeve sağlama gücüne sahiptir, Böylece sorumlu vatandaşlık için gerekli sosyal becerilerin geliştirilmesine katkıda bulunur. Bu değerlere daha pek çok şey eklenebilir: "*gurur*", "*tutku*", "*takım ruhu*" ve "*kararlılık*" gibi değerler eklenebilir. Spor; adalet, ekip ruhu, eşitlik, disiplin, katılım, azim ve saygı gibi değerleri öğretebilir (128).

Spordaki sapkın davranışların nedenlerini (Şekil 2) ve sonuçlarını (Şekil 3) aşağıda kavramsal bir biçimde değerlendirmek mümkündür:

Şekil 2. Sporda sapkın davranışların nedenleri (128)

Şekil 3. Sporda sapkın davranışların sonuçları (128)

3.7.5. Spor Yoluyla Değerler Eğitimi

“Spor Yoluyla Değerler Eğitimi” programları aktif öğrenmeyi desteklemektedir. Bilişsel becerileri tamamlar ve öğrencilere artan miktarda sorumluluk vererek öğrencilerin konsantrasyon ve katılım düzeylerini geliştirir. Spor Yoluyla Değerler Eğitimi programları esnektir ve müfredatlar arası güçlü bir potansiyele sahiptir. Mevcut müfredatı güçlendirebilirler ve beden eğitimi, yurttaşlık ve ahlaki eğitim, beslenme, biyoloji, sanat dâhil olmak üzere farklı konularda yayınlanabilirler (129).

Bu programlar, öğrencilerin kendi topluluklarıyla ilgilenererek bilinçli kararlar almalarına, duyarlı olarak başkalarına ve çevreye saygılı olmalarına, okul ortamı dışında değerleri aktarmalarına ve eyleme geçirmelerine yardımcı olmaktadır. Mesleki Eğitim ve Öğretim, yetişkinliğin bağımsızlığına hassas geçişi destekleyerek

özgüvenin, aktif ve sağlıklı yaşam tarzı seçimlerinin ve haklar anlayışının gelişmesine katkıda bulunmaktadır (129).

3.7.6. Sporda Değerler ve Motivasyon

Sporda değerleri ve motivasyonu birbirine bağlayan Lee ve ark. (130) ergen sporculardaki spor değerlerinin (yani yeterlilik, ahlaki ve statü değerleri) sporcuların ahlaki değerlerini etkileyebileceğini öne sürerek, değeri ifade eden bir ahlaki tutum modeli önermiştir. Bu araştırmalar toplum yanlısı tutumların (spora katılım taahhüdü ve sosyal geleneklere saygı) yeterlilik ve ahlaki değerler tarafından pozitif olarak yordadığını, oysa antisosyal tutumların (hile ve oyun oynamanın kabulü) ahlaki değerler tarafından negatif olarak ve statü değerleri tarafından pozitif olarak tahmin edildiği sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca hedef yönelimlerinin (görev ve ego), yani insanların atletik ortamlarda yeterliliklerini yargılama ve başarıyı tanımlama biçimlerinin, değerlerin genç sporcuların prososyal ve antisosyal tutumları üzerindeki etkilerine aracılık ettiğini öne sürmüşlerdir. Spesifik olarak, Lee ve ark. (130) görev yöneliminin, yeterlilik değerlerinin prososyal tutumlar üzerindeki etkisine kısmen aracılık ettiğini ve ego yöneliminin, statü değerlerinin antisosyal tutumlar üzerindeki etkisine kısmen aracılık ettiğini bildirmişlerdir. Lucidi ve ark. (131) genç tenisçilerde yaptıkları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Motivasyon süreçleri ile insani değerler arasındaki ilişki Balaguer, Castillove ve ark. (132) tarafından araştırılmış ve spesifik olarak kişisel değerlerin yapısal başarı hedefleriyle nasıl bağlantılı olduğunu incelemişlerdir. Kendini aşmaya karşı kendini geliştirmeye ilişkin iki kutuplu boyutun, hedef yönelimleri ile ilişkiler sunduğunu bulmuşlardır. Bir yandan, görev yönelimi, kendini aşma tarafından pozitif olarak, kendini geliştirme yönünden ise negatif olarak görülmüştür. Öte yandan, ego yönelimi,

negatif olarak kendini aşma, kendini geliştirme tarafından pozitif olarak yordanmıştır. Bugüne kadar, sporda insani değerler ve tutumlar arasındaki ilişkiye yönelik araştırmaların çok az olduğu görülmektedir.

İnsani Değerler Teorisi Schwartz ve arkadaşlarına göre (133) birbirine daha yakın değerlerin birbirini tamamladığı (örneğin; başarı ve güç), daha uzakta olanların ise çatışmaya girdiği (örneğin; güç ve evrenselcilik) görülmektedir. Eğer karşıt davranış ve tutumlara yol açıyorsa, bu iki değer çatışma halindedir. Temel değerler, iki kutuplu ve karşıt boyutu oluşturan dört üst düzey motivasyonda birleştirilebilir: Başkalarının iyiliğiyle ilgilenen kendini aşma (evrenselcilik ve iyilikseverlik), karşı kendini geliştirme (güç ve başarı) kendisi için endişe; ve geleneği ve düzeni koruma eğilimi olan muhafazakarlık (gelenek ve uygunluk), kendini yenilik ve değişime maruz bırakma eğilimi olan değişime açıklıktır (uyarılma ve kendini yönlendirme). Kendini aşma ve koruma (kişisel güvenlik hariç) sosyal bir odağa sahip olurken, değişime açıklık ve kendini geliştirme değerleri bireysel bir odağa sahip olacaktır. Bu evrensel dairesel yapı, değerler ile tutumlar ve davranışlar gibi diğer psikolojik yapılar arasında sistematik bir ilişkiye izin vermektedir (133).

Lee ve Cockman (134) kız ve erkek sporcular ile görüşmeler sağlayarak spora özgü 18 adet değer belirlemişlerdir. Ardından Lee ve ark. (130) sporcularla görüşmeler yapılarak ortaya konulan bu 18 değer geniş kapsamlı yelpazesini açıklamışlardır. Bu değerlerin hiyerarşik önceliklerini göstermek için “*Youth Sport Values Questionnaire—YSVQ*” ölçeğini oluşturmuşlardır. Lee ve Cockman (134) tarafından belirlenen ve ölçümü yapılan değerlere ait açıklamalar aşağıda tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. Spora Özgü Değerler Sistemi (111)

Değer	Karşılığı
Başarı	Oyunda kişisel veya toplu olarak başarılı olmak
Merhamet	Diğer insanlarla ilgili kaygı duymak
Yoldaşlık	Oyunda benzer ilgileri olan arkadaşlarla beraber olmak
Uyum	Takımdaki diğer insanların beklentilerine uygun olmak
İşine bağlılık	Kişinin her zaman en iyisini ortaya koyması ve birini hayal kırıklığına uğratmamak
Anlaşmanın sürdürülmesi	Oyun kurallarına bağlı kalmak ve oyunun ruhuna uygun oynamak
Keyif	Memnuniyet ve keyif duyguları yaşamak
Dürüstlük	Müsabakalarda/kararlarda haksız kazanç sağlamaya izin vermemek
İyi oyun	Sonuç ne olursa olsun müsabakanın keyfini çıkarmak; bu genellikle oyuncular arasında bir denge sağlar
Sağlık ve Zindelik	Aktiviteler sonucunda sağlıklı olmak ve performansını artırmak için zindeleşmek
İtaat	Cezalandırılmaktan, dışarıda tutulmaktan, oyundan atılmaktan veya oyundan alınmaktan kaçınmak
Toplumsal İmaj	Başkalarının onayını kazanmak
Sportmenlik	İyi yaradılıştaki olmak, iyi ve kötüyü birarada kabul etmek, rakibe karşı olumlu davranışlar sergilemek ve yenilgiyi kabullenmek
Kendini Gerçekleştirme	Aktiviteleri kendi iyiliği ve beraberinde üstün duygular için yaşamak
Beceri Sergileme	Oyun becerilerini iyi bir şekilde sergileyebilme
Takım Uyum	Başka birisi için ve takım performansı uğruna bir şeyler yapmak
Hoşgörü	Kişilerarası farklılıklara rağmen başkaları ile iyi geçinebilmek
Kazanma	Yarışmada, üstün olduğunu göstermek

Tablo 1’de görüldüğü üzere “*Youth Sport Values Questionnaire*” ölçek formu spora özgü birbirinden farklı 18 değeri ölçerek uluslararası alanyazında değerlerle ilgili araştırmalara katkı sağlamaktadır.

3.7.6.1. Spor İçin Sosyal Değerler

İnsan, günlük hayatta şekil/yol gösterici olarak uyulması gereken değerlerden kaçmaz. Değerlerin dili çağdaş toplumda her alanda bulunmaktadır (135). Herkesin değerlere sahip olduğu kabul edilir ve bu değerler hakkında yetkin bir görüş hâkimdir. Tutumlar ve inançlar savundukları veya korudukları değerler, insanların davranışlarını gözlemleyerek ayırt edilebilirler. Değerler, bilindiği ve ifade edildiği gibi kabul edilir ve bize davranışlarımız, başkalarıyla etkileşimlerimiz ve karar verdiğimiz çerçeve

hakkında zengin içgörüler sağlayabilir (136). Değerler evrenseldir, çünkü köktürler ve yaşamın tüm yönlerini desteklerler (137). Değer sorunu karmaşık bir sorundur ve daha fazla ayırım ve kavrama ihtiyacımız vardır. Ayrıca, felsefi açıdan değerlerden bahsetmek, (a) *içsel değerler*, yani kendi içinde değerli olan, özünde iyi, ototelik ve (b) *dışsal değerler*, yani bir amaç için değerli olan şeyler arasında ayırım yapabilir (138). Toplumsal değerler, kişinin toplumsal yaşamda kabul görmesi için bir anahtar ve temel unsur haline gelir. Toplumsal değerler, toplumsal yaşamın birincil anahtarı olarak kabul edilirler. Toplumsal değerler, bir toplumda ideal düşünme ve hareket etme biçimini göstermektedir (139). Toplumsal değerler ve bunların yaşam kapsamındaki uygulamaları bir amaç fonksiyonu olarak yürütülemez. Toplumsal değerlerin düzgün işlememesine neden olan bu sınırlı düzenlemeler ve performanslardır. Şimdiye kadar, hayattaki sosyal değer konuları hala önemli bir endişe kaynağı olmuştur ve entelektüeller tarafından araştırma fikirlerinin konusu haline gelmiştir (140). Sosyal değerler temel kabul edilir ve diğer alanlardan (ekonomi, din, politika ve diğerleri) büyük ölçüde etkilenmektedir (141). Sosyal değerler, insanların belirli bir yerde deneyimledikleri karmaşık bireysel tepkileri yansıtmaktadır (142). Kişisel çıkar, genellikle sosyal bağlamlarda karar veren insanları incelerken varsayımları basitleştirmek için kullanılır (143). Sosyal değerlerin oluşturulması süreci, dâhil olanlar başkalarına değer atfetmeye katıldıkları sürece normatif olarak anlaşılabilir (144).

Toplumsal değerlerin gelecekte insan yaşamında çok etkili olacağı düşünülmektedir. Toplumsal değerler, birileri tarafından uyulması gereken bir kural olarak hala var olmalıdır. Sosyal değerler, ana akım ve heterodoks ekonomideki teorik gelenekler üzerindeki etkilerini dikkate alır bunlar; pozitif, sosyal ve çevresel

psikoloji; insan coğrafyası; antropoloji; sosyoloji; dini ve geleneksel çalışmalar ve iş yönetimidir (145). İşbirlikçi etkileşimleri içeren sosyal değerler, önemli ölçüde risk gerektirir, ancak insanlar arasında ilişkiler kurmak ve sürdürmek için temel sağlamaktadır (146). İnsanlık ve yaşamla ilgili sosyal konular, din, eğitim ve spor gibi diğer yönleri önemli ölçüde etkilemektedir. Spor, toplumsal değerlerin geliştirilmesinde hayati bir rol oynamaktadır. Sporda etkileşimler, süreçler, değişimler ve mübadeleler vardır (138).

Sosyal değerler bireyler arasındaki ve toplumla olan ilişkiler bütünüdür (147). Teorik olarak sosyal değer yönelimi kavramı, bireylerin kişilerarası tercihlerinde sistematik olarak farklılık gösterdiğini varsayarak “rasyonel kişisel çıkar” varsayımını genişletmektedir. Bazıları karşılıklı sonuçları ve sonuçlarda eşitliği (prososyal yönelim) teşvik etmeye çalışırken diğerleri sonuçları iyileştirmeye çalışmaktadır. Onlar mutlak terimlerle (bireyci yönelim) veya karşılaştırmalı terimlerle (rekabetçi yönelim) kendi sonuçlarını belirlemektedirler (148). Ayrıca sosyal değer; (a) ekipteki bireylerin üzerinde çalıştıkları kavramlar hakkında daha az anlayıştan daha fazla anlayışa nasıl geçtikleri ve (b) birçok konseptte sahip olmaktan daha fazla dikkate değer buldukları, daha az fikre odaklanmaya nasıl geçtikleri şeklinde iki unsurdan oluşmaktadır. Günümüz çağında spor sadece birincil amacına ulaşma işlevinin yanında “*Kalkınma ve Barış için Spor*” işlevlerinde politika uygulamasını finanse eden bir kalkınma şekli olarak görülmektedir (149, 150).

Sporun içerdiği değerler ve toplumsal değerler, ahlaki ilkeler, dürüstlük, yaşam değerleri ve daha iyi davranış yoluyla gerçekleşen, yaşamda ayrılmaz bir bütün olan değerlerin birleşimidir. Sosyal ve etik normlar, öncelikle maddi, kültürel ve

manevi kişilik ihtiyaçlarına göre sosyal normların, tutumların ve değerlerin kabul edilmesini kolaylaştırır (147).

3.7.6.2. Spor ve Ahlaki Değerler

İnsan ahlakı, değerlerle yakından ilişkilidir. Çünkü daha yüksek ahlaki gelişim seviyelerine ulaşan insanlar, davranışları için bir rehber olarak sosyal iyilikle bağlantılı değerlere göre hareket ederler (151). Bu anlamda eğitim kurumları, ahlaki boyutu ne olursa olsun tam bir öğretim olmayacağı için öğrencilerin ahlaki uygulamaları, deneyimlemeleri ve değerleri edinmeleri için ideal bir yer olarak ortaya çıkmaktadır (152, 153).

Okul bağlamında yer alan spor, uygun şekilde belirli değerlerin aktarılabilceği ve uygulamaya konulabilceği bir ortam sunmaktadır (154). Sınıfta gerçekleşen sosyal etkileşim, öğrencinin tekrarlanan deneyimler yoluyla değerleri kazanmasını sağlar ve söz konusu öğrenmeyi gerçek yaşam durumlarına yansıtır (155). Ayrıca spor alanına özgü işbirlikli öğrenme, öğrencilerde değerlerin kazanılmasında kolaylaştırıcı görevi gören pedagojik bir modeldir (156, 157). Bunun kanıtı, çocuklarda (158) belirli değerlerle ilgili davranışları teşvik etmek için geliştirilen çok sayıda programdır.

Son yıllarda, günümüz toplumunun karşı karşıya olduğu büyük ahlaki tartışma ve değerler krizi, sporla ilişkili hangi değerlerin iletilmesinin gerekli olduğu konusunda daha fazla tartışmaya yol açmaktadır (159). Alanın öğretmenleri, fiziksel spor etkinliği yoluyla değerler konusunda eğitim ihtiyacını gündeme getirirken, tutumsal içeriğin öğrenilmesinde kavramsal yönler daha fazla öncelik verirken normatif hükümler konusunda ise hemfikirdirler (160).

3.8. Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri

Spor günümüzde kültürleri bir araya getirici, birleştirici etkisi ve git gide daha yoğun düzeyde rekabet ortamı sağlayarak ulusal kimliğin ve prestijin dünyada kanıtlandığı bir alana dönüşmüştür (161).

Özellikle son yıllarda büyük spor organizasyonlarında madalya alma hedefi içerisinde bulunan bir anlayışın yanı sıra ülkemizde spor yönetiminin tüm insanımızın sağlığını gözeterek etkinlikleri de hayata geçirmek gibi bir sorumluluğu bulunmaktadır. Bu noktada hareketle kitle sporunun yaygınlaştırılmasının elit spor ve elit sporcuların yetiştirilmesi açısından önem taşıdığı ve uluslararası düzeyde birçok örneği ile ortaya konulduğu görülmektedir. Dünyanın en büyük spor organizasyonu olarak kabul gören olimpiyat oyunları gibi yüksek prestijli organizasyonlarda başarı elde edebilmek uzun vadeli bir planlama gerektirmektedir. Bu açıdan sporu belirli bir tabana yayabilmek ve bu kitleyi harekete geçirmek sporun yönetimi açısından önemli bir uğraş ortaya koymayı gerektirmektedir (162).

Ülkemizin beş yıllık kalkınma planında yer alarak sporda uluslararası başarıyı ve sporcu yetiştirmeyi hedefleyen Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri günümüzde ülke sporunun en önemli projesi niteliğini taşımaktadır. Olimpiyat oyunlarında yarışabilecek elit düzey sporcu yetiştirme hedefi ile ilk defa 23 Kasım 2013 tarihinde kurulan olimpiyat hazırlık merkezleri başlangıçta deneme niteliğinde varolmuş ve tam anlamıyla resmiyet kazanmamıştır. Bu süreç içerisinde olimpiyat hazırlık merkezleri 17 şehirde ve 17 farklı olimpik branşta faaliyet gösterirken, 2020 yılı itibariyle olimpik merkezlerin sayıları artmış ve 22 ilimizde kurulan olimpiyat hazırlık merkezleri 23 farklı olimpik branşta ülke sporuna ve sporcusuna hizmet eder konuma gelmiştir. Bu doğrultuda Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer alan projede; Adana,

Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Artvin, Bolu, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Rize, Sakarya, Samsun, Trabzon ve Aksaray (paralimpik) illerinde olimpiyat hazırlık merkezleri kurulmuştur (163).

Olimpik merkezler bünyesinde; atıcılık, atletizm, bisiklet, boks, buz pateni, cimnastik, curling, eskrim, güreş, halter, judo, kano, karete, kayak, kayaklı koşu, kürek, modern pentatlon, okçuluk, short truck, taekwondo, tenis, triatlon ve yüzme olmak üzere 23 farklı olimpik branşta sporcular çalışmalarını sürdürmektedir.

3.8.1. Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin Yasal Dayanağı

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri yönetmeliği 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 ve 10 uncu maddelerine dayanılarak 11 Nisan 2015 tarihinde 29323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “*Olimpik Hazırlık Merkezlerinin Kuruluş, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği*” kapsamında hazırlanmıştır. Buna göre Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin amacı; Olimpiyatlara katılacak ve katılması muhtemel yetenekli sporcuların seçilmesi, yetiştirilmesi, performanslarının geliştirilmesi, eğitimlerinde ve sosyal gelişimlerinde müşterek ve standart bir uygulamanın sağlanması için olimpik hazırlık merkezlerinin kurulması, sporcu seçimi ve uyması gereken kurallar ile Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri’nde (TOHM) görev alacak olimpik hazırlık merkezi koordinatörü, akademik danışman ve diğer görevlilerin çalışma, görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir (164).

3.8.2. Olimpik Merkezlerin Mevcut Durumu

Ülkemizde olimpiyat hazırlık merkezlerinin işlevi ve başarılı olması konusunda çelişkili ve anlamca birbiriyle bağdaşmayan açıklamaların var olduğu görülmektedir (163). Olimpiyat oyunlarında ülkemizi temsil etmesi beklenen sporcuları yetiştirme hedefiyle hayata geçirilen proje doğrultusunda 2016 yılında Rio'da gerçekleştirilen Olimpiyat Oyunlarına Atıcılık, Atletizm, Bisiklet, Jimnastik, Güreş, Halter, Judo, Okçuluk ve Yüzme branşlarında toplamda 16 sporcunun oyunlara katılabilme adına kota aldığı görülmüştür. Ülkemiz 1 altın, 3 gümüş ve 4 bronz olmak üzere toplamda 8 madalya kazandığı Rio Olimpiyat Oyunlarına farklı olimpik branşlardan 103 sporcuyla katıldı. Ayrıca 2020 yılında Japonya'nın başkenti Tokyo'da düzenlenen 32. Yaz Olimpiyat Oyunlarında ülkemiz adına yarışan sporcularımızın 2'si altın, 2'si gümüş ve 9'u bronz olmak üzere toplamda 13 madalya elde etmişlerdir. Tokyo Olimpiyatlarına 18 olimpik branşta 108 sporcuyla katılım sağlayan Ülkemiz'den 25 sporcunun atletizm, 11 sporcunun yüzme, 9 sporcunun güreş, 8 sporcunun yelken, 7 sporcunun karate, 6 sporcunun boks ve judo, 5 sporcunun artistik jimnastik ve Taekwondo, 4 sporcunun atıcılık, 2 sporcunun bisiklet, halter ve okçuluk, badminton, eskrim, kürek ve modern pentatlon branşlarında ise 1'er sporcunun yer aldığı görülmüştür.

4. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem grubu, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizine yönelik bilgiler yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Olimpik merkezler bünyesinde çalışmalarını sürdüren ve olimpiyat oyunlarına katılması muhtemel sporcuların sporda değer önceliklerini ve değer sistemlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada nicel ve nitel veri toplama araçlarının birlikte kullanıldığı “*Karma Yöntem*” örnekleminden faydalanılmıştır. Karma yöntem uygulaması herhangi bir araştırma içerisinde yer alan katılımcı gruplardan elde edilen veri setlerinin birleştirilmesini içeren bir yaklaşım türü olmasının yanı sıra araştırma konusuna ilişkin daha kapsamlı ve sağlıklı verilere ulaşılmasını da sağlamaktadır (165, 166). Creswell (167) karma yöntem araştırmalarını araştırma problemlerinin daha iyi anlaşılması için araştırmacıların nicel verilerle nitel verileri bir araya getimelerini ve ardından bu verilerin birleştirilmesi avantajını kullanarak buradan çıkan sonuçları değerlendirdikleri bir araştırma yaklaşımı olarak ifade etmektedir.

Araştırmada karma yöntem araştırma desenlerinden “*Açıklayıcı Sıralı Desen*” kullanılmıştır. İlk aşamada sporculardan araştırmanın nicel verileri elde edilmiş ve ardından bu verileri yorumlamak, derinleştirmek ve zenginleştirmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak olimpik merkezlerde görev alan antrenörlerden nitel verilerin toplanması yoluna gidilmiştir (168).

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; olimpiik spor branşı ile ilgili Federasyonlar ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın belirlediği kriterler dâhilinde seçilen ve olimpiik merkezler bünyesinde (Ankara, Adana, Antalya, Artvin, Bolu, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Mersin, Rize, Sakarya, Samsun, Trabzon) olimpiyat oyunları hedefiyle hazırlıklarını sürdüren farklı olimpiik branşlarda yer alan sporcular ve antrenörler oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel kısmındaki örneklemini; olimpiik merkezler bünyesinde çalışmalarını sürdüren, *basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle* ulaşılan ve güvenirlilik düzeyi yüksek olması açısından örnekleme grubunun %65'ini oluşturan 409 sporcu oluşturmaktadır. Nitel kısmındaki örneklemini ise farklı olimpiik branşlarında görev yapmakta olan 15 antrenör oluşturmaktadır.

4.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırma kapsamında kullanılan nicel ve nitel veri toplama araçlarına yönelik detaylı bilgiler yer almaktadır.

4.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın ilk bölümünde olimpiik sporcuların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik araştırmacılar tarafından oluşturulan ve 10 maddeden oluşan “*Kişisel Bilgi Formu*” kullanılmıştır. Buna göre formda yer alan değişkenler; “*cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, medeni durum, yaşadığı yer, aylık gelir düzeyi, spora başlama yaşı, olimpiik branşı, olimpiyat hazırlık merkezlerinde bulunma süresi, olimpiik merkezler bünyesinde ulusal ya da uluslararası dereceniz*” adı altında ifade edilmiştir.

4.3.2 Alt Yapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)

Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların değer önceliklerini belirlemek amacıyla araştırmanın nicel boyutunda Lee, Whitehead ve Balchin tarafından geliştirilen ve Gürpınar ve ark. (169) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerliliği yapılan likert tipi “*Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (Youth Sport Values Questionnaire–YSVQ)*” kullanılmıştır. Ölçek formu Rokeach'ın değer yaklaşımından ve Braithwaite ve Law'ın (1985) belli başlı değerlerin hedef kitlenin kendisinden elde edilmesi prensibinden faydalanılarak okullarda spor yapmakta olan gençlerin ve alt yapılardaki sporcuların değer sistemlerini belirlemek üzere beş aşamalı çalışma sonucunda ortaya konulmuştur.

Ölçek formu oluşturulurken ilk aşamada Lee ve Cockman (170) tarafından belirlenen 18 değer altyapı sporcularına yönelik ekolojik geçerliği kanıtlanmış ve bu değerleri karşılayan ifadeler ortaya konulmuştur (170). Daha sonraki aşamada belirlenmiş olan maddelerin anlaşılabilirliği test edilmiş ve Schwartz'ın değer ölçümünde başlangıç cümlesi olarak belirtmiş olduğu “*Hayatımda bir yol gösterici ilke olarak*” ifadesi “*Spor yaparken benim için önemli olan*” şeklinde düzenlenmiştir. Üçüncü aşamada pilot çalışma gerçekleştirilmiş ve ölçekte yer alan en iyi maddeler istatistiksel analizler sonucunda belirlenmiştir. Dördüncü aşamada yaşları 12-15 arasında olan tenis, badminton, atletizm, rugby ve futbol olmak üzere genç sporcuların değer sistemlerini ortaya koymak üzere YSVQ ölçeği kullanılarak veriler elde edilmiştir. Son aşamada ise YSVQ formunun sosyal istenirlik düzeyi incelenmiş ve ölçekte bu etkinin olmadığı kanısına varılmıştır. Bu çalışmaların ardından Youth Sport Values Questionnaire (YSVQ) formu sporcuların spor yaparken kendileri açısından önemli gördükleri değerleri belirlemeye yönelik 18 madde ve 7'li derecelendirme sisteminde

son halini almıştır. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen analizler sonucunda Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği formua ait güvenirlik katsayısı (Crombach Alpha) $\alpha = 0.962$ olarak uygulanabilir bulunmuştur.

Ölçeğin likert derecelendirme sistemine ait ifadeleri aşağıdaki gibi puanlanmıştır:

-1 = Bu düşünce benim inandığımın tam tersidir.

0 = Bu düşünce benim için hiç önemli değildir.

1 = Bu düşünce benim için biraz önemlidir.

2 = Bu düşünce benim için oldukça önemlidir.

3 = Bu düşünce benim için önemlidir.

4 = Bu düşünce benim için çok önemlidir.

5 = Bu düşünce benim için son derece önemlidir.

4.3.3 Alt Yapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)

Olimpik sporcuların çok maddeli ölçekler ile değer gruplaşmalarını belirlemek amacıyla Lee, Whitehead, Ntoumanis ve Hatzigeorgiadis (2008) tarafından geliştirilen ve Gürpınar ve ark. (171) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak güvenirlik ve geçerliliği yapılan likert tipi "*Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (Youth Sport Values Questionnaire-II (YSVQ-II)*" kullanılmıştır.

Hatzigeorgiadis & Whitehead (172) tarafından Youth Sport Values Questionnaire-II formunun kültürel geçerliliğe sahip olduğu ve psikometrik olarak iyi bir ölçme aracı niteliği taşıdığı tespit edilmiştir.

Ölçeğin geliştirilme aşaması *ahlak, yetkinlik* ve *statü* değerlerini içeren ve 22 maddeden oluşan pilot bir çalışma kapsamında 11-16 yaş aralığında toplamda 491 sporcu ile yürütülmüştür. Bu sayede gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi

sonucunda iyi sonuç göstermediği belirlenen bazı maddeler ölçek formundan çıkarılmış ve 13 madde ve 3 alt boyuttan oluşan (ahlaki değerler 5 madde; 2, 5, 6, 10, 12, yetkinlik değerleri 4 madde; 4, 8, 11, 13 ve statü değerleri 4 madde; 1, 3, 7, 9) 7’li derecelendirme sistemindeki nihai ölçek formunun iyi uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen analizler sonucunda Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II formunun güvenirlik katsayısı (Crombach Alpha) $\alpha=0.954$, Ahlâki Değerler alt boyutu için $\alpha=0.948$, Yetkinlik Değerleri alt boyutu için $\alpha=0.964$ ve Statü Değerleri alt boyutu için $\alpha=0.819$ olarak uygulanabilir bulunmuştur.

Ölçeğin likert derecelendirme sistemine ait ifadeleri aşağıdaki gibi puanlanmıştır:

- 1 = Bu düşünce benim inandığının tam tersidir.
- 0 = Bu düşünce benim için hiç önemli değildir.
- 1 = Bu düşünce benim için biraz önemlidir.
- 2 = Bu düşünce benim için oldukça önemlidir.
- 3 = Bu düşünce benim için önemlidir.
- 4 = Bu düşünce benim için çok önemlidir.
- 5 = Bu düşünce benim için son derece önemlidir.

4.3.4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın nitel boyutunda olimpiyat hazırlık merkezleri bünyesinde farklı olimpik branşlarda görev yapmakta olan antrenörler ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Alanyazına bakıldığında bire bir görüşmelerin nitel araştırmalar içerisinde yaygın olarak kullanılan veri elde etme yöntemlerinden biri olduğu görülmektedir (173, 174).

Araştırmacılar bireysel görüşmeleri katılımcıların bir olguya yönelik duygu ve düşüncelerini, tutumlarını ve inançlarını derinlemesine yansıtmaları açısından kullanırlar (175).

Araştırmanın ikinci bölümüne katılan ve olimpiik merkezlerde görev yapan farklı olimpiik branşlara sahip 15 antrenöre Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri'nin etkililiği, Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde yer alan sporcuların bireysel gelişimlerine yönelik imkânların neler olduğu, sporcuların spor yaparken önem verdikleri değerler ve olimpiik merkezlerin sporcuların hangi değerlerine katkıda bulunduklarına yönelik düşüncelerini belirlemek üzere yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular yöneltilmiş ve olimpiik sporcuların spordaki değer öncelikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Görüşme formuna ait soruların hazırlığı aşamasında araştırma konusu ile ilgili alanyazın taranmış ve nicel verilerin analizlerinin ardından soru havuzu oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından oluşturulan sorular spor bilimleri ve eğitim bilimleri alanında uzman 4 kişi tarafından değerlendirilmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenerek araştırma kapsamında kullanılmak üzere son halini almıştır. Katılımcılarla yapılan bireysel görüşmeler tüm dünya'da ve ülkemizde yaşanan Covid-19 pandemisi nedeniyle çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiş ve her bir görüşme yaklaşık 15 dakika aralığını kapsamıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde antrenörlerle yapılan bire bir görüşmelere ait yarı yapılandırılmış sorular aşağıda yer almaktadır:

- *“Sporcularınızın beceri ve tekniklerini sergilemelerinde olimpiik merkezlerin etkililiği ne ölçüdedir? Lütfen açıklayınız”.*

- ”Olimpik merkezler bünyesinde sporcularınızın gelişimlerine yönelik imkânlar nelerdir? Lütfen açıklayınız”.
- “Sporcularınızın spor yaparken en önemli gördükleri değerler sizce nelerdir? Lütfen açıklayınız”.
- “Olimpik merkezlerin sporcularınızın hangi değerlerine katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen açıklayınız”.

4.4. Nicel Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmanın nicel bulguları değerlendirilirken istatistiksel analizler için lisanslı SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Farklı olimpik branşlarda yer alan sporcuların demografik bilgilerini ve değer sistemlerini belirlemek üzere frekans ve yüzde dağılımlarından, ölçeklerin incelenmesinde ise ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri incelenmiştir.

Tablo 2. YSVQ ve YSVQ-II Ölçeği Normallik analizi

	YSVQ	YSVQ-II	Ahlak Alt Boyutu	Yetkinlik Alt Boyutu	Statü Alt Boyutu
N	409	409	409	409	409
Ortalama	3,3504	3.5844	3.8631	4.033	2.7867
Standart Sapma	1,2180	1.2599	1.3424	1.3564	1.4482
Çarpıklık	[-0.857; 0.121]	[-1.150; 0.121]	[-1.263; 0.121]	[-1.453; 0.121]	[-0.222; 0.121]
Basıklık	[-0.092; 0.241]	[0.535; 0.241]	[0.653; 0.241]	[0.995; 0.241]	[0.816; 0.241]

Alanyazına bakıldığında araştırma verilerinin basıklık ve çarpıklık değerlerine ilişkin sonuçlarının Tabachnick ve ark. (176) +1.5 ile -1.5 aralığında, George ve ark. (177) ise +2.0 ile -2.0 aralığında olması durumunda verilerin normal dağılım göstereceğini ifade etmektedir.

Olimpik sporcuların tanımlayıcı özelliklerinin ölçek düzeylerindeki farklılaşmalarını incelemek için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve değişkenler arasındaki anlamlılık durumunu belirlemek üzere post-hoc (LSD) analizlerinden faydalanılmıştır.

4.5. Nitel Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmanın nitel bulguları değerlendirilirken içerik analizinden faydalanılmıştır. Olimpik merkezlerdeki antrenörlerle çevrimiçi ortamda bire bir görüşmeler gerçekleştirilmiş ve araştırmayla ilgili katılımcılar bilgilendirilmiştir. Çevrimiçi ortamda antrenörlerle gerçekleştirilen bire bir görüşmelere ait veriler araştırmacı tarafından aslına uygun şekilde yazıya aktarılmış ve görüşmelerdeki sorulara verilen yanıtlar üzerinden alt kategoriler ve kodlar oluşturulmuştur. Ayrıca araştırmada yer alan tüm antrenörler nitel verilerin analizi kısmında katılımcı olarak belirtilmiştir.

Fırat Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü ve Spor Bilimleri Fakültesinde görev yapmakta olan uzman kişilerce ilgili alt kategoriler ve kodlar incelenmiş ve ardından gerekli düzenlemelerle son halini almıştır. Görüşme formundan elde edilen nitel bulguların değerlendirilmesi aşamasında lisanslı MAXQDA 2020 programından yararlanılmıştır.

5. BULGULAR

Araştırmanın Tanımlayıcı Verilerine Ait Bulgular

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde yer alan sporcuların tanımlayıcı özelliklerine yönelik bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Demografik Özellikleri

Değişken		N	%
Cinsiyeti	Kadın	174	42.5
	Erkek	235	57.5
	Toplam	409	100
Medeni Durum	Bekâr	403	98.5
	Evli	6	1.5
	Toplam	409	100
Yaş	11-14	33	8.1
	15-18	253	61.9
	19 yaş ve üzeri	123	30.1
	Toplam	409	100
Öğrenim durumu	İlköğretim	13	3.2
	Lise	282	68.9
	Önlisans	29	7.1
	Lisans	82	20.0
	Y.Lisans/Doktora	3	0.7
	Toplam	409	100
Yaşadığı Yer	Köy/Kasaba	11	2.7
	İlçe	66	16.1
	İl	147	35.9
	Büyükşehir	185	45.2
	Toplam	409	100
Aylık Gelir Düzeyi	0-500 tl	28	6.8
	501-1000 tl	140	34.2
	1001-2000 tl	137	33.5
	2001-3000 tl	45	11.0
	3001 tl ve üzeri	59	14.4
	Toplam	409	100
Spora Başlama Yaşı	3-6 yaş	49	12.0
	7-10 yaş	144	35.2
	11-14 yaş	181	44.2
	15 yaş ve üzeri	35	8.4
	Toplam	409	100
TOHM’da Bulunma Süresi	2 yıldan daha az	213	52.1
	3-4 yıl aralığı	135	33.0
	5-6 yıl aralığı	36	8.8
	7 yıl ve üzeri	25	6.1
	Toplam	409	100
TOHM Bünyesinde Derece	Ulusal derecem var	183	44.7
	Uluslararası derecem var	133	32.5
	Herhangi bir derecem yok	93	22.7
	Toplam	409	100
Branşında Milli Sporcu Olma Durumu	Evet	258	63.1
	Hayır	151	36.9
	Toplam	409	100

Tablo 3'e bakıldığında araştırmanın nicel boyutundaki (N=409) olimpik sporcuların 174'ü (%42.5) kadın, 235'i (%57.5) erkek ve 403'ü (98.5) bekarıdır. Olimpiyat hazırlık merkezlerinde yer alan sporcuların yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde araştırmaya katılan olimpik sporcuların 33'ünün (%8.1) 11-14 yaş, 253'ünün (%61.9) 15-18 yaş ve 123'ünün (%30.1) 19 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmüştür. Sporcuların öğrenim durumlarına bakıldığında 13'ü (%3.2) İlköğretim, 282'si (%68.9) Lise, 29'u (%7.1) önlisans, 82'si (%20.0) lisans ve 3'ünün ise (%0.7) yüksek lisans veya doktora eğitimi aldığı belirlenmiştir. Türkiye olimpiyat hazırlık merkezlerinde yer alan sporcuların yaşadıkları yere göre dağılımları incelendiğinde olimpik sporcuların 11'i (%2.7) Köy ya da kasaba, 66'sı (%16.1) İlçe, 147'si (%35.9) il, 185'inin ise (%45.2) büyükşehirlerde yaşadıkları görülmüştür. Gelir düzeylerine göre sporcuların 28'i (%6.8) 0-500 TL, 140'ı (%34.2) 501-1000 TL, 137'si (%33.5) 1001-2000 TL, 45'i (%11.0) 2001-3000 TL ve 59'u (%14.4) 3001 TL ve üzerinde gelir düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan olimpik sporcuların 49'u (%12.0) 3-6 yaşında, 144'ü (%35.2) 7-10 yaşında, 181'i (%44.2) 11-14 yaşında, 35'i (%8.4) 15 ve üzeri yaş aralığında spora başlamıştır. Sporcuların Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde bulunma sürelerine bakıldığında 213'ü (%52.1) 2 yıldan daha az, 135'i (%33.0) 3-4 yıl aralığında, 36'sı (%8.82) 5-6 yıl aralığında ve 25'inin (%6.1) ise 7 yıl ve üzerinde olduğu görülmüştür. Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların 183'ü (%44.7) ulusal derece elde ettiklerini, 133'ü (%32.5) uluslararası dereceye sahip olduklarını ve 93'ü (%22.7) ise olimpik merkezler bünyesinde henüz bir derece elde etmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde yer alan farklı olimpik branşlardaki sporcuların 258'i (%63.1) branşında milli sporcu olurken,

151'inin (%36.9) ise olimpik branşında henüz milli sporcu olma unvanı elde edemedikleri görülmüştür.

Tablo 4. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Olimpik Branşlara Göre Dağılımı.

Olimpik Branşı	N	%
Atıcılık	33	8.1
Atletizm	45	11.0
Badminton	13	3.2
Bisiklet	6	1.5
Boks	10	2.4
Cimnastik	40	9.8
Curling	13	3.2
Güreş	45	11.0
Halter	40	9.8
Judo	44	10.8
Kano	29	7.1
Kürek	6	1.5
Okçuluk	12	2.9
Taekwondo	35	8.6
Tenis	10	2.4
Triatlon	6	1.5
Yüzme	22	5.4
Toplam	409	100

Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların olimpik branşlara göre dağılımı Tablo 3' de verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan olimpik sporcuların 33'ü (%8.1) Atıcılık, 45'i (%11.0) Atletizm, 13'ü (%3.2) Badminton, 6'sı (%1.5) Bisiklet, 10'u (%2.4) Boks, 40'ı (%9.8) Cimnastik, 13'ü (%3.1) Curling, 45'i (%11.0) Güreş, 40'ı (%9.8) Halter, 44'ü (%10.8) Judo, 29'u (%7.1) Kano, 6'sı (%1.5) Kürek, 12'si (%2.9) Okçuluk, 35'i (%8.6) Taekwondo, 10'u (%2.4) Tenis, 6'sı (%1.5) Triatlon ve 22'sinin (%5.4) Yüzme branşında yer aldıkları görülmüştür.

Araştırmanın Nicel Verilerine Ait Bulgular

Tablo 5. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	Kadın	174	3.255	1.161	-1.364	0.173
	Erkek	235	3.421	1.256		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	Kadın	174	3.558	1.216	-0.353	0.725
	Erkek	235	3.603	1.293		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	Kadın	174	3.887	1.297	0.314	0.753
	Erkek	235	3.845	1.377		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	Kadın	174	4.048	1.314	0.195	0.845
	Erkek	235	4.022	1.389		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	Kadın	174	2.658	1.461	-1.548	0.122
	Erkek	235	2.881	1.433		

p>0.05

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların cinsiyetleri ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları arasında bir farklılık olup olmadığına t testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 6. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	Bekâr	403	3.352	1.211	0.334	0.738
	Evli	6	3.185	1.756		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	Bekâr	403	3.581	1.253	-0.412	0.681
	Evli	6	3.794	1.783		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	Bekâr	403	3.862	1.339	-0.068	0.946
	Evli	6	3.900	1.695		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	Bekâr	403	4.034	1.355	0.061	0.951
	Evli	6	4.000	1.557		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	Bekâr	403	2.776	1.435	-1.145	0.253
	Evli	6	3.458	2.198		

p>0.05

Araştırmaya katılan ve olimpiik merkezlerde yer alan sporcuların medeni durumları ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları arasında bir farklılık olup olmadığına t testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 7. Olimpiik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Olimpiik Branşında Milli Sporcu Olma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Milli Sporcu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	Evet	258	3.424	1.174	1.618	0.106
	Hayır	151	3.223	1.282		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	Evet	258	3.604	1.315	0.419	0.675
	Hayır	151	3.550	1.162		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	Evet	258	3.840	1.394	-0.448	0.654
	Hayır	151	3.902	1.251		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	Evet	258	4.029	1.414	-0.089	0.929
	Hayır	151	4.041	1.255		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	Evet	258	2.884	1.457	1.794	0.074
	Hayır	151	2.619	1.420		

$p>0.05$

Araştırmaya katılan ve olimpiik merkezlerde yer alan sporcuların branşlarında milli olma durumları ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları arasında bir farklılık olup olmadığına t testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 8. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	11-14 yaş	33	3.276	1.228	2.459	0.087
	15-18 yaş	253	3.261	1.226		
	19 yaş ve üzeri	123	3.553	1.183		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	11-14 yaş	33	3.494	1.088	0.148	0.863
	15-18 yaş	253	3.577	1.221		
	19 yaş ve üzeri	123	3.623	1.382		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	11-14 yaş	33	3.945	1.204	0.123	0.885
	15-18 yaş	253	3.871	1.306		
	19 yaş ve üzeri	123	3.822	1.455		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	11-14 yaş	33	4.037	1.088	0.001	0.999
	15-18 yaş	253	4.034	1.330		
	19 yaş ve üzeri	123	4.030	1.477		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	11-14 yaş	33	2.386	1.430	2.311	0.100
	15-18 yaş	253	2.751	1.419		
	19 yaş ve üzeri	123	2.967	1.494		

p>0.05

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların yaşları ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları ortalamaları arasında farklılık olup olmadığına varyans analizi (ANOVA) testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 9. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	İlköğretim	13	3.265	1.062	1.185	0.112
	Lise	282	3.255	1.246		
	Önlisans	29	3.572	1.257		
	Lisans	82	3.577	1.109		
	Y.Lisans/Doktora	3	3.505	0.305		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	İlköğretim	13	3.544	0.976	1.169	0.324
	Lise	282	3.540	1.235		
	Önlisans	29	3.376	1.493		
	Lisans	82	3.784	1.299		
	Y.Lisans/Doktora	3	4.461	0.352		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	İlköğretim	13	3.969	1.029	0.772	0.544
	Lise	282	3.827	1.325		
	Önlisans	29	3.724	1.613		
	Lisans	82	3.978	1.362		
	Y.Lisans/Doktora	3	4.933	0.115		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	İlköğretim	13	4.250	0.924	1.319	0.262
	Lise	282	3.979	1.336		
	Önlisans	29	3.775	1.616		
	Lisans	82	4.240	1.386		
	Y.Lisans/Doktora	3	5.000	0.000		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	İlköğretim	13	2.307	1.565	1.619	0.169
	Lise	282	2.741	1.415		
	Önlisans	29	2.543	1.605		
	Lisans	82	3.085	1.467		
	Y.Lisans/Doktora	3	3.333	1.258		

p>0.05

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların öğrenim durumları ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları ortalamaları arasında farklılık olup olmadığına varyans analizi (ANOVA) testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 10. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Yaşadıkları Yer Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	Köy/Kasaba	11	2.808	1.507	0.810	0.489
	İlçe	66	3.323	1.291		
	İl	147	3.397	1.210		
	Büyükşehir	185	3.355	1.181		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	Köy/Kasaba	11	3.384	1.372	0.473	0.702
	İlçe	66	3.578	1.231		
	İl	147	3.509	1.353		
	Büyükşehir	185	3.657	1.189		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	Köy/Kasaba	11	3.563	1.535	0.992	0.396
	İlçe	66	3.842	1.272		
	İl	147	3.749	1.431		
	Büyükşehir	185	3.978	1.280		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	Köy/Kasaba	11	3.863	1.574	0.078	0.358
	İlçe	66	3.988	1.282		
	İl	147	3.904	1.438		
	Büyükşehir	185	4.162	1.299		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	Köy/Kasaba	11	2.681	1.453	0.097	0.961
	İlçe	66	2.837	1.444		
	İl	147	2.814	1.486		
	Büyükşehir	185	2.752	1.428		

p>0.05

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların yaşadıkları yer ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları ortalamaları arasında farklılık olup olmadığına varyans analizi (ANOVA) testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05).

Tablo 11. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Aylık Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Farklılık kaynağı (LSD)
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	0-500 tl	28	2.686 ^a	1.470	3.908	0.004*	a<bcde b<cde
	501-1000 tl	140	3.200 ^b	1.279			
	1001-2000 tl	137	3.549 ^c	1.077			
	2001-3000 tl	45	3.423 ^d	1.065			
	3001 tl ve üzeri	59	3.503 ^e	1.239			
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	0-500 tl	28	3.307	1.356	1.071	0.371	
	501-1000 tl	140	3.464	1.279			
	1001-2000 tl	137	3.699	1.227			
	2001-3000 tl	45	3.699	1.159			
	3001 tl ve üzeri	59	3.645	1.310			
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	0-500 tl	28	3.592	1.509	0.716	0.581	
	501-1000 tl	140	3.767	1.380			
	1001-2000 tl	137	3.954	1.285			
	2001-3000 tl	45	3.933	1.206			
	3001 tl ve üzeri	59	3.952	1.405			
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	0-500 tl	28	3.696	1.472	0.625	0.645	
	501-1000 tl	140	3.991	1.398			
	1001-2000 tl	137	4.122	1.308			
	2001-3000 tl	45	4.061	1.223			
	3001 tl ve üzeri	59	4.067	1.420			
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	0-500 tl	28	2.562	1.378	1.905	0.109	
	501-1000 tl	140	2.558	1.500			
	1001-2000 tl	137	2.958	1.441			
	2001-3000 tl	45	3.044	1.291			
	3001 tl ve üzeri	59	2.839	1.437			

p<0.05 ; tl: Türk lirası

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların aylık gelir düzeyleri ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları ortalamaları arasında farklılık olup olmadığına varyans analizi (ANOVA) testi ile bakılmıştır. Buna göre Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği'nde (YSVQ) gelirleri 0-500 TL olanların; gelir durumu 501-1000TL, gelir durumu 1001-2000 TL, 2001-3000 TL ve 3001 TL üzerinde gelire sahip olanların YSVQ ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0.05). Gelirleri 0-500 TL olanların YSVQ

ortalama puanları diğer gruplara göre anlamlı ölçüde daha düşüktür ($P<0.05$). Gelirleri 500-1000 TL olanların YSVQ ortalama puanları 1001-2000 TL olanlara göre anlamlı ölçüde daha düşüktür ($p<0.05$).

Tablo 12. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının TOHM’da Bulunma Sürelerine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	2 yıldan daha az	213	3.285	1.230	1.121	0.340
	3-4 yıl aralığı	135	3.370	1.213		
	5-6 yıl aralığı	36	3.379	1.162		
	7 yıl ve üzeri	25	3.751	1.202		
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	2 yıldan daha az	213	3.565	1.177	0.575	0.631
	3-4 yıl aralığı	135	3.527	1.382		
	5-6 yıl aralığı	36	3.765	1.125		
	7 yıl ve üzeri	25	3.790	1.450		
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	2 yıldan daha az	213	3.859	1.267	0.550	0.649
	3-4 yıl aralığı	135	3.788	1.449		
	5-6 yıl aralığı	36	3.988	1.215		
	7 yıl ve üzeri	25	4.120	1.558		
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	2 yıldan daha az	213	4.014	1.281	0.484	0.694
	3-4 yıl aralığı	135	3.983	1.467		
	5-6 yıl aralığı	36	4.270	1.272		
	7 yıl ve üzeri	25	4.130	1.507		
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	2 yıldan daha az	213	2.750	1.361	0.546	0.651
	3-4 yıl aralığı	135	2.746	1.580		
	5-6 yıl aralığı	36	2.979	1.305		
	7 yıl ve üzeri	25	3.040	1.642		

$p>0.05$

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde Bulunma Süreleri ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları arasında farklılık olup olmadığına varyans analizi (ANOVA) testi ile bakılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 13. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarının Elde Ettikleri Derece Değişkenine Göre Farklılaşması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Farklılık kaynağı (LSD)
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)	Ulusal derecem var	183	3.317	1.206	2.027	0.133	
	Uluslararası derecem var	133	3.509	1.161			
	Herhangi bir derecem yok	93	3.188	1.304			
Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	Ulusal derecem var	183	3.626	1.199	1.741	0.177	
	Uluslararası derecem var	133	3.673	1.330			
	Herhangi bir derecem yok	93	3.373	1.263			
Ahlak Alt Boyutu (YSVQ-II)	Ulusal derecem var	183	3.899	1.289	0.771	0.463	
	Uluslararası derecem var	133	3.918	1.412			
	Herhangi bir derecem yok	93	3.711	1.344			
Yetkinlik Alt Boyutu (YSVQ-II)	Ulusal derecem var	183	4.120	1.283	1.467	0.232	
	Uluslararası derecem var	133	4.058	1.423			
	Herhangi bir derecem yok	93	3.828	1.392			
Statü Alt Boyutu (YSVQ-II)	Ulusal derecem var	183	2.791a	1.425	3.112	0.046*	c<b
	Uluslararası derecem var	133	2.983b	1.499			
	Herhangi bir derecem yok	93	2.497c	1.384			

p<0.05

Araştırmaya katılan ve olimpik merkezlerde yer alan sporcuların ulusal ya da uluslararası mecrada elde ettikleri dereceler ile araştırmada kullanılan Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları ortalamaları arasında farklılık olup olmadığına varyans analizi (ANOVA) testi ile bakılmıştır. Buna göre Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II'nin (YSVQ-II) Statü Alt Boyutu ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($P<0.05$). Uluslararası derecesi olanların Statü alt boyutu ortalama puanları herhangi bir derecesi olmayanlara göre anlamlı ölçüde daha yüksektir ($p<0.05$).

Tablo 14. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Değer Ortalamaları

Değer Etiketi	Karşılığı	$\bar{X}$	Ss
Sportmenlik	İyi sportmenlik sergilemektir	4.05	1.40
Kazanmak	Başkalarından daha iyi olduğumu göstermektir	3.99	1.43
Yoldaşlık	Arkadaşlarımla birşeyler yapmaktır	3.88	1.41
Beceri Sergileme	Becerileri ve teknikleri iyi bir şekilde sergilemektir	3.80	1.48
İtaat	Bana söyleneni yapmaktır	3.77	1.46
Hoşgörü	Başkalarının zayıf yönlerini kabul etmektir	3.75	1.51
İşine Bağlılık	En iyi performansımı sergileyerek insanların güvenini boşa çıkarmamaktır	3.58	1.47
Toplumsal İmaj	Başkalarına iyi bir izlenim vermektir	3.53	1.58
Kendini Gerçekleştirme	Oynarken kendimden geçmek veya gerçek anlamda iyi hissetmektir	3.47	1.51
Anlaşmanın Sürdürülmesi	Herzaman kurallara uygun bir şekilde hakkaniyetli oynamaktır	3.45	1.57
Sağlık ve Zindelik	Zinde olmak için spor yapmaktır	3.26	1.57
Uyum	Başkaları ile uyumlu olmaktır	3.25	1.60
Kişisel Başarı	Performansımı geliştirmektir	2.97	1.49
Dürüstlük	Dürüst olmaya çalışmaktır	2.83	1.65
Merhamet	İhtiyacı olduğunda insanlara yardım etmektir	2.71	1.62
Keyif	Eğlenmek ve zevk almaktır	2.69	1.87
Takım Uyum	Arkadaşlarımla (takımım) birlik olduğumuzdan emin olmaktır	2.66	1.62
Heyecan	Yarışmanın heyecan vermesidir	2.59	1.72

Tablo 14’e bakıldığında olimpik merkezlerde yer alan ve farklı olimpik branşlara sahip sporcuların değerler sistemini oluşturan değerlerinin ortalamalara göre puan sıralamaları verilmiştir. Buna göre olimpik sporcular açısından “*Sportmenlik*” ve ardından “*Kazanmak*” değerlerinin en yüksek önceliğe sahip olduğu görülmektedir. Sporcuların en az önem verdikleri değer ise “*Heyecan*” olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15. Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II Alt Boyutları Değer Türleri Ortalamaları

Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)	$\bar{X}$	Ss
Yetkinlik Alt Boyutu	4.03	1.34
Ahlak Alt Boyutu	3.86	1.35
Statü Alt Boyutu	2.78	1.44

Tablo 15’de Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği’nin (YSVQ-II) alt boyutlarına ait puan ortalamalarına bakıldığında olimpiyat hazırlık merkezlerinde yer alan sporcuların en çok yetkinlik değerlerine, ardından ahlaki değerlere ve en az da statü değerlerine önem verdikleri görülmektedir.

Araştırmanın Nitel Verilerine Ait Bulgular

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde yer alan antrenörlerin tanımlayıcı özelliklerine yönelik bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 16. Olimpik Merkezlerde Görev Yapan Antrenörlerin Demografik Özellikleri

	Değişken	N	%
Cinsiyeti	Kadın	6	40.0
	Erkek	9	60.0
	Toplam	15	100
Medeni Durum	Bekâr	4	26.6
	Evli	11	73.3
	Toplam	15	100
Yaş	21-30 yaş	2	13.3
	31-40 yaş	7	46.6
	41-50 yaş	4	26.6
	51 yaş ve üzeri	2	13.3
	Toplam	15	100
Mesleki Hizmet Yılı	0-5 yıl	1	6.6
	6-10 yıl	4	26.6
	11-15 yıl	6	40.0
	16-20 yıl	2	13.3
	21 yıl ve üzeri	2	13.3
	Toplam	15	100
Antrenör Belgesi	2.Kademe	4	26.6
	3.Kademe	3	20.0
	4.Kademe	5	33.3
	5.Kademe	3	20.0
	Toplam	15	100
TOMH’da Çalışma Süresi	0-2 yıl aralığı	4	26.6
	3-5 yıl aralığı	3	20.0
	6-8 yıl aralığı	8	53.3
	Toplam	15	100

Tablo 15’e bakıldığında araştırmanın nitel boyutundaki (N=15) antrenörlerin 6’sının (%40.0) kadın, 9’unun (%60.0) erkek ve 4’ünün (26.3) bekar, 11’inin (%76.6)

ise evli oldukları saptanmıştır. Olimpiyat hazırlık merkezlerinde yer alan farklı brans antrenörlerinin yaş gruplarına göre dağılımları incelendiğinde araştırmaya katılan antrenörlerin 2'sinin (%13.3) 21-30 yaş, 7'sinin (%46.6) 31-40 yaş, 4'ünün (%26.6) 41-50 yaş ve yine 2'sinin (%13.3) 51 ve üzeri yaş aralığında olduğu görülmüştür. Antrenörlerin mesleki hizmet yılları incelendiğinde 1'inin (%6.6) 0-5 yıl hizmet aralığında, 4'ünün (%26.6) 6-10 yıl hizmet aralığında, 6'sının (%40.0) 11-15 yıl hizmet aralığında, 2'sinin (%13.3) 16-20 yıl hizmet aralığında ve yine 2'sinin (%13.3) 21 yıl ve üzerinde mesleki hizmet yılına sahip oldukları belirlenmiştir. Olimpik merkezlerde görev yapmakta olan antrenörlerin sahip oldukları antrenör belgeleri sorgulandığında 4'ünün (%26.6) 2. kademe antrenör, 3'ünün (%20.0) 3. kademe antrenör, 5'inin (%33.3) 4. kademe antrenör ve 3'ünün ise (%20.0) 5. kademe antrenör olarak görev yaptıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra antrenörlerin 4'ü (%26.6) 0-2 yıl aralığında, 3'ü (%20.0) 3-5 yıl aralığında ve 8'i de (%53.3) 6-8 yıl aralığında olimpik merkezlerde görev yapmaktadır.

Antrenörlerin Olimpik Merkezlerin Etkililiğine Yönelik Görüşleri

Olimpik merkezlerde görev yapmakta olan antrenörlerin olimpik merkezlerin etkililiğine yönelik genel düşüncelerinden yola çıkılarak “*Fizyolojik Gelişim, Mesleki Etik, Ekonomik Katkı, Fiziki Yeterlilik ve Sağlık Olanakları*” adı altında dört tema oluşturulmuş ve bu temalar altında yer alan kodlar aşağıda tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. “Sporcularınızın beceri ve tekniklerini sergilemelerinde olimpik merkezlerin etkililiği ne ölçüdedir? Lütfen açıklayınız” sorusuna yönelik yanıtlar.

Kategori	Alt Kategori	Kodlar	N
Olimpik Merkezlerin Etkililiği	Fizyolojik Gelişim	Beceri ve Teknik	9
		Eksiklikleri Tamamlama	1
		Gözlem ve Takip	4
		Planlı Programlı Hazırlık	6
		Performans	6
		Toplam	26
	Mesleki Etik	Disiplin	1
		Özdeğer	1
		Toplam	2
	Ekonomik Katkı	Harçlık	1
		Toplam	1
	Fiziki Yeterlilik	Uzman Antrenör	4
		Tesis	6
		Profesyonel Ekipman	4
		Toplam	14
	Sağlık Olanakları	Sağlık Taramaları	1
		Psikolog	1
		Diyetisyen	2
		Masör ve Fizyoterapist	3
		Toplam	7

Tablo 17’de antrenörlerin görüşlerinin çoğunlukla olimpik merkezlerin sporcuların fizyolojik gelişimlerine katkısı üzerine odaklandığı görülmektedir. Katılımcılar fizyolojik gelişimi; beceri ve teknik sergileme (N=9), eksikliklerin tamamlanması (N=1), sporcuların gözlem ve takibi (N=4), planlı ve programlı hazırlık (N=6) ve performans (N=6) şeklinde açıklamışlardır. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

Kod Sistemi	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	TOPLAM
✓ Fizyolojik Gelişim																0
Beceri ve Teknik																9
Eksiklikleri Tamamlama																1
Gözlem ve Takip																4
Planlı programlı Hazırlık																6
Performans																6
✓ Mesleki Etik																0
Disiplin																1
Özdeğer																1
✓ Ekonomik Katkı																0
Harçlık																1
✓ Fiziki Yeterlilik																0
Uzman Antrenör																4
Tesis																6
Profesyonel ekipman																4
✓ Sağlık Olanakları																0
Sağlık Taramaları																1
Psikolog																1
Diyetisyen																2
Masör ve Fizyoterapist																3
Σ TOPLAM	2	7	4	4	4	1	4	5	5	4	1	3	1	2	3	50

Şekil 4. Olimpik merkezlerin etkililiğine yönelik kod matrisi

K12: Olimpik merkezlerde düzenli antrenman olduğundan dolayı sporcuların teknik becerilerini sürekli takip ettiğimiz için merkezlerin etkisi çok iyi ölçüdedir.

K1: Olimpik sporcular için hedef yarışmalardan önce eksiklerini tamamlamak ve oluşabilecek sakatlıkları önlemektir ayrıca sporcularımızın performans eksikleri tamamlama açısından olimpik merkezler oldukça faydalı olmaktadır.

K14: Olimpik merkezler sayesinde sporcularımız her zaman performanslarının üstüne ekleyerek devam etmekte. Antrenmanlarla geliştirdikleri tekniklerini müsabakalarda ortaya koymaktalar.

K4: Yetenekli sporcularımız, başarılı sporcularımız gözlem altına alınıp merkezlerde kamp verilmesi sağlanıyor, performansları takip edilerek artırılıyor.

K15: Antrenör kendi sporcusu ile düzenli ve programlı çalıştığında olimpiyat hazırlık merkezlerinin sporcuların becerilerini artırmaları üzerine oldukça etkili olacağını düşünüyorum.

K13: *Sporcuların olimpik merkezlerde yer almaya başladıktan sonra kendi olimpik branşlarında elde ettikleri derecelere etkisi oldukça yüksektir. Sporcuların ulusal ya da uluslararası dereceleri artmıştır.*

K6: *Sporcularımızın daha erken yaşlarda olimpiyat hazırlık merkezlerine gelmeleri bizim için oldukça önemli çünkü sporcu ilerleyen yaşlarda geldiğinde branşlara özgü bazı teknikleri uygulama aşamasında zorlanmakta ve bazı teknikleri ileriki yaşlarda değiştirmek ya da düzeltmek zor olmakta.*

Mesleki Etik alt kategorisine yönelik 2 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler mesleki etiği disiplin (N=1) ve özdeğer (N=1) olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K7: *Olimpik merkezlerdeki sportif malzemenin diğer kulüplerde olan malzemelere karşı profesyonel oluşundan teknik beceriler daha iyi uygulanabilmekte, disiplinli çalışma ortamının olması tekniği daha kalıcı hale getirme durumunu sağlamakta.*

K3: *Olimpik merkezlerde yer alan teknik ekipmanların çeşitliliği ve verilen hizmetler neticesinde doğal olarak sporcular üst seviyelerde olmaktadır bu da sporcunun öz güvenini ve kendine verildiği değeri ön plana çıkarmaktadır.*

Ekonomik Katkı alt kategorisine yönelik tek kod elde edilmiştir. Araştırmada yer alan antrenörlerden biri olimpik merkezlerde sporculara verilen ekonomik katkıyı harçlık/burs (N=1) olarak ifade etmiştir. Antrenöre ait görüşe aşağıda yer verilmiştir.

K2: *Olimpik merkezlerin imkânları (antrenman tesisleri, yemekhane, spor branşlarına özgü malzemeleri, sağlık taramaları, performans testleri, servis ve sporculara ihtiyaçları için verilen harçlık) olması performanslarını sergilemelerinde ve becerilerini daha ileri seviyelere taşımalarında büyük önem taşımaktadır.*

Fiziki Yeterlilik alt kategorisine yönelik 3 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpik merkezlerin fiziki yeterliliğini; tesisleri (N=6), alanında uzman antrenörleri (N=4) ve profesyonel ekipmanlara sahip olunması (N=4) şeklinde ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K5: *Sporcuların sağlıklı, yeterli donanımlı, fiziki şartları elverişli bir ortamda, üst düzey partner ve antrenör eşliğinde yapmış oldukları antrenmanlar kendi becerilerini ve tekniklerini daha fazla ön plana çıkarmaktadır.*

K8: *Tecrübeli antrenör, idareciler, fizyoterapist, diyetisyen ve psikolog eşliğinde planlanmış programlar uygulanarak sporculara en üst düzeyde antrenman imkanı sunulmaktadır.*

K10: *Olimpiyat hazırlık merkezleri sporcunun eğitim, antrenman, beslenme gibi bütün hayatını takip etmemiz ve tekniğini daha detaylı inceleyebilmemiz açısından çok iyi etki göstermektedir.*

Sağlık Olanakları alt kategorisine yönelik 4 farklı kod elde edilmiştir. Buna göre antrenörler olimpik merkezlerde sporculara yönelik sağlık olanaklarını; sağlık taramaları (N=1), psikolog (N=1), diyetisyen (N=2) ve masör ve fizyoterapist (N=3) şeklinde ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

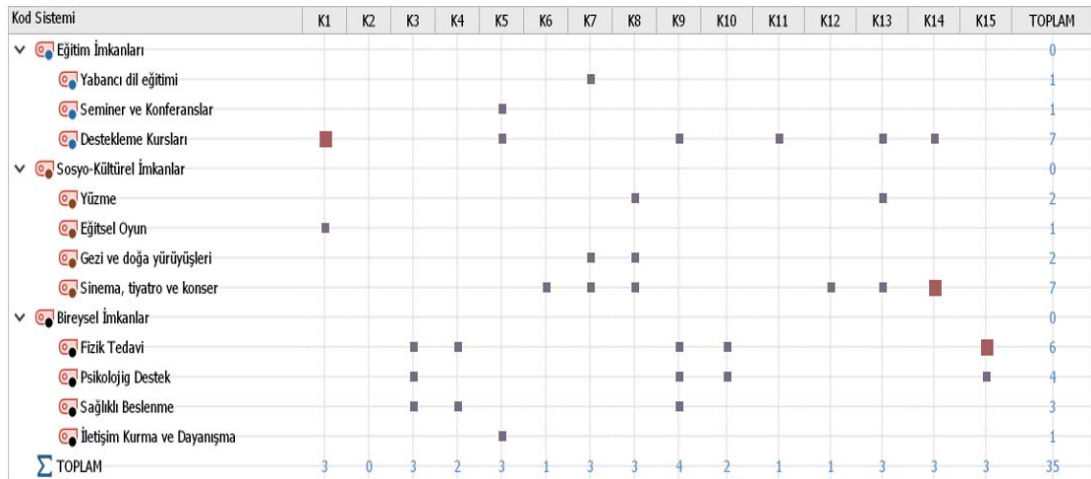
K9: *Olimpik merkezlerden önce her şey çok zordu. Olimpik merkezlerin kurulmasıyla birlikte seçilmiş olan başarılı sporcular belirli programlar dahilinde antrenör, beslenme uzmanı, fizyoterapist gibi profesyonel ekiplerle çalışarak olimpik branşlarda beceri ve tekniklerini geliştirmekteler.*

K11: *Yapılan branş ölçüsünde fizyoterapist, masör gibi çalışanların olması sporcu açısından önemli unsurlardandır.*

Tablo 18. “Olimpik merkezler bünyesinde sporcularınızın gelişimlerine yönelik imkânlar nelerdir? Lütfen açıklayınız” sorusuna yönelik yanıtlar.

Kategori	Alt Kategori	Kodlar	N
Sporcuların Gelişimi	Eğitim İmkânları	Yabancı Dil Öğrenimi	1
		Seminer ve Konferanslar	1
		Destekleme Kursları	7
		Toplam	9
	Sosyo-Kültürel İmkânlar	Yüzme	2
		Eğitsel Oyun	1
		Gezi ve Doğa Yürüyüşleri	2
		Sinema, Tiyatro ve Konser	7
		Toplam	12
	Bireysel İmkânlar	Fizik Tedavi	6
		Psikolojik Destek	4
		Sağlıklı Beslenme	3
		İletişim Kurma ve Dayanışma	1
		Toplam	14

Tablo 18’de olimpik merkezlerdeki antrenörlerin sporcuların gelişimlerine yönelik görüşlerinin çoğunlukla olimpik merkezlerde sporculara sağlanan bireysel imkânlarla yönelik olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan antrenörler eğitim imkânlarını; yabancı dil öğrenimi (N=1), seminer ve konferanslar (N=1) ve destekleme kursları (N=7) şeklinde ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 6. Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların gelişimlerine yönelik kod matrisi

K7: Sinema, doğa yürüyüşleri, konser gibi sosyal etkinliklerde yer almak, ayrıca sporcunun gelişimi için yabancı dil kursu da verilmekte. Sporculara en az bir dil öğretilmesi amaçlanmakta.

K1: Antrenmanların dışında ara dinlenmelerde bazı sosyal ve kültürel kurslar, hazırlandığı bir sınav veya ders varsa bu konularda derslere yoğunlaşması için destekleme kursları var, stres atmak ve boş zamanları değerlendirmek için yaş gruplarına yönelik eğitsel oyunlar gibi.

K9: Sporculara olimpiik merkezlerde okul dersleri için öğreticiler tarafından destekleme kursları verilmekte, ayrıca Psikolog, Fizyoterapist, Beslenme Uzmanları gibi ekipler de kişisel olarak sporcuların gelişimine destek olmaktadır.

Sosyo-kültürel imkânlar alt kategorisine yönelik 4 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpiik merkezlerde sporculara yönelik Sosyo-kültürel imkânları yüzme kursları (N=2), eğitsel oyunlar (N=1), gezi ve doğa yürüyüşleri (N=2) ve sinema, tiyatro ve konser (N=7) gibi etkinlikler olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K8: Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde sporculara branş antrenmanları dışında yüzme, sinema ve gezi gibi bazı etkinlikler organize edilmekte.

K13: Gündüzlü statüde Olimpiik merkezlerde yer alan sporcular için orta düzeydedir. Yüzme, Müzik, tiyatro gibi kurslar ve Fen ve Türkçe dersleri için sporcuları destekleme kursları yapılmaktadır.

K14: Antrenmanların dışında sporcular sinema, tiyatro gibi aktivitelere katılmaktalar. Okul derslerini destekleyen bireysel kurslar da verilmektedir.

Araştırmada yer alan antrenörlerden **K2** “Bizim bulunduğumuz olimpiik merkezde sadece sporcuya harçlık verilmekte ve sporcuların antrenman yapabilecekleri küçük bir tesis vardır. Ankara ilinde bulunan tesiste sporcunun her türlü ihtiyacını karşılayacak imkânlar sunuluyor” şeklinde bir görüş bildirmiş ve bazı olimpiik merkezlerin daha iyi imkânlarla sahip olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmada yer alan antrenörlerden **K6** “*Kısıtlı imkânlar dâhilinde her şey yapılıyor çünkü bu tip faaliyetlerin çoğu para ile yapılmakta ancak haftada bir sosyal ortam oluşturulmaya çalışılıyor, çoğu zaman sporcunun dinlenmesi gerekiyor çünkü antrenmanlarımız ağır geçiyor ve bu yüzden sosyal etkinlik ortamı bazen azalabiliyor*” şeklinde görüş bildirmiş ve sporcuların yoğun antrenman tempolarından ötürü sosyo-kültürel etkinlik alanlarından yeterince faydalanamadıklarını ifade etmiştir.

Araştırmada yer alan bir diğer antrenör **K12** “*Bizim olimpiik merkezimizde sporcularımıza yönelik sosyal etkinlik imkânları çok fazla bulunmamakta*” şeklinde görüş bildirmiş ve bulundukları olimpiik merkezde sporculara yönelik yeterince sosyal etkinlik imkanlarının var olmadığını ifade etmiştir.

Bireysel imkânlar alt kategorisine yönelik 4 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpiik merkezlerdeki sporcuların gelişimlerine yönelik Bireysel imkânları; fizik tedavi (N=6), psikolojik destek (N=4), sağlıklı beslenme (N=3) ve iletişim kurma beceresi ve dayanışma (N=1) olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

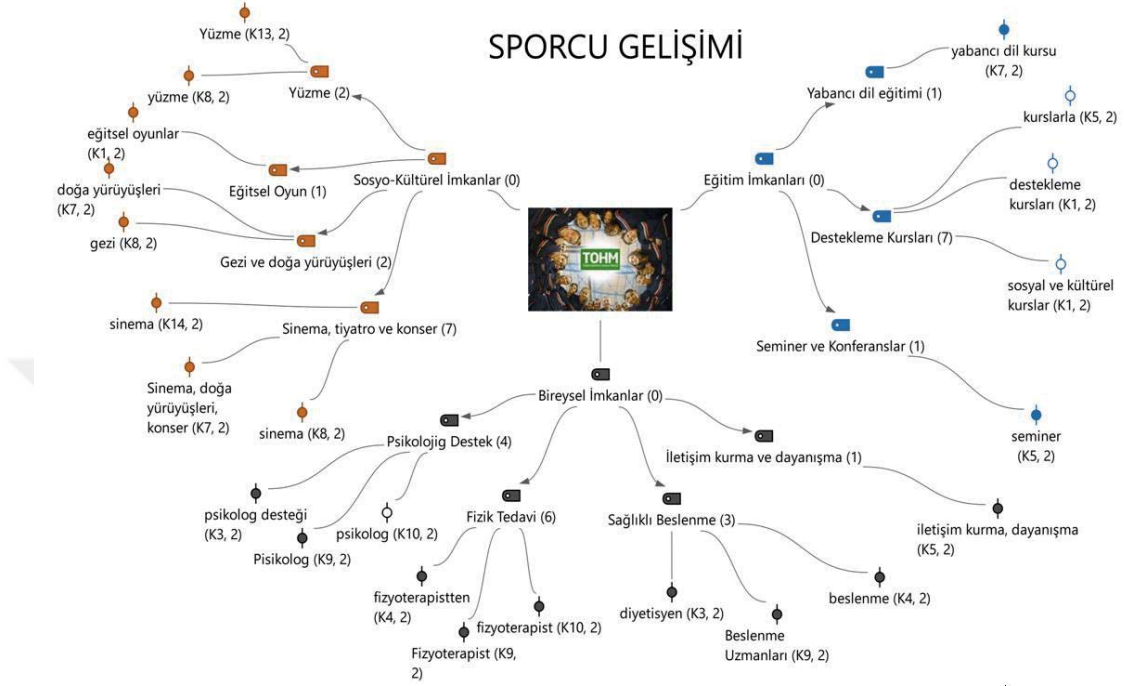
K4: *Sporcularımıza kamp imkânı veriliyor bu imkân dâhilinde sporcular gerek beslenme gerek düzenli uyku, masör ve fizyoterapistten yararlanıyor bu sayede düzenli bir antrenman sistemi ile başarının gelmesi sağlanıyor ve aynı zamanda sporculara maddi destek de veriliyor.*

K15: *Olimpiik merkezimizde Psikolog, Fizyoterapist, Beslenme Uzmanları gibi imkânlarımız mevcut.*

K3: *Olimpiik merkezlerdeki kişisel sosyal gelişimlerini karşılayacak bütün hizmetler vardır bundan şöyle söz edecek olursam okul sevisinden tutunda psikolog desteği fizik tedavi desteği diyetisyen ve masör desteği üst düzeydedir.*

K10: *Sporcumuz ihtiyaç hissettiği her an olimpiik merkezde destek bulmakta masör, fizyoterapist psikolog vb. imkanlar sunulmakta.*

K5: Kendi branşı ve diğer branş takım arkadaşlarıyla iletişim kurma, dayanışma gibi sosyal yönlerini geliştirmekte aynı zamanda farklı dallarda seminer ve kurslarla gelişimlerine katkıda bulunuyorlar.

Şekil 7. Olimpik sporcuların gelişimlerine yönelik imkânlar

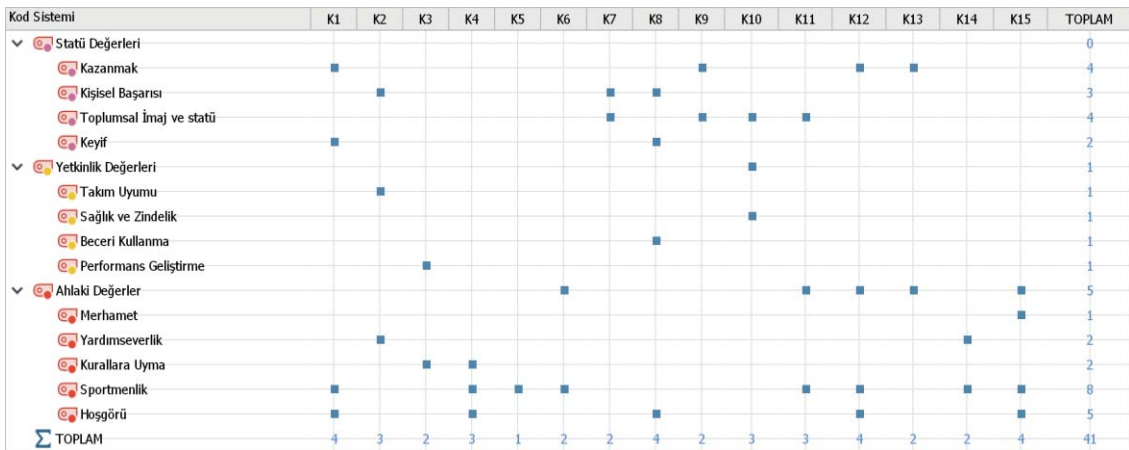
Antrenörlerin Olimpik Sporcuların Spor Yaparken Önem Verdikleri Değerlere Yönelik Görüşleri

Olimpik merkezlerdeki sporcuların spor yaparken önem verdikleri değerlere yönelik antrenörlerin görüşlerinden yola çıkılarak “*Ahlaki Değerler, Yetkinlik Değerleri ve Statü Değerleri*” adı altında üç tema oluşturulmuş ve bu temalar altında yer alan kodlar aşağıda tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. “Sporcularınızın spor yaparken en önemli gördükleri değerler sizce nelerdir? Lütfen açıklayınız.” sorusuna yönelik yanıtlar.

Kategori	Alt Kategori	Kodlar	N
Spora Özgü Değerler	Ahlaki Değerler	Merhamet	1
		Yardıms severlik	2
		Kurallara Uyma	2
		Sportmenlik	8
		Hoşgörü	5
		Toplam	18
	Yetkinlik Değerleri	Takım Uyumu	1
		Sağlık ve Zindelik	1
		Beceri Kullanma	1
		Performans Geliştirme	1
		Toplam	4
	Statü Değerleri	Kazanmak	4
		Kişisel Başarı	3
		Toplumsal İmaj	4
		Keyif	2
		Toplam	13

Tablo 19 incelendiğinde olimpik sporcuların spor yaparken önem verdikleri değerlere ilişkin antrenör görüşlerinin çoğunlukla ahlaki değerlere yönelik olduğu ve ardından statü değerlerinin geldiği görülmektedir. Araştırmaya katılan antrenörler ahlaki değerleri; merhamet (N=1), yardıms severlik (N=2), kurallara uyma (N=2), sportmenlik (N=8) ve hoşgörü (N=5) şeklinde ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 8. Spora Özgü Değerlere ait kod matrisi

K4: Sporcularımız antrenman yaparken öncelik disiplin olmayı öğreniyorlar bunun yanında ahlaki değeri, saygı göstermeyi, hoşgörülü olmayı ve rakip arkadaşlarıyla kin nefret değil de tatlı bir rekabet olmasını sağlıyor.

K1: Yarışmalar esnasında öncesi ve sonrası için sporcuların önceliği centilmenlik, rakibe saygı, hoşgörü, keyif ve kazanmak.

K6: Sporcularımız için öncelikle ahlak ve sonrasında karşısındaki insanlara saygılı olmak.

K11: Bence sporcuda olması gereken tüm özellikler ne kadarını kazandırırsak o kadar oluyor sporcuda. Ahlaki değerler, sportmenlik, saygınlık.

K14: Sportmenlik, centilmenlik, yardımlaşma.

K15: Öncelikli olarak ahlak, hoşgörü, sportmenlik, merhamet gibi değerler önemsenmektedir.

K5: Kendi öz değerlerini keşfetmeleri kendilerine olan saygının ve özgüvenin artması sağlıyor. Bununla birlikte kendine olan bu duyguları karşındaki insanlar içinde bu değerler içerisinde bakış açısını sağlar.

Yetkinlik değerleri alt kategorisine yönelik 4 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpik sporcuların spor yaparken önem verdikleri yetkinlik değerlerini; takım uyumu (N=1), sağlık ve zindelik (N=1), beceri kullanma (N=1) ve performans geliştirme (N=1) olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K2: Olimpik sporcularımız her antrenmanda spora yeni başlayanlara başarının nasıl kazanılacağını, başarıyı elde etmek için neler yapılması gerektiğini, davranışlarını, örf ve adetlerinin önemini, antrenman çeşitlendirmenin ne kadar önemli olduğunu, antrenör sporcu ilişkisini ve bunun önemini her zaman anlatırlar ve

kendi bilgi ve birikimlerini ellerinden geldiğince aktarmaya çalışıyorlar. Takım ruhu, yardımlaşma üst seviyededir.

K10: Sporcularımız açısından yetkinlik değeri, sağlık ve zindelik, statü kazanma spor yaparken önemli değerlerdir.

K3: Olimpik merkezlerde disiplin üst düzeydedir. Zaten olimpik merkezlerde olan sporcular seçilmiş üst düzeye çıkmış, çıkma vasfı olan sporculardır buda onlara verilen değeri göstermektedir bunu da sporcular hissetmektedir.

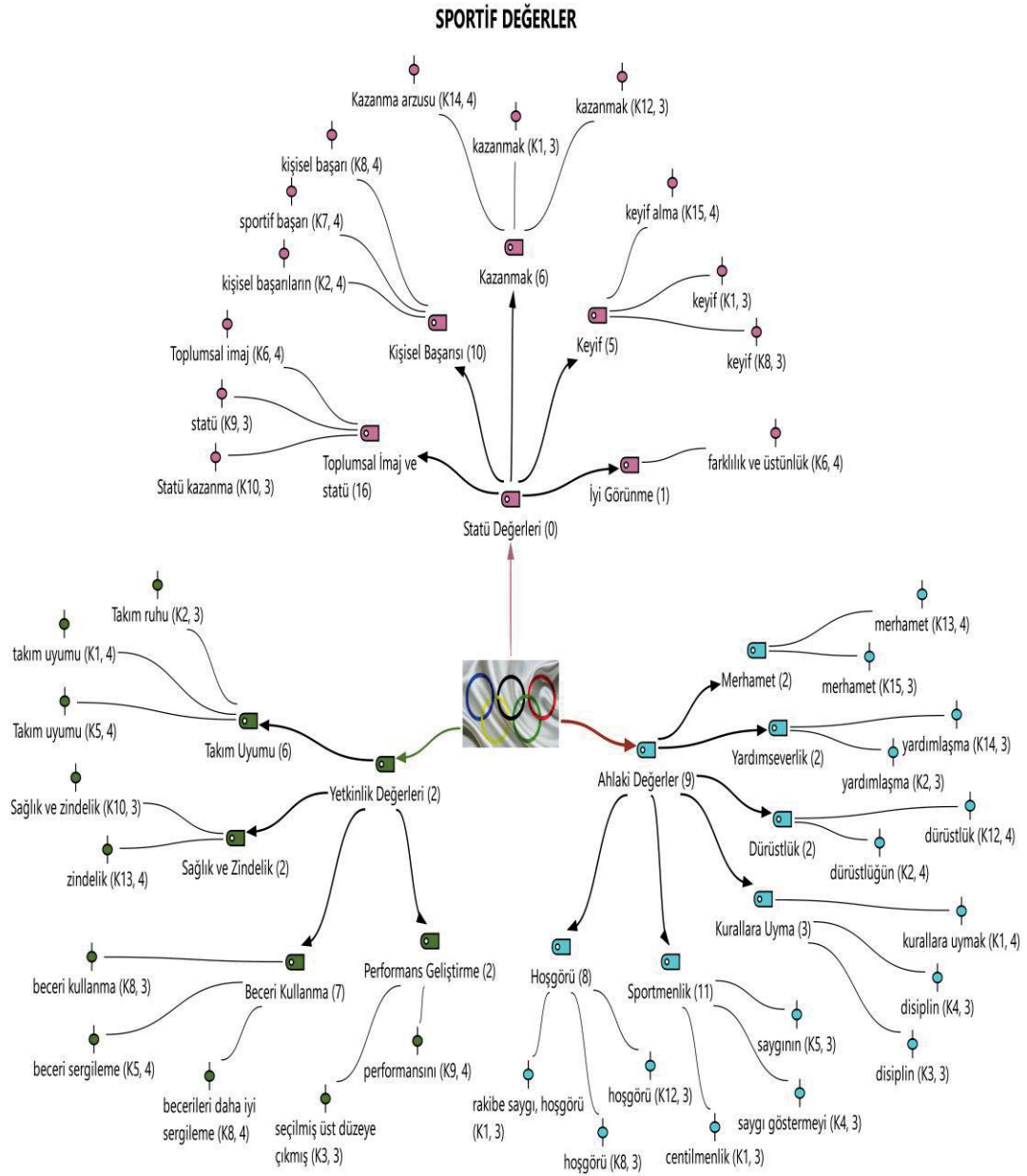
Statü değerleri alt kategorisine yönelik 4 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpik sporcuların spor yaparken önem verdikleri statü değerlerini; kazanmak (N=4), kişisel başarı (N=3), toplumsal imaj (N=4) ve keyif alma (N=2) olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K7: Sistem gereği sporcularımız genellikle statü kazanmak ve başarı endeksli olduğu için diğer değerlerimizin 2. plana kalması daha büyük ihtimalleri doğuruyor...

K12: Sportmenlik, kazanmak, hoşgörü, ahlaki değerler, mücadele isteği, sabır ve hayatına yön verme olarak söyleyebilirim.

K8: Başarı isteği, sporun verdiği keyif, milli sporcu olma isteği, hoşgörü gibi değerler önemlidir.

K9: Olimpik sporcuların kazanma arzusu ve statü elde etme isteği.

Şekil 9. Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde Yer Alan Sporcuların Sportif Değerleri

Antrenörlerin Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin Olimpik Sporcuların Hangi Değerlerine Katkıda Bulunduğuna Yönelik Görüşleri

Olimpiyat hazırlık merkezlerinin olimpik sporcuların hangi değerlerine katkıda bulunduğuna yönelik antrenörlerin görüşleri doğrultusunda “*Ahlaki Değerler, Yetkinlik Değerleri ve Statü Değerleri*” adı altında üç tema oluşturulmuş ve bu temalar altında yer alan kodlar aşağıda tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20. “Olimpik merkezlerin sporcularınızın hangi değerlerine katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen açıklayınız” sorusuna yönelik yanıtlar.

Kategori	Alt Kategori	Kodlar	N
Olimpik Merkezlerin Değerlere Katkısı	Ahlaki Değerler	Merhamet	1
		Dürüstlük	2
		Kurallara Uyma	1
		Sportmenlik	3
		Hoşgörü	3
		Toplam	10
	Yetkinlik Değerleri	Takım Uyumu	5
		Sağlık ve Zindelik	1
		Beceri Kullanma	6
		Performans Geliştirme	1
		Toplam	13
	Statü Değerleri	Kazanmak	2
		Kişisel Başarısı	7
		İyi Görünme	1
		Toplumsal İmaj	12
		Keyif	3
		Toplam	25

Tablo 20 incelendiğinde olimpiyat hazırlık merkezlerinin olimpik sporcuların hangi değerlerine katkıda bulunduğuna ilişkin antrenör görüşlerinin çoğunlukla statü değerlerine yönelik olduğu ve ardından yetkinlik değerlerine katkısı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan antrenörler ahlaki değerleri; merhamet (N=1), dürüstlük (N=2), kurallara uyma (N=1), sportmenlik (N=3) ve hoşgörü (N=3) şeklinde ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

Kod Sistemi	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	K13	K14	K15	TOPLAM
Statü Değerleri																0
Kazanmak	■													■		2
Kişisel Başarısı		■		■			■	■	■		■	■				7
İyi Görünme					■											1
Toplumsal İmaj ve statü			■		■	■	■	■	■	■		■	■	■		12
Keyif	■											■			■	3
Yetkinlik Değerleri																0
Takım Uyum	■				■			■		■		■				5
Sağlık ve Zindelik													■			1
Beceri Kullanma			■		■			■			■	■		■		6
Performans Geliştirme									■							1
Ahlaki Değerler																0
Merhamet													■			1
Dürüstlük		■										■				2
Kurallara Uyma	■															1
Sportmenlik				■	■										■	3
Hoşgörü	■			■											■	3
Σ TOPLAM	5	2	2	3	4	2	2	5	3	2	2	6	4	3	3	48

Şekil 10. Olimpik merkezlerin sportif değerlere katkısına yönelik kod matrisi

K4: Bir sporcu sadece başarısı ile tanınmaz başarı gelip geçicidir her zaman önemli olan hoşgörü, saygılı olmak, ahlaklı olmak, başarı gelip geçer ama karakter her zaman kalıcıdır.

K1: Öncelikle kurallara uymak yani fair-play, takım uyumu, ahlaki değer, hoşgörü, keyif, kazanmak gibi değerler örnek verilebilir.

K15: Evet sporcularımızın değerlerine katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Sportmenlik, keyif alma, hoşgörü bunların başında gelmekte.

Araştırmada yer alan antrenörlerden **K7** “Özellikle bu tip merkezlerde genellikle sporculardan ve biz eğitimcilerden daha çok sportif başarı beklendiği için diğer değerler mesela ahlaki değerler, milli ve manevi değerler vs. bu konularda eksikliklerimiz kesinlikle oluşmakta ve bunu gidermek adına bakanlığımızın destekleri olması gerektiğini ve bunun acil bir durum olduğunu düşünüyorum” şeklinde görüş belirterek sportif başarının yanında milli manevi ve ahlaki değerler açısından olimpik merkezlerin Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenmesi gerektiğini öne sürmüştür.

Yetkinlik değerleri alt kategorisine yönelik 4 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpiyat hazırlık merkezlerinin olimpik sporcuların yetkinlik değerlerine katkısını; takım uyumu (N=5), sağlık ve zindelik (N=1), beceri kullanma (N=6) ve performans geliştirme (N=1) olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K2: *Olimpik hazırlık merkezleri, kişisel başarıların, drşlğn, takım ve takıma olan uyumluluğun, paylaşmanın, ahlaki değerlerin, yapılan işten keyif almanın, kendi becerilerinin sergilemesine katkısı çok büyüktür. Beraber yapılan antrenmanlarda paylaşımın ve takım ruhunun gelişmesine katkısı çok fazladır ve sporculara liderlik özelliği katmaktadır.*

K5: *Bayrağımızı lkemizin sınırları dışında dalgalandırabilmenin verdiği duygu vatan sevgisini kamçılıyor. Takım uyumu, beceri sergileme, sportmenliğe katkısı var.*

K10: *zellikle takım uyumu, yetkinlik değeri ve sporcular için statü kazanmalarına olanak sağlamaktadır.*

K11: *Sporcuya katkı olarak birçok değer sunuyor olimpik merkezler. Başta Kişisel başarı, Ahlaki değerler, Beceri Sergileme olarak ifade edebilirim.*

Statü değerleri alt kategorisine yönelik 5 farklı kod oluşturulmuştur. Buna göre antrenörler olimpiyat hazırlık merkezlerinin olimpik sporcuların statü değerlerine katkısını; kazanmak (N=2), kişisel başarı (N=7), iyi görünme (N=1), toplumsal imaj (N=12) ve keyif alma (N=3) olarak ifade etmişlerdir. Antrenörlere ait farklı görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

K12: *Kişisel başarı, drşlk, takım uyumu, toplumsal imaj, beceri sergileme ve yaptığı işten keyif almaya katkısı olduğunu düşünüyorum.*

K9: Bana göre sporcular açısından toplumsal imajı, statü kazanmayı, kişisel başarıyı yani performansı artırmaktır

K3: Kendine özgüvenleri üst düzeydedirler. Sporcu hoca arasında kesinlik her şey nettir. Sporcu zaten kendini diğer olimpik dışı sporculardan üstün görmekte, orda olma başarısı verdiği için. Beceri olarakta zaten bunlar seçilmiş çocuklar becerikli çocuklar.

K14: Kazanma arzusu ve bununla birlikte statü elde etme, toplumsal imaj, sporcuların becerilerini daha iyi sergilemeye olanak sunar.

K8: Takım uyumu, kişisel başarı, statü kazanmak, becerileri daha iyi sergileme, toplumsal imaj gibi değerlere katkısı olmakta.

K6: Toplumsal imaj, diğer sporculardan farklılık ve üstünlük, maddi manevi getiriler.

Şekil 11. Olimpik merkezlerin etkinliği ve sportif değerlere yönelik kelime bulutu

6. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde olimpik merkezlerde yer alan ve farklı olimpik branşlarda olimpiyat oyunları hedefiyle hazırlıklarını sürdüren sporcuların Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeklerine vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen sonuçlar ile olimpik merkezlerde görev yapmakta olan antrenörlerin görüşlerinden elde edilen bulgular yorumlanmış ve alanyazındaki araştırmalar ekseninde tartışılmıştır.

Araştırmaya katılan ve görüşleri alınan antrenörler çoğunlukla olimpiyat hazırlık merkezlerinin tesisleşme ile birlikte profesyonel ekipmanları barındırmasının yanı sıra branşında uzman antrenörler eşliğinde sporcuların yeterli fiziki imkânlarla sahip olmaları açısından etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca olimpik sporcuların bu merkezlerde planlı ve programlı hazırlıklarla beceri ve tekniklerini daha üst düzeyde sergileme imkânı bulduklarını ve bu doğrultuda performanslarını geliştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın kurgusuna uygun olarak olimpik merkezlerde yer alan sporcuların sporda değer algıları Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve alt boyutları aracılığıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ölçek ve alt boyutlarından elde edilen puan ortalamalarına bakıldığında olimpik sporcuların değer sistemine göre spor yaparken en çok önem verdikleri değerlerin iyi sportmenlik sergilemek (*sportmenlik*, $\bar{x}=4.05$) ve başkalarından daha iyi olduğunu göstermektir (*kazanmak*, $\bar{x}=3.96$) şeklinde olduğu görülmüştür. Elde edilen puan ortalamalarına göre olimpiyat hazırlık merkezlerindeki sporcular açısından sportmence yarışma ve kazanmanın daha çok önem arz ettiği belirlenmiştir. Olimpik sporcular açısından en az önem verilen değer ise yarışmanın heyecan vermesi (*heyecan*, $\bar{x}=2.59$) olarak tespit edilmiştir. Ancak araştırma sonuçlarının aksine Portekiz, İspanya ve İngiltere gibi ülkelerde spor

ortamında kazanma değerinin son sırada yer aldığı çarpıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan ve görüşlerine başvurulan antrenörler de çoğunlukla olimpik merkezlerdeki sporcuların spor yaparken en fazla önem verdikleri değerlerin *sportmenlik*, *hoşgörü* (N=5) ve *kazanmak* (N=4) olduğunu öne sürmüşlerdir. Ayrıca antrenörlerin sporcularının iyi sportmenlik sergileyerek kazanma isteklerinin yanında rakip sporculara karşı hoşgörülü olduklarını da belirtmiş olmaları dikkat çekici bir bulgu olarak göze çarpmakta ve bu sonuçlar sporcuların spor yaparken önem verdikleri değerlere yönelik görüşleriyle örtüşmektedir. Günbay ve Sarı (178) ğrenciler üzerine yapmış oldukları araştırmalarında beden eğitimi ve spor derslerinde destekleme ve yetiştirme kursuna katılan ortaokul ğrencilerinin sportmenlik davranışlarında olumlu değişiklikler gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Uluişık (179) Beden eğitimi ve spor derslerinde ortaöğretim ğrencilerinin yapılandırma ğretim yaklaşımlarının değer yönelimlerini incelediği araştırmasında katılımcılara yönelik örnek olay sorusuyla ilgili elde ettiği bulgular neticesinde katılımcı grup içerisinde büyük çoğunluğun benzer şekilde sportmenlik değerinin benimsendiğini ifade etmiştir. Bu bulgu görüşme formundan elde edilen araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ediş ve Gündüz (180) ortaokul ğrencilerinin doğru davranışları pekiştirildiğinde hoşgörü, fair-play, sportmenlik, saygı ve yardımlaşma değerlerinin davranışa dönüştüğünü tespit etmiştir. Harvey ve ark. (181) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin fair-play kapsamında ki değerleri edinerek ahlaki gelişimlerine katkı sağladıklarını belirtmiştir.

Alanyazın incelendiğinde bazı lkelerde sporcuların değer önceliklerinin ve değer sistemlerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların var olduğu görülmektedir. Lee ve ark. (182) genç sporcuların değer önceliklerini belirlemeyi amaçladıkları

araştırmalarında İngiltere'deki genç sporcuların öncelikli değerlerini *keyif, kişisel başarı, sportmenlik, antlaşmanın sürdürölmesi ve dürüstlük olduğunu* en az önem gösterilen değerlerini ise *kendini geręekleřtirme, toplumsal imaj, yoldaşlık, uyum ve kazanma* olduğu şeklinde belirlemişlerdir. İngiltere'deki genç sporcular için en öncelikli konumdaki “*keyif*” değerinin hem bu araştırmada hem de Gürpınar ve ark. (169) genç sporcularla değerler ölęeęini Türk költürüne uyarladığı çalışmasında on altıncı sırada yer alması dikkat çekici bir bulgu olarak göze çarpmaktadır. Uluslararası alanyazında yer alan çalışmaların hemen hemen hepsinde keyif değerinin ilk sıralarda yer aldığı görölmüştür. Ancak araştırmamıza katılan olimpiik merkezlerdeki sporcular açısından spor yaparken keyif alma duygusunun yeterince önemli olmadığı belirlenmiştir.

Gürkan ve ark. (183) yapmış oldukları araştırmalarında beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları açısından en önemli değerin dürüstlük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Quick (184) ve Swain (185) yapmış oldukları araştırmalarında sporun, öğrencilerin ve öğretmenlerin değerlerinin uyumu için yeterli olabileceğini belirtmişlerdir. Özel ve devlet okullarında eğitim gören genç spor katılımcılarının değer sistemlerinin karşılaştırıldıkları çalışmalarında devlet okullarında eğitim görmekte olan çocukların uyum ve yoldaşlık değerlerine özel okullarda eğitim görmekte çocuklardan daha fazla önem verdiklerini, özel okullarda eğitim görmekte olan çocukların ise kendini geręekleřtirme, kişisel başarı heyecan, sportmenlik ile beceri sergileme değerlerini daha fazla benimsedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Whitehead (186) İngiltere, Almanya, İşpanya, Kanada, Portekiz gibi birçok ölkeden sporcunun değer önceliklerini karşılaştırmış ve neredeyse tüm ölkelerde en az önem gösterilen değerin araştırma bulgularımızın aksine “*kazanma*” olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Ayrıca çoğu ülkelerdeki sporcuların en çok önem verdikleri değerin ise çarpıcı bir şekilde “*keyif*” olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir. Bu farklılığın sebebini olimpiik merkezlerdeki başarılı sporcuların iyi sportmenlik sergilemelerinin yanında daha iyi bir sporcu olduklarını kanıtlama adına kazanma odaklı yarıştıkları şeklinde ifade edebiliriz.

Olimpiik sporcuların sahip oldukları değer türleri incelendiğinde ilk sırada *yetkinlik değerlerinin* nem arz ettiği görülürken, ikinci sırada *ahlaki değerlerin* olduğu saptanmıştır. *Statü değerlerine* ise yetkinlik ve ahlaki değerlere nazaran daha az önem verildiği görülmüştür.

Araştırma bulgularını destekler nitelikte Tongo (187) sporcuların sporda değerler, hedef yönelimleri ve ahlaki karar alma tutumlarını incelediği çalışmasında yetkinlik değerlerinin sporcular açısından ilk sırada yer aldığını ve ardından ahlaki değerlerin geldiği sonucunu bulmuştur. Araştırma bulgularıyla paralellik gösteren bir diğer çalışmada Gürpınar ve ark. (169) sporcu grubunun sırasıyla en çok yetkinlik değerine, ardından ahlaki değerlere ve en az da statü değerine önem gösterdiklerini ortaya koymuşlardır.

Whitehead ve Gonçalves (188) İngiltere, Portekiz, Yunanistan, Litvanya, Kenya, Japonya ve Brezilya’da Altyapı Sporlarında Değerler lği-II ile yapılmış olan araştırmaları derlemiş ve yetkinlik değerlerinin benzer şekilde bu lkelerde yapılan araştırmalarda da ilk sırada yer aldığını ifade etmiştir. Yine Pitts (189) kız hokeycilerin spor değerlerini araştırdığı çalışmasında hokey ile uğraşan sporcuların yetkinlik değerlerine, statü ve ahlaki değerlerden daha çok önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Lee ve ark. (190) tarafından altyapı sporcularının değerler, başarı yönelimleri ve bu tutumları arasındaki bağlantıyı araştırmak üzere yapılan çalışmada altyapı sporcularının yetkinlik değeri puan ortalamalarının diğer değerlerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarının alanyazındaki pek çok çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermesi sporda önem verilen değer türlerinin sporcular açısından ortak paydada kabul gördüğü şeklinde yorumlanabilir. Bu noktadan hareketle olimpik merkezlerde yer alan sporcuların yetkinlik değerlerini daha fazla benimsemiş olmaları spor yaparken becerilerini en iyi şekilde kullanmayı, daha iyi bir sporcu olmayı ve performanslarını geliştirmeyi hedefledikleri sonucu ortaya çıkarmaktadır.

Araştırmaya katılan ve görüşleri alınan antrenörler Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinde sporcuların destekleme kursları, yabancı dil öğrenimi ve seminer ve konferanslarla akademik anlamda desteklendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca sinema, tiyatro ve konser gibi sosyal ve kültürel etkinliklerin yanında gezi ve doğa yürüyüşleri, yüzme gibi bazı sportif etkinliklerle de sporcuların bireysel gelişimlerine katkıda bulunulduğunu belirtmişlerdir. Araştırmamızın bu bulgusunu destekler nitelikte Geneşke (191) Ankara ilindeki tohm sporcularının psikolojik becerilerinin kişilik özellikleri ile ilişkisini araştırdığı çalışmasında olimpik merkezlerde yer alan sporcuların akademik, sosyal ve kişisel gelişimlerine katkı sağlanması amacıyla sporcuların eğitimlerine yönelik etüt çalışmalarına ve bazı sosyo-kültürel etkinliklere yer verildiğini belirtmiştir. Ayrıca olimpik merkezlerdeki sporcuların kendi olimpik branşlarına özgü antrenman malzemelerine sahip olduklarını ve antrenman alanlarının uluslararası standartlara sahip hale getirildiğini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan ve görüşlerine başvuru alan antrenörler Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin sporcuların en çok *toplumsal imaj* (N=12) ve *kişisel başarı* (N=7) değerlerine katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. Olimpik merkezlerin sporcuların beceri ve tekniklerini sergilemeleri noktasında kişisel başarılarına katkıda bulunduğunu ve sporcuların statü değerlerini ön plana çıkarmalarına olanak sağladığını belirtmişlerdir. Bu sonuç olimpiyat hazırlık merkezlerinde yer alan sporcuların olimpik branşlarında başarı sergilemeleri noktasında ulusal veya uluslararası düzeyde saygınlıklarını artırdığı şeklinde yorumlanabilir. Akdemir (192) değerler eğitime ilişkin gerçekleştirmiş olduğu eylem araştırmasında öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri etkinliklerin uygulanmasının, değerleri kavrayıp içselleştirmelerini, sosyalleşmelerini sağlayan etkinliklerin uygulamasının önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Olimpik merkezlerde yer alan sporcuların farklı demografik özelliklerine göre sporda değer öncelikleri araştırılmıştır. Bu doğrultuda sporcuların *Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutlarına* yönelik algıları cinsiyet, yaş, medeni durum, yaşadığı yer, olimpik merkezlerde bulunma süresi, branşında milli sporcu olma durumuna göre farklılık göstermezken; olimpik sporcuların aylık gelir durumları ve olimpiyat hazırlık merkezleri bünyesinde elde etmiş oldukları dereceleri ile *Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri ve Alt Boyutları* arasında anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada yer alan olimpik sporcuların 174'ünün (%42.5) kadın ve 235'inin (%57.5) erkek olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırma yapıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Keleş (193) beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimindeki yerini ve önemini araştırdığı

çalışmasında cinsiyet değişkenine göre değerler eğitimi puanlarının gruplar arasında farklılaşmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Li (194) 7, 8 ve 9. sınıf öğrencileriyle Kanada’da yapmış olduğu çalışmasında insani değerler ölçeğinde erkeklerin puan ortalamalarının kadınlara göre daha yüksek olmasına rağmen gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığını belirtmiştir. Akandere ve ark. (195) spor yapan öğrencilerin ahlaki yargı düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre bir fark olmadığını ifade etmiştir. Yine Engin (196) beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkilerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında cinsiyete göre gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak Lee, Whitehead ve Ntoumanis (197) altyapı sporcularının ahlaki karar alma tutumlarını araştırdığı çalışmasında cinsiyet değişkeni açısından sonuçların anlamlı farklılıklar gösterdiğini saptamıştır. Toprak (198) rekabetçi ve rekreatif sporcuların değerlerini incelediği çalışmasında gruplar arasındaki anlamlı farklılaşmanın statü değerlerinde erkekler lehine olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular araştırma sonuçlarımızla paralellik göstermemektedir.

Araştırmaya katılan olimpiik sporcuların 403’ünün (%98.5) bekâr ve 6’sının (%1.5) evli olduğu görülmüştür. Medeni durum değişkeni açısından karşılaştırma yapıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Aktay ve Ekşi (199) okul yöneticisi ve öğretmenlerin değer tercihlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmasında bazı alt boyut puanlarında ve Okudan (200) eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliliklerini algılama alt boyutunda gruplar arasında herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Tanıt (201) okul yöneticilerinin değer tercihleri üzerine yapılan bir araştırmada medeni durum değişkeni açısından katılımcıların değer tercihleri puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını belirtmiştir. Ancak

Yüksel (202) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin karakter eğitimi ve yetkinlik inanç düzeylerinin medeni durum değişkenine göre farklılaşmadığı görülürken, öğretmenlerin ahlaki olgunluk düzeylerinde ise evli öğretmenlerin puan ortalamalarının bekâr olan öğretmenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Bir diğer araştırmada Görgüt (203) beden eğitimi ve diğer branş öğretmenlerine yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında medeni durum değişkenine göre karakter eğitimi etkinlikleri, tutumları ve etik durum alt boyutlarında evli olan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar tespit etmiştir.

Araştırmaya katılan olimpik sporcuların 33'ünün (%8.1) 11-14 yaşları aralığında, 253'ünün (%61.9) 15-18 yaşları aralığında ve 123'nün (%30.1) 19 yaş ve üzerinde oldukları görülmüştür. Yaş değişkeni açısından karşılaştırma yapıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Araştırma bulgularımıza benzer nitelikte Çınar (204) öğretmenlerin eğitime ilişkin inançlarını, temel insani değerlere yönelik tutumlarını ve bu değerlerin öğretime yönelik davranışlarını incelediği araştırmasında yaş değişkeninin öğretmenlerin temel insani değerlere yönelik tutumları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Avcı (205) öğretmenlerin değerler eğitime yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında yaş değişkeni açısından anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Budak (206) İngilizce öğretmenleriyle gerçekleştirdiği araştırmasında öğretmenlerinin değerler eğitime ilişkin görüşlerinin yaş grubu bakımından anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Sılay (207) öğretim elemanlarının yaş değişkeni açısından yükseköğretim kurumlarında yetiştirilmekte olan öğrencilerin karakter eğitime yönelik tutumlarında da anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmiştir. Bu çalışmaların araştırma bulgularımızı desteklediği görülmektedir. Fakat Aksu (208) farklı spor

branşlarındaki hakemlerin değer yargılarını incelediği araştırmasında değerler ölçeğinin alt boyutlarının yaş değişkenine göre anlamlı ölçüde farklılık gösterdiğini ifade etmiştir. Yine Dykes (2009) yapmış olduğu araştırmada belirli bir yaşa sahip olan deneyimli yöneticilerin tecrübe ve birikimleri fazla olduğu için değer kazanımlarında kendilerini genç idarecilere göre daha etkili gördüklerini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan olimpiik sporcuların öğrenim durumlarına bakıldığında 13'ünün (%3.2) ilköğretim, 282'sinin (%68.9) lise, 29'unun (%7.1) önlisans, 82'sinin (%20.0) lisans ve 3'ünün (%0.7) yüksek lisans/doktora eğitimine sahip oldukları görülmüştür. Sporcuların öğrenim durumu değişkeni açısından karşılaştırma yapıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bu durum sporcuların sporda değer sistemlerinin ve değer önceliklerinin eğitim durumuna göre ayrılmadığını ortaya koymuştur. Ancak Okudan (200) eğitim yöneticilerinin değer eğitimi yeterliliklerini algılama ölçeğinin okul kültürü oluşturma alt boyutuna ait puanlarının eğitim durumu değişkenine göre lisans mezunları ile yüksek lisans mezunları arasında yüksek lisans mezunları lehine ve ayrıca ön lisans mezunları ile yüksek lisans mezunları arasında benzer şekilde yüksek lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan olimpiik sporcuların 28'inin (%6.8) 0-500 tl aylık gelir düzeyine, 140'ının (%34.2) 501-1000 tl aylık gelir düzeyine, 137'sinin (%33.5) 1001-2000 tl aylık gelir düzeyine, 45'inin (%11.0) 2001-3000 tl aylık gelir düzeyine ve 59'unun (%14.4) 3001 tl ve üzeri aylık gelir düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Aylık gelir düzeyi değişkeni açısından karşılaştırma yapıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Buna göre Aylık gelir düzeyleri 0-500 tl aralığında olan sporcuların *Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri* ortalama puanları diğer

gruplara göre anlamlı ölçüde daha düşüktür. Aylık gelir düzeyleri 501-1000 tl olan sporcuların *Altyapı Sporlarında Değerler Ölçekleri* ortalama puanları 1001-2000 tl olan sporculara göre anlamlı ölçüde daha düşüktür ($p<0.05$). Erdoğan (210) profesyonel futbolcuların bireysel değerleri üzerine yaptığı araştırmasında bireysel değerler envanteri ölçeğinin alt boyutlarından paylaşım ve saygı alt boyutunda gelir durumu değişkenine göre araştırmaya katılan futbolcuların paylaşım ve saygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Farklı bir araştırmada ise Çavdar (211) öğretmenlerin bireysel değerlerini çok boyutlu açıdan incelemiş ve araştırmasında elde ettiğimiz bulguların aksine gelir durumu değişkeninin gruplar arasında herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan olimpiik sporcuların 183'ü (%44.8) olimpiyat hazırlık merkezleri bünyesinde ulusal bir dereceye, 133'ünün (%32.5) uluslararası dereceye sahip oldukları görülmüştür. Sporcuların 93'ünün (%22.7) ise olimpiik merkezler bünyesinde herhangi bir derece elde etmedikleri belirlenmiştir. Türkiye olimpiyat hazırlık merkezleri bünyesinde elde edilen derece değişkeni açısından karşılaştırma yapıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre *Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II'nin (YSVQ-II) Statü Alt Boyutu* ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Uluslararası derecesi olan sporcuların statü alt boyutu ortalama puanları herhangi bir derecesi olmayan sporculara göre anlamlı ölçüde daha yüksektir ($p<0.05$). Bu bulgu olimpiyat hazırlık merkezlerinde çalışmalarını sürdüren ve olimpiik branşında ülkemizi uluslararası organizasyonlarda temsil ederek başarı sağlayan sporcuların diğer sporculara göre kendilerini daha üstün gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Alanyazında yer alan birçok araştırma değerlerin algıları, hedefleri, tutumları ve davranışları yordadığını göstermektedir (212-214). Özellikle bazı kültürlerarası farklılıkları yansıtmak için spordaki değerler hakkında farklı ülkelerde araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Fisher ve Schwartz (215) tarafından altmıştan fazla ülkede yapılan araştırmada toplumların kendi içlerindeki değerlerinin diğer uluslar ile aralarında olana göre daha fazla değişim gösterdiği rapor edilmiştir. Bu araştırma sonuçları sporda değerlerle ilgili kültürel farklılıkların ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Değerlerin kişisel önemin hiyerarşilerinde var oldukları kabul edilmektedir. Daha açık bir ifadeyle bazı insanlar için statü değerleri dürüstlükten önemliyken, başkaları için bu durum değişkenlik gösterebilmektedir. Kişisel hiyerarşide bir değer ne kadar önemliyse, o değer insanın hayatını yönlendirmesi daha muhtemel olacaktır (216).

Sonuç olarak araştırmaya katılan olimpiik sporcular ve antrenörler olimpiik merkezlerde olimpiyat oyunları hedefiyle çalışmalarını sürdüren sporcuların spor yaparken iyi sportmenlik sergilediklerini ve diğer sporculardan daha iyi olduklarını göstermeleri açısından kazanma odaklı yarıştıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında alanyazında yer alan birçok araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde olimpiik sporcuların değer sistemlerine göre en fazla *yetkinlik değerlerine*, ardından *ahlaki değerlere* ve son olarak da *statü değerlerine* önem verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Erkek ve kadın sporcuların değer türlerine bakıldığında yetkinlik, ahlak ve statü değerleri puanları açısından herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Olimpiik merkezlerdeki sporcuların olimpiik ruhu yansıtarak sportmence mücadele etme isteklerinin yüksek düzeyde olduğu ve kazanma hedeflerine sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca araştırmada yer alan antrenörlerin

görüşlerine bakıldığında ülkemizde hayata geçirilen olimpiyat hazırlık merkezlerinin tesisleşmeyle birlikte sporcuların beceri ve tekniklerini oldukça geliştirdiği ve yarışmalarda üst düzey performans sergilemelerine katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılan antrenörlerin görüşleri doğrultusunda öne çıkan sonuçlarından bir diğeri de olimpik merkezlerin sporcuların *Statü Değerlerine* daha fazla katkıda bulunduklarını ifade etmeleridir. Bu sonucu olimpik merkezlerde çalışmalarını sürdüren sporculardan ve antrenörlerden bu proje kapsamında üst düzeyde başarı beklentisi olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

Öneriler

Olimpik merkezlerdeki sporcuların değer algıları incelendiğinde özellikle takım uyumu noktasındaki algılarının düşük olduğu ve takımdaşlık ruhunu yeterince yansıtmadıkları görülmüştür. Sporculara kişisel başarılarının yanında takım olgusunu yaşamaları ve takımdaşlık ruhuna sahip olmaları konusunda antrenörleri tarafından destek verilmelidir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak olimpik sporcuların uluslararası düzeyde başarı elde ettiklerinde statü kazandıkları ve bu değerlere yönelik algılarında artış olduğu gözlenmiştir. Ülke sporuna uluslararası arenada hizmet edeceği düşünülen ve gelecekte elit sporcu olma özelliği taşıyan sporculara spordaki değer önceliklerine yönelik eğitimler verilmeli ve bu anlamda farkındalıkları artırılmalıdır.

Olimpiyat hazırlık merkezlerindeki antrenörlerle yapılan görüşmeler neticesinde her olimpik merkezin benzer imkânlara sahip olmadığı kanısına varılmıştır. Özellikle bazı olimpik merkezlerde sporcuların gelişimlerine yönelik imkânların kısıtlı olduğu anlaşılmıştır. Bu anlamda gerek eğitim açısından ve gerekse sosyal ve kültürel anlamda sporculara verilen desteklerin ülkemizin her bölgesindeki

olimpik merkezlerde artırılması sporcuların gelişimlerine ve uluslararası düzeyde ülkemize daha büyük başarılar yaşatmalarına olanak sağlayabilir.

Yetenekli ve gelecek vadeden genç sporcuların performanslarının olimpiik merkezlerde daha üst seviyelere çıkarılması noktasında Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili Federasyonlar sporcu seçimlerinde ve özellikle sporcuların gelişiminde işbirliğini artırarak sürdürmelidir. Sporcuların branşlarına özgü bazı becerilerini ve tekniklerini geliştirmeleri adına yetenek taramaları ve sporcu seçimleri erken yaşlarda ve branşa özgü gerçekleştirilmelidir.

7. KAYNAKLAR

1. Kuter FÖ, Kuter M. Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 2012; 6: 75-94.
2. Yavuz M. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İçinde Eğitimle İlgili Temel Kavramlar. Ed: Gürsel, Musa., Hesapcioğlu, Muhsin. Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları, 2004: 11-34.
3. Ulusoy K, Dilmaç B. Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. 2016
4. Adıgüzel OC, Ergünay O. Türkiye'de Değerler Üzerine Gerçekleştirilen Lisansüstü Tezlerin Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme Perspektifinden İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012; 11(41): 18-33
5. Whitehead J, Telfer H, Lambert J. (Eds.). (2013). *Values in youth sport and physical education*. Routledge
6. Yücekaya, MA. *Beden Eğitimi ve Spor Dersi Değerlerinin Yaratıcı Drama Yöntemi İle Öğretimi: Çevrimiçi Uygulama*. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi. 2021
7. Bilgin N. *Methods and Practical Training in Social Psychology*. Istanbul: Sistem Publishing, 1995
8. Alavi HR, Rahimipoor T. Correlation of Manager's Value Systems and Student's Moral Development in High School and Pre University Centers. *Educa. Manage. Adminis. Leader*. 2010; 38(4):423-442.
9. Schwartz SH. Are There Universal Aspects in the Content and Structure of Values? *J. Soc. Issu*. 1994; 50(4):19-45.
10. Seymour E, Curtis A, Pannell D, Allan C, Roberts A. Understanding the role of assigned values in natural resource management. *Australas. J. Environ. Manag.* 2012; 17: 142-153.
11. Ziliotti E. Democracy's value: A conceptual map. *J. Value Inq.* 2020; 54: 407-427.
12. Dorsey D. Can instrumental value be intrinsic? *Pac. Philos. Q.* 2012; 93:137-157.
13. Baard P. The goodness of means: Instrumental and relational values, causation, and environmental policies. *J. Agric. Environ. Ethics* 2019; 32:183-199.
14. Schwartz SH. Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *J. Soc. Issues* 1994; 50: 19-45.
15. *Cambridge Dictionary*; Cambridge University Press: Cambridge, UK, 2022. Available online: <https://dictionary.cambridge.org> Cambridge University Press, Erişim Tarihi 21 Temmuz 2022.
16. Lennick D, Kiel F. *Moral Intelligence: Enhancing Business Performance and Leadership Success*; Pearson Education, Inc.: Upper Saddle River, NJ, USA, 2008
17. Kanters MA, Bocarro J, Casper J. Supported or pressured? An examination of agreement among parent's and children on parent's role in youth sports. *Journal of Sport Behavior*. 2007; 31(1): 64-80.
18. Gonzalez AR. Parental involvement: Its contribution to high school students' motivation. *The Clearing House*, 2002
19. Wagner N, Kirch W. Recommendations for the promotion of physical activity in children. *Journal of Public Health*, 2006; 14:71-75.
20. Thompson AM, Rehman LA, Humbert ML. Factors influencing the physically active leisure of children and youth: A qualitative study. *Journal of Leisure Studies*, 2005; 27:421-438.
21. Mehmetoğlu U. Gençlik, Değerler ve Din. Küreselleşme, Ahlak ve Değerler. (Ed. Mehmetoğlu U & Mehmetoğlu). İstanbul: Litera Yayıncılık. 2006

22. Dempsey JM, Kimiecik JC, Horn TS. Paternal influence on children's moderate to vigorous physical activity participation: an expectancy-value approach. *Pediatrics Exercise and Science*, 1993; 5:151-167
23. Maslow AH. *Dinler, Değerler, Doruk Deneyimler* (çev. H.K. Sönmez). İstanbul: Kuraldışı Yayınevi, 1996
24. Wiley LS. *Comprehensive Character-Building Classroom*. USA: Longwood Communications. 1998
25. Naylor D, Ve Diem R. *Elementary and Middle School Social Studies*. New York. Random House. 1987
26. Schwartz, SH. Temel insani değerler: Ülkelere göre içerikleri ve yapıları. A. Tamayo & JB Porto (Eds.), *Valores e comportamento nas organiza ções* s. 21-55. Petropolis, Brezilya: Vozes. 2005
27. Taylor MJ. Voicing their Values: Pupils' Mora and Cultural Experience. *Values in Education and Education in Values* (Ed. J.M. Halstead ve M.J. Taylor). London: Falmer Pres. 1996
28. Caprara GV, Schwartz SH, Cabaña C, Vaccine M, Barbaranelli C. Kişilik ve siyaset: Değerler, özellikler ve siyasi tercih. *Politik Psikoloji*, 2005
29. Tüy, NT. Değerler, değerler. ve seçim: Değerlerin algılanan çekicilik ve alternatiflerin seçimi üzerindeki etkisi. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Dergisi*, 1995; 68: 1135-1151.
30. Grusec JE, Kuczynski L. *Parenting and children's internalization of values: A handbook of Contemporary Theory*. New York:, 1997
31. Rohan MJ, Zanna MP. Value transmission in families. In Seligman C, Olson J M, Zanna, M P (Eds.), *The Psychology of Values: The Ontario Symposium*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. 1996; 8: 253-276.
32. Theodorson GA, Achilles G. *A Modern Dictionary of Sociology* New York: Barnes and Nobel Books. 1969
33. Rokeach M. *The Nature of Human Values*. New York: Free Press. 1973.
34. Frouzanfar M H, Meimar S, Tagipour F. The Role of Reference Groups on Student's Cultural Values. *Interdis. J. Contemp. Res. Bus.* 2012; 3(9):183-193.
35. Inglehart R. Changing Values among Western Publics from 1970 to 2006. *West Euro. Politic.* 2008; 31(1-2):130-146.
36. Schwartz SH. Value Priorities and Behavior: Applying of Theory of Integrated Value Systems. In Seligman C, Olson JM, Zanna, MP (Eds.), *The Psychology of Values: The Ontario Symposium*. 1996; 8:1-24.
37. Myyry L. The Diversity of Value Meanings among University Students. *Scandina. J. Edu. Res.* 2008; 52(6):549-564.
38. Bardi A, Schwartz SH. Values and Behavior: Strength and Structure of Relations. *Person. Social Psych. Bul.* 2001; 29:1207-1220.
39. Schwartz SH, Bilsky W. Toward A Theory of the Universal Content and Structure of Values: Extensions and Cross-Cultural Replications. *J. Personal Social Psych.* 1990;58:878-891
40. Allport GW, Vernon P E, Lindzey G. *Manual and Text Booklet, Study of Values* (3rd ed.). Boston: Houghton Mifflin. 1960
41. Graves CW. *Value Systems and their Relation to Managerial Controls and Organizational Viability*. Presentation to the College of Management Philosophy, on the 3rd of February, The Institute of Management Sciences, Jack Tar Hotel, San Francisco, California. 1965
42. Schwartz SH. Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. *Advan. Experi. Soc. Psych.* 1992; 25:1-65.
43. Hofstede G. *Culture's Consequences: Comparing Values Behaviors, Institutions and Organizations across Nations* (2nd ed.). London: Sage Publications. 2001

44. Schwartz SH, Boehnke K. Evaluating the Structure of Values with Confirmatory Factor Analysis. *J. Resear. Persona.* 2004; 38:230-255.
45. Schwartz SH, Melech G, Lehmann A, Burgess S, Harris M, Owens V. Extending the Cross-Cultural Validity of the Theory of Basic Human Values with A Different Method of Measurement. *J. Cross-Cultur. Psych.* 2001; 32:519-542.
46. Densford JP. Value theory as Basic to Philosophy of Education. *Peabody J. Educ.* 1961; 39(2):91-93.
47. TOG. The Law on Turkish Higher Education: 2547 Number. *Turk. Offici. Gazett.* 1981; 21(3):5347-5394.
48. Bacanlı H. Value Choice of University Students. *Educ. Admin.: Theory Prac.* 1999; 5(4):597-610.
49. Bulut SS. Value Tendencies of the Students at the College of Education of Gazi University. *Intl. J. Turk. Liter. Cultu. Educ.* 2012; 1(3):216-238.
50. Coskun Y, Yildirim A. Examining the Value Levels of University Students' In Terms of Some Variables. *Yuzuncu Yıl Uni. J. Educ. Fac.* 2009; 4(1):311-328.
51. Gümüs OD. *The Relationships among Culture, Values, Political Ideologies Personality: Intercultural Comparison (Turkey and USA)*. (Unpublished Doctoral Thesis). Ankara University, Social Science Institute, Ankara. 2009
52. Zavalısz YS. University Students' Perception of Values (The Exemplar of Karabuk University) *Interna. Perio. Langua. Litera. Hist. of Turk.* 2014; 9(2):1739-1762.
53. Özensel E. Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2003; 1(3), 217-23.
54. Özensel E. *Türk Gençliğinin Değerleri (Liseli Gençlik Üzerine Bir Araştırma)*. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya. 2004
55. Blackburn S. Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford, 1996, Oxford University Press, Oxford, 1994:390.
56. Sinha SC. Anmol's Dictionary of Philosophy, Anmol's Publications, New Delhi, 1990:196.
57. Giddens, A. *Introduction to Sociology*, Seagull Publications, London, 2011: 11.
58. Teichmann, R. *Nature, Reason and the Good Life – Ethics for Human Beings*, Oxford University Press, Oxford, 2011: ix.
59. Norman R. *The Moral Philosophers – An introduction to Ethics*, Oxford University Press, Oxford, 1998, p. 1.
60. Thomas RS. *Values Education Discourse: A Classification of Exemplars*. Doctora Thesiz. Maryland University. USA. 1991
61. Tepe, H. *Değerler ve Değerler Bilgisi. Bilgi ve Değer Sempozyum Bildirileri* (Ed. Ş. Yalçın). Ankara: Vadi Yayınları, 2003
62. Topçuoğlu A. *Üniversite Gençliğinin Değerleri*. Ankara: Vadi Yayınları, 1999
63. Ertürk S. *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş., 1993
64. Şişman M. *Eğitime Giriş*. 18th Ed. Ankara: Pegem Akademi, 2018
65. Whitehead J, Gonçalves CE. *Are Sport Values Similar in Other Nations? Exploring Cross-Cultural Values Systems*. 2013
66. Kuşdil ME, Kağıtçıbaşı Ç. Türk Öğretmenlerin Değer Yönelimleri ve Schwartz Değer Kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 2000; 15(45): 59-76.
67. Bardi A, Schwartz, SH. To Win Fairly or To Win at All Costs? A Conceptual Framework for Value-Change Interventions in Sport. In J. Whitehead, H. Telfer and J. Lambert (Eds.), *Values in Youth Sport and Physical Education* (pp. 137-151). Abingdon, United Kingdom: Routledge. 2013

68. Sarı E. Öğretmen Adaylarının Değer Tercihleri: Giresun Eğitim Fakültesi Örneği, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2005; 3(10): 73-88.
69. Öztürk F. *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, Ankara: Bağırhan Yayınevi., 1998
70. Wandzilak T, Carroll T, Ansorge CJ. Values development through physical activity: Promoting sportsmanlike behaviors, perceptions, and moral reasoning. *Journal of Teaching in Physical Education*, 1988; 8(1): 13-22.
71. Shields D, Bredemeier B. *Character Development and Physical Activity*. Champaign, IL: Human Kinetics., 1995.
72. Tamer K, Pulur A. *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset Yayıncılık. Turkish Language Society (2020). Retrieved from <http://tdk.gov.tr/>. Date of Access: 13.05.2020.
73. Mehmedoğlu U. *Gençlik, Değerler ve Din. Küreselleşme, Ahlak ve Değerleri*, İstanbul: Litera Yayıncılık. 2006
74. Ural Ş. Epistemolojik Açıdan Değerler ve Ahlak. *Doğu Batı*, 1999;4: 41
75. Bacanlı H, Dombaycı MA. Değer eğitiminde değer boyutlandırma yaklaşımı (Bildiri), *II. Uluslararası Değerler ve Eğitimi Sempozyumu* (ss 889-912) içinde. İstanbul: DEM Yayınları. 2012
76. Moğul, S. *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat İsimli Eserinin Türkçe eğitimi ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. 2012
77. Çağlayan A. *Ahlak pusulası: ahlak ve değerler eğitimi*. İstanbul: DEM Yayınları 2005
78. Dönmez C, Yazıcı K. T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2008
79. Güven, A. Z. Türk Efsanelerinin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014; 11(26): 225-246.
80. Yılmaz K. *Eğitim Yönetiminde Değerler*. Ankara: Pegem Akademi Yay. 2006
81. Doğanay A. Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi. C. Öztürk (Editör). (Üçüncü baskı). *Değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi, 2012:225-256.
82. Ekşi H, Katılmış A. *Karakter Eğitimi El Kitabı*. Ankara: Nobel Yayın. 2011
83. Aydın M Z. Okulda Çalışan Herkesin Görevi Olarak Değerler Eğitimi. <https://www.mehmetzekiaydin.com/kaptan/dimg/210152955929329285342010-34.pdf> 2010 Erişim Tarihi 22.04.2023
84. Aktepe V, Tahiroğlu M. *Değerler Eğitimi Yaklaşımları Ve Etkinlik Örnekleri*. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2016
85. Kirschenbaum, H. *100 ways to enhance values and morality in the schools and youth settings*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon, 1995
86. Akbaş O. Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi* 2008; 6(16), 9-27.
87. Sağlam, A. Değerler eğitiminin öğrenci davranışlarına etkisinin veli görüşlerine göre incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2016;3:723-742.
88. Lickona, T. Eleven Principles of Effective Character Education. *Journal of Moral Education*. 1996; 25: 93-100.
89. Eitzen DS. *Sport in Contemporary Society: An Anthology*. New York: St. Martin's Press, 1979:90
90. Sage GH. American Values and Sport: Formation of a Bureaucratic Personality. *Journal of Physical Education and Recreation*, 1978;49: 42-44.

91. McIntosh, P. *Values and Competitive Sport. presented at the National. Conference on Development of Human Values Through Sports*, 1973; 12-14.
92. Zarotis G, Tokarski W, Kontakos A, Katsagolis, A. Free time. Physical activity, Health and Quality of Life. *Athen/Zefyri: Diadrasi*. 2011.
93. Balcioğlu B, Özbek A, Sungur N, Sivrikaya K, Tekin A. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Değer Sistemleri ve Sorun Çözmedeki Yeterliliklerinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2005; 7(1): 91-99.
94. Arıcı H. *Okullarda Beden Eğitimi*, 6. Baskı, İstanbul: Nobel Yayın. 2006
95. Yoncalık O, Orhan R. Türkiye'deki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor alışkanlıkları, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016; 6(1): 355-357.
96. Harrison, JM, Blakemore CL, Buck M. *Instructional Strategies for Secondary School Physical Education*, Boston: McGraw Hill Book Company. 2001
97. Karimov FX. Methodology of Organization of Middle Running Training in Athletics. *Int J Develop Public Pol*, 2021; 1(5),81–83.
98. Tashpulatov F.A. Innovative Pedagogical Activity: Content and Structure, *European Journal Of Life Safety And Stability* 2021 <http://www.ejss.indexedresearch.org/>
99. Tashpulatov FA. dynamics of physical development of students with one and two time compulsory lessons, *World Economics & Finance Bulletin (WEFB)*, 2021 <https://www.scholarexpress.net/>
100. Schieffer B. The value of sports. Erişim Yeri: <https://www.cbsnews.com/news/the-value-of-sports/>) Erişim Tarihi: 26.08.2022
101. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Erişim yeri: https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf Erişim Tarihi 21.03.2023
102. Taylor J. Values in Youth Sports: Part I The values your children learn from sports shape their lives. Doktro Tezi San Francisco Üniversitesi <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-power-prime/201711/values-in-youth-sports-part-i>
103. Levental O. Built heritage or lost nostalgia: Israeli fans and the conservation of sports venues. *Israel Stu.* 2020; 26:1–16.
104. Jones C, David HP. The conceptual boundaries of sport for the disabled: classification and athletic performance. *J. Philos. Sport* 2005; 32: 133–146.
105. Whitehead J, Goncalves CE. Are sport values similar in other nations? Exploring cross-cultural value system” in *Values in youth sport and physical education*. (eds.) Whitehead J., Telfer H., Lambert J. (New York: Routledge;), 2013; 104–118.
106. Shields DLL, Bredemeier BJL. Advances in sport morality research” in *Handbook of sport psychology*. 3rd Edn. (eds. Tenenbaum G., Ecklund R. C.) Hoboken, NJ: Wiley and Son; 2007: 662–684
107. Kavussanu M. Moral behaviour in sport: a critical review of the literature. *Int. Rev. Sport Exerc. Psychol.* 2008; 1: 124–138.
108. Lee MJ, Cockman M. What sport values do young people hold?” in *Values in youth sport and physical education*. (eds. Whitehead J., Telfer H., Lambert J). London: Routledge, 2013; 37–4
109. Woolf J, Mazanov J. How athletes conceptualise doping, winning, and consequences: insights from using the cognitive interviewing technique with the Goldman dilemma. *Qua. Res. Sport Exercise Health* 2017; 9: 303–320.
110. Peláez S, Aulls MW, Bacon SL. Morality in sport: the coach’s perspective. *Int. J. Sports Sci. Coach.* 2016; 11: 237–249

111. Ommundsen Y, Roberts GC, Lemyre PN, Treasure D. Perceived motivational climate in male youth soccer: relations to social-moral functioning, sportspersonship and team norm perceptions. *Psychol. Sport Exerc.* 2003; 4: 397–413.
112. Vallerand RL, Deshaies P, Cuerrier JP. On the effects of the social context on behavioral intentions of sportsmanship. *Int. J. Sport Psychol.* 1997; 28: 126–140.
113. Calmeiro L, Stoll SK, Davis P. Moral reasoning in sport: validation of the Portuguese version of the RSBH value-judgement inventory in adolescents. *Sport Sci. Rev.* 2015; 24: 285–304.
114. Boardley ID, Kavussanu M. Effects of goal orientation and perceived value of toughness on antisocial behavior in soccer: the mediating role of moral disengagement. *J. Sport Exercise Psy.* 2009; 32: 176–192.
115. Smetana JG. Talking the talk and walking the walk: conversational pathways to moral development. *Hum. Dev.* 2015; 58: 301–307.
116. Baumrind D. New directions in socialization research. *Am. Psychol.* 1980; 35:639.
117. Wainryb C, Recchia HE. *Talking about right and wrong: Parent-child conversations as contexts for moral development*. New York, NY: Cambridge University Press.
118. Lev A. Becoming a long-distance runner—deriving pleasure and contentment in times of pain and bodily distress. *Leis. Stud.* 2014; 38: 790–803.
119. Harwood CG, Knight CJ, Thrower SN, Berrow SR. Advancing the study of parental involvement to optimise the psychosocial development and experiences of young athletes. *Psychol. Sport Exerc.* 2019; 42: 66–73.
120. Danioni F, Barni D, Rosnati R. Transmitting sport values: the importance of parental involvement in children's sport activity. *Eur. J. Psychol.* 2017; 13:75.
121. Pinquart M. Associations of parenting dimensions and styles with externalizing problems of children and adolescents: an updated meta-analysis. *Dev. Psychol.* 2017; 53: 873–932.
122. Fatima S, Dawood S, Munir M. Parenting styles, moral identity and prosocial behaviors in adolescents. *Curr. Psychol.*, 2020; 1–9:1007.
123. Palomo-Nieto M, Ruiz-Perez LM, Sanchez-Sanchez M, García-Coll V. Young athletes' perceptions of the role of their mothers in their sport career. *Mot. Eur. J. Hum. Mov.* 2011; 26: 141–157.
124. Yaffe Y. Parental authority: a contemporary integrative-theoretical conceptualization” in *A closer look at parenting styles and practices*. (ed. Roman N.) New York: Nova Science Publishers, Inc., 2020: 73–96.
125. Maccoby EE, Martin JA. Socialization in the context of the family: parent-child interaction. *In Handbook of child psychology, Socialization, personality, and social development* Vol. 4. (eds. Mussen P. H. and Hetherington E. M.) New York: Wiley, 1983: 1–101
126. Rot, N. Opšta psihologija (General Psychology). Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2004
127. Kavussanu M, Boardley ID, Jutkiewicz N, Vincent S, Ring C. Coaching efficacy and coaching effectiveness: Examining their predictors and comparing coaches and athletes reports. *The Sport Psychologist.* 2008;22(4):383-404.
128. Lazarević, Lj. Psihološke osnove fizičke culture (The psychological foundations of physical culture). *Beograd: Visoka škola za sport* 2009
129. Duffy M, Sperry L. *Mobbing-causes, consequences and solutions*. New York: Oxford University Press. 2012
130. Lee MJ, Whitehead J, Ntoumanis N, Hatzigeorgiadis A. Relationships among values, achievement orientations and attitudes in youth sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2008; 30: 588-610.

131. Lucidi F, Zelli A, Mallia L, Nicolais G, Lazuras L, Hagger MS. Moral attitudes predict cheating and gamesmanship behaviors among competitive tennis players. *Frontiers in Psychology*, 2017; 8: 571.
132. Balaguer I, Castillo I, Quested E, Duda JL. Values and motivational processes in sport: An AGT and SDT perspective. In J. Whitehead, H. Telfer and J. Lambert (Eds.), *Values in Youth Sport and Physical Education* (pp. 119-133). London: Routledge, 2013
133. Schwartz BM, Gurung RAR. *Evidence-Based Teaching for Higher Education* (p. 161). Washington DC: American Psychological Association, 2012
134. Lee, MJ, Cockman M. Values in children's sport: Spontaneously expressed values among young athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 1995; 30(3-4): 337-350.
135. Stephen P. *Values in Professional Practice: lessons for health, social care, and other professionals*. 1st Editio., Routledge, Taylor & Francis Group, 2004: 12.
136. Woodward IC, Shaffakat, S. Understanding Values for Insightfully Aware Leadership. *SSRN Electron. J.* 2014; 24: 492.
137. Grigaitė-bliūmienė K. *Vertybės sporte*, 2020; 3:53–65.
138. Breivik, G. Presidential address philosophic society for the study of sport 1997: Sport in high modernity: Sport as a carrier of social values. *J. Philos. Sport*, 1998; 25(1):103–118.
139. Türkkahraman M. Social Values and Value Education. *Procedia - Soc. Behav. Sci.* 2014; 116: 633–638. DOI: 10.1016/j.sbspro.2014.01.270.
140. Ives CD, Kidwell, J. Religion and social values for sustainability. *Sustain. Sci.*, vol. 14, no. 5, pp. 1355–1362, 2019, DOI: 10.1007/s11625-019-00657-0.
141. Gauthier J, Cohen D, Meyer CR. Top Management Team Characteristics and Social Value Creation. *J. Soc. Entrep.* 2019; 10(2): 252–263
142. Pike K, Johnson D, Fletcher S, Wright P., Lee B. Social value of marine and protected coastal areas in England and Wales. *Coast. Manag.*, 2010;38(4):412–432.
143. Murphy RO, Ackermann KA, Handgraaf MJJ. Measuring Social Value Orientation. *Judge. Decis. Mak.*, 2011; 6(8): 771–781. DOI: 10.2139/ssrn.1804189.
144. Ravenscroft N. A new normative economics for the formation of shared social values," *Sustain. Sci.*, vol. 2019; 14: 5: 1297–1307. DOI: 10.1007/s11625-018-0652-4.
145. Raymond CM, Kenter JO, van Riper CJ, Rawluk A, Kendal D. Editorial overview: theoretical traditions in social values for sustainability. *Sustain. Sci.* 2019; 14(5):1173–1185.
146. Fareri DS, Chang LJ, Delgado MR. Computational substrates of social value in interpersonal collaboration. *J. Neurosci.* 2015; 35(21): 8170–8180
147. Giboney JS, Briggs RO, Nunamaker JF. Special Issue: Creating Social Value with Information. vol. *J. Manag. Inf. Syst.* 2017;34(4): 935–938
148. Van Lange PAM, Bekkers R, Schuyt TNM, Van Vugt M. From games to giving: Social value orientation predicts donations to noble causes. *Basic Appl. Soc. Psych.* 2007; 29(4): 375–384. DOI: 10.1080/01973530701665223.
149. Burnett C. Framing a 21st-century case for the social value of sport in South Africa. *Sport Soc.* 2021;24(3): 340–355.
150. Kidd B. A new social movement: Sport for development and peace. *Sport Soc.* 2008; 11(4): 370–380.
151. Martínez M, Buxarraís MR, Esteban F. The university as a space for ethical learning. *Revista Iberoamericana de Educación*, 2002; 29: 17-43.
152. Balakrishnan V, Narvaez D. A reconceptualisation of Vygotsky's ZPD into ZCD in teaching moral education in secondary schools using real-life dilemmas. *Cogent Education*, 2016; 3: 1-15. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2017.1304617>

153. Thoilliez, B. Vindicación de la escuela como espacio para el desarrollo de experiencias democráticas: aproximación conceptual a las prácticas morales de reconocimiento y respeto. *Educación XX1*, 2019; 22(1):295-314. doi: 10.5944/educXX1.21657
154. Acuña-Delgado A, Acuña-Gómez G. Values of the football show in the stadium: a case study. *Retos*, 2018; 33: 96-101.
155. Tosun M, Yildiz Y. The Role of Moral Values and Systematic Informing in Aim-Based Education. *International J Soc Sci Educat Studi*, 2015; 2(2): 40-44.
156. Fernández-Rio J, Méndez-Giménez, A. Cooperative Learning: Pedagogical Model for Physical Education. *Retos*, 2016; 29: 201-206.
157. Meroño L, Bada J, Sánchez-Pato A, Calderón A, Figuer-Montero C. Faster, higher, stronger: Perception of secondary school students about their attitudes and behaviors to through Problem Based Learning. *Rivista Italiana di Pedagogia dello Sport*, 2016; 1, 13-28.
158. Ruiz JV, Ponce A, Sanz E, Valdemoros MA. Education in values from sport: research on the application of a comprehensive program in team sports. *Retos*, 28, 270-275.
159. Scheerder J. Vandermeersch, H. Youth sport and social class. En K. Green y A. Smith (Eds.), *Routledge Handbook of Youth Sport* (pp. 265-275). London: Taylor & Francis. 2015
160. Robles J, Giménez FJ, Abad MT, Robles A. The curricular development of sport according to the teachers' perception from a qualitative perspective. *Retos*, 2015; 27:98-104.
161. Altun, M, Koçak S. Türkiye'nin sportif başarı açısından değerlendirilmesi: Bakü Avrupa Oyunları örneği. *Spor Bilimler Dergisi*, 2015; 26(3):114-128.
162. Ak A. Türk sporunda sorunlar ve çözüm önerileri. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi, 2017
163. İmamoğlu O, Tutkun, E. (2017). Türkiye olimpiik hazırlık merkezleri hedefleri ve sorunları. *Uluslararası Balkan Spor Bilimleri Kongresi*, Bursa, 21-23 Mayıs. uludagbalkansporbilimleri.org/tr/ (18.11.2019)
164. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150411-10.htm> Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri usul ve esaslarına dair yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, (2015).
165. Bütün, M. Araştırma yaklaşımının seçimi (S. B. Demir, Çev. Ed.), Araştırma deseni. Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları içinde (s. 3-22). Ankara: Eğiten Kitap. 2013
166. Johnson RB, Onwuegbuzie AJ. Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 2004; 33(7): 14-26.)
167. Creswell JW. Karma yöntem araştırmalarına giriş (M. Sözbilir, Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi, 2017
168. Karasar N. *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar ilkeler teknikler* (22. baskı). Nobel Yayın Dağıtım, 2011
169. Gürpınar B, Toprak S, Ayvalı M, Whitehead J. Values and value system in physical education and sport: A research on youth student athletes to adapt the youth sport values questionnaire. *Kastamonu Education Journal*, 2018; 26(6): 2117-2126.
170. Lee, MJ, Cockman M. Values in children's sport: Spontaneously expressed values among young athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 1995; 30(3-4): 337-350.
171. Gürpınar B, Toprak S, Ayvalli M, Whitehead J. Adaptation of the youth sport values questionnaire-2 into turkish culture and its psychometric properties. *Kastamonu Education Journal*, 2019; 27(4), 1395-1402.
172. Hatzigeorgiadis A, Whitehead J. Cross Cultural Use Validation and Modification of the YSVQ-2. Whitehead J, Telfer H, Lambert J. (Eds.). *Values in youth sport and physical education*. Routledge. 2013
173. Sandelowski, M. Reembodying qualitative inquiry. *Qualitative Health Research*, 2002; 12(1):104-115.

174. Nunkoosing, K. The problems with interviews. *Qualitative Health Research*, 2005; 15(5): 698-706.
175. Streubert Speziale HJ, Carpenter DR. *Qualitative research in nursing* (3rd) Philadelphia USA, 2003
176. Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB. *Using multivariate statistics*. Boston, MA: Pearson, 2007; 5: 481-498.
177. George D, Mallery M. *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson, 2010.
178. Günbay Ş, Sarı İ. Destekleme ve yetiştirme kursuna katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutumları, sportmenlik davranışları ve uygulama hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2020; 28(2):910-930.
179. Uluişik V. *Beden eğitimi dersinde yapılandırmacı öğretim yaklaşımının ortaöğretim öğrencilerinin değer yönelimlerine etkisi*. Doktora Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya, 2019
180. Ediş M, Gündüz N. Spor eğitim modeliyle işlenen futbol etkinliğinde mavi kart uygulaması öğretmen ve öğrenci görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2019; 17(4): 158-171. DOI: 10.33689/spormetre.576747
181. Harvey S, Kirk D, O'Donovan TM. Sport education as a pedagogical application for ethical development in physical education and youth sport. *Sport, Education and Society*, 2011; 19(1):41-62. <https://doi.org/10.1080/13573322.2011.624594>
182. Lee MJ, Whitehead J, Balchin N. The measurement of values in youth sport: Development of the Youth Sport Values Questionnaire. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2000; 22(4): 307-326.
183. Gürkan H, Çamlıyer H, Saracaloğlu AS. Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Değerler Sistemi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2000; 5(1): 35-52.
184. Quick S, Simon A, Thornton A. *PE and Sport Survey*. 2010 <https://www.gov.uk/government/publications/pe-and-sport-survey-2009-to-2010> Erişim Tarihi 26.12.2022
185. Swain J. The Role of Sport in the Construction of Masculinities in An English Independent Junior School. *Sport, Education and Society*, 2006;11(4): 317-335.
186. Whitehead J. Values Symposium 2: Exploring youth sport values with sport-specific value questionnaires. *ISSP 14th World Congress of Sport Psychology*, 10-14 July 2017, Sevilla, Spain. 2017
187. Tongo Çiftci, G. *Sporda değerler, hedef yönelimleri ve ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, 2020
188. Whitehead J, Gonçalves CE. *Are sport values similar in other nations. Values in Youth Sport and Physical Education*. (eds: Whitehead J, Telfer H, Lambert J.) Values in youth sport and physical education: Routledge; 2013; 104-118.
189. Pitts SL. Sport Values of Bantam, Midget and Intermediate Female Hockey Players and Their Minor Hockey Associations, 2015 Erişim Yeri <https://dr.library.brocku.ca/handle/10464/7030?show=full>, Erişim Tarihi ;16.11.2022
190. Lee MJ, Whitehead J, Ntoumanis N, Hatzigeorgiadis A. Relationships among values, achievement orientations, and attitudes in youth sport. *Journal Sport Exer Psychol*, 2008; 30(5): 588-610.
191. Geneşke, EK. *Türkiye olimpiyat hazırlık merkezi (TOHM) sporcularının psikolojik becerilerinin kişilik özellikleri ile ilişkisinin araştırılması-Ankara ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, 2020

192. Akdemir, S. *İlkokul dördüncü sınıfta felsefe temelli çocuk kitapları yoluyla değerler eğitimine ilişkin bir eylem araştırması*. Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Konya, 2019
193. Keleş M. *Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimindeki yeri ve önemi (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2019
194. Li Q. *Cyberbullying in schools a research of gender differences*. School Psychology International, 2006; 27(2): 157–170.
195. Akandere M, Baştuğ G, Güler ED. Orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2009; 3(1): 59-68.
196. Engin, G. *Türkçe ve beden eğitimi öğretim programları ile bütünleştirilmiş değerler eğitimi programının etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2014
197. Lee MJ, Whitehead J, Ntoumanis N. Development of the attitudes to moral decision-making in youth sport questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise*, 2007; 8(3): 369-392.
198. Toprak S. *Rekreatif ve Rekabetçi Olarak Spor Yapan Genç Sporcuların Değer Tiplerinin ve Değer Sistemlerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2019
199. Aktay A, Ekşi H. Yönetici ve öğretmenlerin değer tercihleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *İş Ahlakı Dergisi*, 2009, 2(3): 19-65.
200. Okudan AY. *Eğitim Yöneticilerinin Değerler Eğitiminin Önemi, Etkileri ve Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 2010.
201. Tanıt T. *Eğitim Yöneticilerinin Değer Tercihleri İle Yaratıcılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2007
202. Yüksel G. *İlköğretim Öğretmenlerinin Karakter Eğitimi Yetkinlik İnançları İle Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. 2012
203. Görgüt İ. *Ortaokullarda görev yapan beden eğitimi ve diğer branş öğretmenlerinin ahlak, karakter ve değerler eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2015
204. Çınar M. *Sınıf öğretmenlerinin eğitime ilişkin inançları, temel insani değerlere yönelik tutumları ve bu değerlerin öğretime yönelik davranışlarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 2022
205. Avcı M. *Öğretmenlerin Değerler Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ. 2020
206. Budak B. *İngilizce öğretmenlerinin karakter ve değerler eğitime yönelik görüşleri ve sınıf içi uygulamaları*. Yüksek lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, 2021
207. Silay, N. *Yükseköğretimde Karakter Eğitiminin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2010
208. Aksu, A. *Farklı Spor Branşlarındaki Hakemlerin Değer Yargılarının İnsani Değerler Açısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2020
209. Dykes BA. *Educators' perceptions of character education: Importance, efficacy and practice*. Doktora Tezi. University of Alabama: Alabama, 2007
210. Erdoğan SB. *Profesyonel Futbolcularda Bireysel Değerler Üzerine Bir Araştırma*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara., 2014

211. Çavdar, M. *İlköğretim Öğretmenlerinin Bireysel Değerlerinin Çok Boyutlu İncelenmesi*. Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. 2009
212. Maio GR. Mental Representations of Social Values. In *Advances in Experimental Social Psychology* 2010; 42: 1-43.
213. Roccas, S, Sagiv L. Personal Values and Behavior: Taking the Cultural Context Into Account. *Social and Personality Psychology Compass*, 2010; 4(1): 30-41.
214. Bardi A, Calogero RM, Mullen B. A New Archival Approach to the Study of Values and Value-Behavior Relations: Validation of the Value Lexicon. *Journal of Applied Psychology*, 2008;93(3): 483-497.
215. Fischer R, Schwartz S. Whence Differences in Value Priorities? Individual, Cultural, or Artifactual Sources. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 2011; 42(7): 1127-1144.
216. Bardi A, Schwartz SH. How was the value structure underlie value conflict? Chapter 8, Whitehead, J., Telfer, H., ve Lambert, J. (Eds.). *Values in youth sport and physical education*. Routledge. 2013.

8. EKLER

Ek 1. Etik Kurul Kararı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACILARIN ADI SOYADI
29.07.2020	15	20	Sorumlu Araştırmacı : Prof. Dr. Yüksel SAVUCU Yardımcı Araştırmacı: Metin YILMAZ

KARAR

“Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların ve Antrenörlerin Sporda Değer ve Değerler Sistemine İlişkin Görüşleri” konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ (Başkan)			
Prof. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	İmza	Doç. Dr. Rıfat BİLGİN (Üye)	İzinli
Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza	Doç.Dr. Haki PEŞMAN (Üye)	İzinli
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç.Dr. Yunus Emre KARAKAYA (Üye)	İmza
Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	İmza	Dr. Öğr. Üyesi Serkan BİÇER (Üye)	İmza
Doç.Dr. Erkan Turan DEMİREL (Üye)	İzinli	Dr.Öğr. Üyesi Ayşe Ülkü KAN (Üye)	İmza
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Sekreteri: Pınar ARSLAN			İmza

Ek 2. Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 23.03.2021-29159

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

Sayı : E-36592570-604.02-276703

23.03.2021

Konu : Araştırma İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) 01.02.2021 tarihli ve 20158992-020.01.01-E.10314 sayılı yazımız.

b) Bakanlığımız 27/07/2020 tarihli ve 754387 sayılı Araştırma İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile başvurusu yapılan "Olimpik Merkezlerde Yer Alan Sporcuların ve Antrenörlerin Sporda Değer ve Değerler Sistemine İlişkin Görüşleri" başlıklı araştırma izni talebi Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ilgi (b) Genelge çerçevesinde değerlendirilmiş ve söz konusu araştırmanın ilgili kurumlarda **araştırmacılar tarafından** yürütülmesi uygun bulunmuştur. Buna göre;

a) Araştırma kapsamında veri toplama ile ilgili her türlü iş ve işlem ilgi (b) Genelge doğrultusunda araştırmacı(lar) tarafından yürütülecektir. Araştırmacı(lar) tarafından araştırmalarda elde edilen veri setlerinin uygulama tamamlandıktan sonra 30 (otuz) gün içerisinde Bakanlık tarafından istenilen formatta, araştırmaların sonuç raporlarının ise çalışma bitiminden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğüne ulaştırılması, araştırma raporlarında kurumsal gizliliğin korunması, üretilecek bildiri, tez, makale ve benzeri yayınlarda Bakanlık isminin verilmemesi gerekmektedir.

b) Araştırma sürecinin gözetim ve denetimi ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilecektir. Söz konusu gözetim ve denetim çerçevesinde; örneklemedeki kişilerin reşit olmamaları durumunda velilerin yazılı izinlerinin alınması, onay verilen araştırma faaliyetleri kapsamı dışında hiçbir uygulama ve etkinlik yapılmaması, araştırmanın planlanması, tanıtılması ve uygulanması esnasında öncelikle kurum ve kuruluşların faaliyetlerinin aksatılmaması, tüm araştırma süreçlerine katılımda gönüllülüğün esas alınması, Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş veri toplama araçları dışında bir araç ya da form kullanılmaması, araştırmanın kurumlarda uygulanmasından kaynaklanabilecek her türlü fiziksel zararın araştırmacı(lar) tarafından karşılanması, araştırmada ticari amaç güdülmemesi ve katılımcılardan ücret talep edilmemesi ve araştırmanın ilgi (b) Genelgeye uygun yürütülmesi hususlarında gerekli **gözetim ve denetim** ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yetki ve sorumluluğundadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Belge Doğrulama Kodu : WIHNMXCF

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-eimzali-belge-dogrulama>

Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA

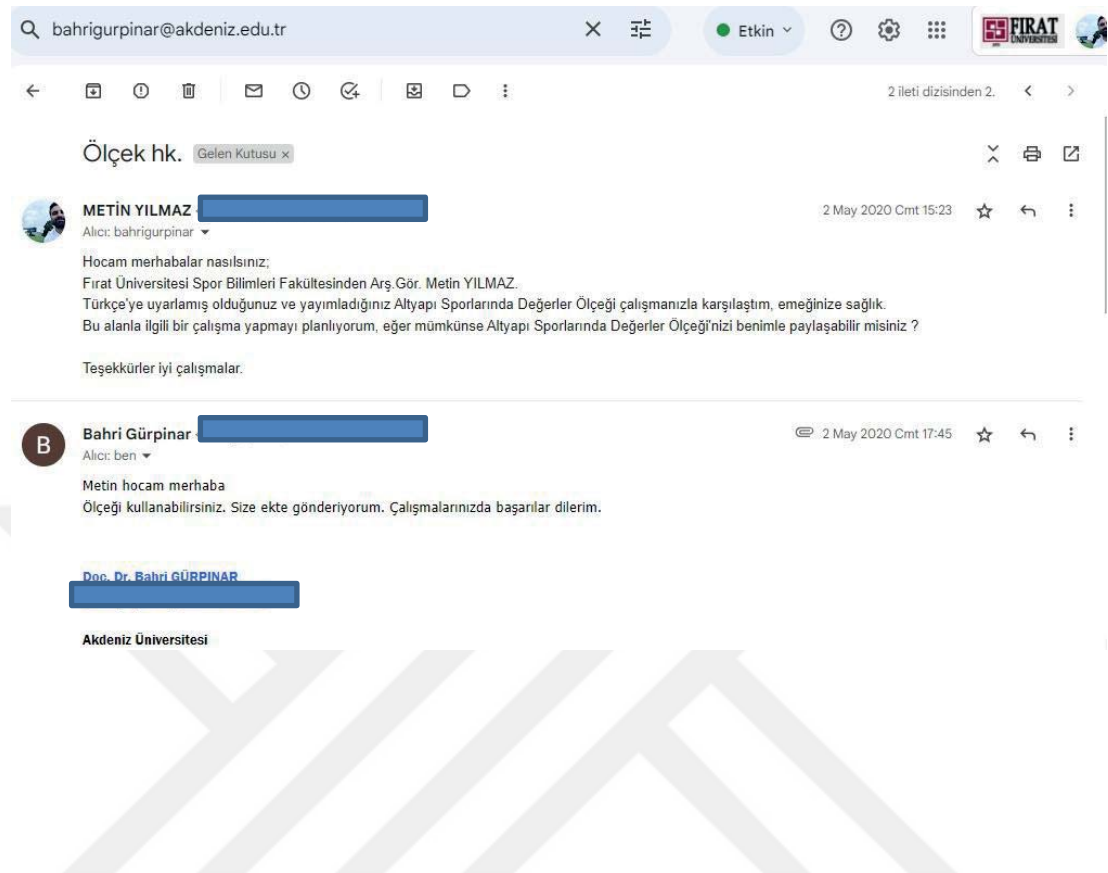
Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99

İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr Kep Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Ayşegül ACAR
Gençlik ve Spor Uzman
Yardımcısı

Ek 3. Ölçek Kullanım İzni

Ek 4. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli sporcular; aşağıda sizinle ilgili kişisel sorular yer almaktadır. Ölçek uygulamasıyla elde edilecek kişisel bilgileriniz kesinlikle gizli tutulacak ve bilimsel çalışmamızın veri tabanında kullanılacaktır. İçtenlikle vereceğiniz yanıtlarda göstereceğiniz duyarlılık ve araştırmaya ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz.

E-mail:

Arş. Gör. Metin YILMAZ

Fırat Üniversitesi

Cinsiyeti: () Kadın () Erkek

Yaşı: () 11-14 () 15-18 () 19 yaş ve üzeri

Öğrenim Durumu: () İlköğretim () Lise () Önlisans () Lisans () Yüksek Lisans/Doktora

Medeni Durumu: () Bekâr () Evli

Yaşadığı Yer: () Köy/Kasaba () İlçe () İl () Büyükşehir

Aylık Gelir Düzeyi:

() 0-500tl () 501-1000tl () 1001-2000tl () 2001-3000tl () 3001tl ve üzeri

Spora Başlama Yaşınız: () 3-6 yaş () 7-10 yaş () 11-14 yaş () 15 yaş ve üzeri

Olimpik Branşınız:

Olimpiyat Hazırlık Merkezinde Bulunma Süreniz:

() 2 yıldan daha az () 3-4 yıl aralıktı () 5-6 yıl aralıktı () 7 yıl ve üzeri

TOHM Bünyesinde Yer aldığınız Süre İçerisinde Ulusal ya da Uluslararası Dereceniz:

() Ulusal derecem var () Uluslararası derecem var () Herhangi bir derecem yok

Olimpik Branşınızda Milli oldunuz mu: () Evet () Hayır

Ek 5. Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği (YSVQ)

Altyapı Sporları Değerler Ölçeği (YSVQ)

Lütfen aşağıdaki her ifadeyi dikkatle okuyunuz ve her bir ifadenin yaptığınız sporla ilgili olarak sizin için ne kadar önemli olduğunu ilgili numarayı **DAİRE İÇİNE** alarak belirtiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Numaralar şu anlama gelmektedir:

- 1 = Bu düşünce benim inandığımın tam tersidir
- 0 = Bu düşünce benim için hiç önemli değildir
- 1 = Bu düşünce benim için biraz önemlidir
- 2 = Bu düşünce benim için oldukça önemlidir
- 3 = Bu düşünce benim için önemlidir
- 4 = Bu düşünce benim için çok önemlidir
- 5 = Bu düşünce benim için son derece önemlidir

Başlamadan Önce: Lütfen öncelikle bütün listeyi okuyunuz ve sizin için en çok ve en az önemli olan maddeleri bulunuz. Öncelikle en az ve en çok önemli olan maddeleri işaretleyiniz sonra diğer maddeleri değerlendiriniz. Ölçekteki 18 soruda **"spor yaparken benim için önemli olan"** ifadesi ile başlamaktadır

Spor yaparken benim için önemli olan

		tam tersi	hiç önemli değil	biraz önemli	oldukça önemli	önemli	çok önemli	son derece önemli
1	En iyi performansımı sergileyerek insanların güvenliğini boşa çıkarmamaktır	-1	0	1	2	3	4	5
2	Oynarken kendimden geçmek veya gerçek anlamda iyi hissetmektir	-1	0	1	2	3	4	5
3	Başkalarına iyi bir izlenim vermektir	-1	0	1	2	3	4	5
4	Başkaları ile uyumlu olmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
5	Arkadaşlarımla bir şeyler yapmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
6	Dürüst olmaya çalışmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
7	Performansımı geliştirmektir	-1	0	1	2	3	4	5
8	Bana söyleneni yapmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
9	Zinde olmak için spor yapmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
10	Yanışmanın heyecan vermesidir	-1	0	1	2	3	4	5
11	İyi sportmenlik sergilemektir	-1	0	1	2	3	4	5
12	Becerileri ve teknikleri iyi bir şekilde sergilemektir	-1	0	1	2	3	4	5
13	Başkalarının zayıf yönlerini kabul etmektir	-1	0	1	2	3	4	5
14	Eğlenmek ve zevk almaktır	-1	0	1	2	3	4	5
15	Arkadaşlarımla (takımım)la birlik olduğumuzdan emin olmaktır.	-1	0	1	2	3	4	5
16	Başkalarından daha iyi olduğumu göstermektir	-1	0	1	2	3	4	5
17	İhtiyacı olduğunda insanlara yardım etmektir	-1	0	1	2	3	4	5
18	Her zaman kurallara uygun bir şekilde hakkaniyetle oynamaktır	-1	0	1	2	3	4	5

Gürpınar, B., Toprak, S., Ayvalı, M., & Whitehead, J. (2018). Beden Eğitimi ve Sporda Değerler ve Değer Sistemi: Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması İçin Genç Türk Sporcu Öğrencilerle Bir Araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2117-2126.

Gürpınar, B., Toprak, S., Ayvalı, M., & Whitehead, J. (2018). Values And Value System In Physical Education And Sport: A Research on Youth Student Athletes to Adapt the Youth Sport Values Questionnaire. *Kastamonu Education Journal*, 26(6), 2117-2126.

Ek 6. Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-II (YSVQ-II)

Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-2 (YSVQ-2)

Lütfen aşağıdaki her ifadeyi dikkatle okuyunuz ve her bir ifadenin yaptığınız sporla ilgili olarak sizin için ne kadar önemli olduğunu ilgili numarayı **DAİRE İÇİNE** alarak belirtiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Numaralar şu anlama gelmektedir:

- 1 = Bu düşünce benim inandığımın tam tersidir
- 0 = Bu düşünce benim için hiç önemli değildir
- 1 = Bu düşünce benim için biraz önemlidir
- 2 = Bu düşünce benim için oldukça önemlidir
- 3 = Bu düşünce benim için önemlidir
- 4 = Bu düşünce benim için çok önemlidir
- 5 = Bu düşünce benim için son derece önemlidir

Başlamadan Önce: Lütfen öncelikle bütün listeyi okuyunuz ve sizin için en çok ve en az önemli olan maddeleri bulunuz. Öncelikle en az ve en çok önemli olan maddeleri işaretleyiniz sonra diğer maddeleri değerlendiriniz.

Spor yaparken benim için önemli olan

	tam tersi	hiç önemli değil	biraz önemli	oldukça önemli	önemli	çok önemli	son derece önemli
1 Başkalarından daha iyi olduğumu göstermektir	-1	0	1	2	3	4	5
2 Dürüst olmaya çalışmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
3 Kazanmak ya da birisini yenmektir	-1	0	1	2	3	4	5
4 Performansımı geliştirmektir	-1	0	1	2	3	4	5
5 Bana söyleneni yapmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
6 İyi sportmenlik sergilemektir	-1	0	1	2	3	4	5
7 Takımda (grup içinde) lider olmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
8 Daha iyi bir oyuncu olmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
9 İyi görünmektir	-1	0	1	2	3	4	5
10 Her zaman kurallara uygun bir şekilde hakkaniyetle oynamaktır	-1	0	1	2	3	4	5
11 Becerilerimi iyi bir şekilde kullanmaktır	-1	0	1	2	3	4	5
12 İhtiyacı olduğunda insanlara yardım etmektir	-1	0	1	2	3	4	5
13 Kendi hedeflerimi gerçekleştirmektir	-1	0	1	2	3	4	5

Puanlama

Ahlak Değerleri 2,5,6,10,12
Yetkinlik Değerleri 4,8,11,13
Statü Değerleri 1,3,7,9

Gürpınar, B., Toprak, S., Ayvalli, M., & Whitehead, J. (2019). Altyapı Sporlarında Değerler Ölçeği-2'nin Türk Kültürüne Uyarlanması ve Psikometrik Özellikleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 27(4), 1395-1402.

Gürpınar, B., Toprak, S., Ayvalli, M., & Whitehead, J. (2019). Adaptation of the Youth Sport Values Questionnaire-2 Into Turkish Culture and Its Psychometric Properties. Kastamonu Education Journal 27(4), 1395-1402.

GÖRÜŞME FORMU

Merhabalar; Arş. Gör. Metin YILMAZ;

Firat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora öğrencisiyim. Olimpik merkezlerdeki sporcuların sporda değer sistemlerini ve önceliklerini ortaya koymak amacıyla bir araştırma yürütmekteyim. Bu kapsamda olimpik merkezlerde görev alan antrenörlerimizle yüz yüze görüşmeler yapıyorum. Görüşmelerden elde edilen veriler sadece araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgileriniz tamamen gizli tutulacaktır.

Görüşmenin yaklaşık 20 dakika süreceğini tahmin ediyorum. Sorunlar için önerebileceğiniz çözümleri, sorulardan sonra vurgularsamız sevinirim. İzin verirseniz görüşmeyi başlatmak istiyorum. Bu şekilde zamanı daha iyi kullanabilir ve sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde edebilirim.

Cinsiyet: ☐ Erkek ☐ Kadın

Yaş: ☐ 21-30 yıl ☐ 31-40 yıl ☐ 41-50 yıl ☐ 51 ve üstü

Medeni Durum: ☐ Evli ☐ Bekar ☐ Boşanmış

Meslekteki Hizmet Yılı: ☐ 0-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üzeri

Olimpik Branşınız:

Antrenör Kademeniz:

Olimpik Merkezlerde Görev Yapma Süreniz:

- 1- Sporcularınızın beceri ve tekniklerini sergilemelerinde olimpik merkezlerin etkililiği ne ölçüdedir? Lütfen açıklayınız.
- 2- Olimpik merkezler bünyesinde sporcularınızın gelişimlerine yönelik imkanlar nelerdir? Lütfen açıklayınız.
- 3- Sporcularınızın spor yaparken en önemli gördükleri değerler sizce nelerdir? Lütfen açıklayınız.
- 4- Olimpik merkezlerin sporcularınızın hangi değerlerine katkıda bulunduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen açıklayınız.